

p. H. Maciejowski

Sprawozdanie

Macierzy Szkolnej w Czechosłowacji
za rok 1930.

Szkoła wydziałowa Macierzy Szkolnej im. Henryka Sienkiewicza
w Jabłonkowie.

Rok założenia „Macierzy Szkolnej” 1885.

Czeski Cieszyn, w maju 1931.

Porządek dzienny

Walnego Zgromadzenia

Macierzy Szkolnej w Czechosłowacji,

które się odbędzie

w niedzielę dnia 31 maja 1931 o godzinie 9-tej
we własnej sali gimnastycznej przy szkole wydzia-
łowej im A. Osuchowskiego w Cz. Cieszyńle.

1. Zagajenie.
2. Przemówienia reprezentacyjne.
3. Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia.
4. Sprawozdanie Zarządu Gł.: a) z działalności, b) ze skarbowości.
5. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i załatwienie wniosku o udzielenie absolutorjum.
6. Odczytanie wniosków zgłoszonych przez Zarząd Gł. i poszczególne Koła, dyskusja nad nimi i uchwały.
7. Wybory: a) do Zarządu Głównego, b) do Komisji Rewizyjnej.
8. Wnioski i życzenia.
9. Zamknięcie Walnego Zgromadzenia.

Ks. Franciszek Moron m. p.
sekretarz.

Dr. Wacław Olszak m. p.
prezes.

Sprawozdanie Zarządu Głównego Macierzy Szkolnej w Czechosłowacji za rok 1930.

A) Działalność szkolna i pozaszkolna.

Program pracy Zarządu Głównego w roku sprawozdawczym był zupełnie podobny do programu w latach poprzednich. Utrzymanie istniejących szkół i ochronek, zakładanie nowych placówek, gdzie względy narodowe tego wymagały, kierowanie pracą oświatową za pośrednictwem Kół, przeprowadzanie uchwał ostatniego Walnego Zgromadzenia i załatwianie bieżących spraw, zdobywanie potrzebnych funduszy, oto praca, którą Zarząd Główny Macierzy Szkolnej musiał wykonać w roku 1930.

Na początku sprawozdania musi się z przyjemnością stwierdzić, że wszystkie placówki kulturalne, które Zarząd Główny przejął z r. 1929, utrzymał a nadto pozakładał nowe. Otworzył dwuletni Kurs dokształcający dla absolwentek szkół wydziałowych i niższego gimnazjum w Orłowej, rozszerzył szkołę gospodarstwa domowego w Orłowej przez zarządzanie w nowo zakupionym i odpowiednio przerobionym budynku dużej kuchni, jadalni i internatu dla uczennic, powołał do życia nowe ochronki.

Sprawozdanie Dyrekcji i Kierownictw szkół, jakoteż kierownictw ochronek, umieszczone poniżej, dowodzą, że wszystkie placówki rozwijały się pomyślnie i że dzięki intensywniej pracy gron nauczycielskich przyczyniły się one w wysokim stopniu do utrwalenia poczucia narodowego wśród naszej ludności.

Również poniżej zestawione sprawozdanie z działalności Kół Macierzy dowodzi, że i one prowadząc, w myśl wskazówek Zarządu Gł. Macierzy, z zapałem swą pracę narodowo-ośw., przyczyniły się znacznie do podniesienia poziomu oświaty wśród szerokich warstw ludności.

Sprawozdanie kasowe umieszczone na innem miejscu świadczy wymownie, że także starania Zarządu Głównego Macierzy Szkolnej o zdobycie odpowiednich funduszy zostały, jeśli niezupełnie, to przynajmniej w większej części uwieńczone pomyślnym skutkiem.

W miarę możliwości i swego uznania starał się także Zarząd Główny Macierzy Szkolnej przeprowadzić uchwały ostatniego Walnego Zgromadzenia, z których najważniejsze tak się przedstawiały:

1. Walne Zgromadzenie wzywa Zarząd Główny Macierzy Szkol-

CZ II 194 1930

CZ 231

D 122147

6.00

nej, aby rozpatrzył sprawę ponownego otwarcia polskiej szkoły w Dziećmorowicach a to w interesie podtrzymania tam polskości, która coraz bardziej upada. 2. Walne Zgromadzenie wzywa Zarząd Główny Macierzy Szkolnej do założenia ochronki w Piosecznej koło Jabłonkowa i Niem. Lutyni. 3. Walne Zgromadzenie poleca Zarządowi Głównemu, by rozpatrzył i w miarę możliwości przeprowadził sprawę wydania: a) kieszonkowego kalendarzyka, b) dużego kalendarza Macierzy, c) kart imieniowych względnie kartek bohaterów narodowych, d) nalepek w formie znaczków pocztowych. 4. Walne Zgromadzenie poleca Zarządowi Gł., by rozpatrzył i ewentualnie w miarę uznania przeprowadził następujący wniosek jednego z Kół: „Celem pozyskania całej młodzieży, należącej od tej jej części, która się już skupia w Macierzy Szkolnej, pobierać, prócz zwykłej wkładki członkowskiej, także minimalne wstępne, przewidziane statutem. Następnie każdym razem, o ile ktoś z tej młodzieży wstępuje w związki małżeńskie, cała młodzież zgrupowana w Macierzy opodatkowuje się pewną, statutem przewidzianą kwotą, którą wypłaca w formie jednorazowej subwencji temu, kto wstępuje w związek małżeński. To zachęci młodzież do wstępowania w szeregi Macierzy”. 5. Walne Zgromadzenie poleca rozpatrzeć Zarządowi Głównemu Macierzy Szkolnej i w miarę uznania przeprowadzić sprawę: a) wydania nowych twardych legitymacji na 10 lat, b) wydania znaczków kontrolnych po 5 Kcz do nalepiania na legitymacje, c) ustalenia podwójnych wkładek: po 10 Kcz dla członków mających stałe dochody i po 5 Kcz dla bezrobotnych, pensjonistów, młodych amatorów i członków chóru, d) założenia muzeum Macierzy w gimnazjum w Orłowej. 6. Walne Zgromadzenie wzywa Zarząd Główny, aby albo sam zorganizował, albo ułatwił zorganizowanie Kołom wycieczki do Polski przynajmniej raz na dwa lata. 7. Walne Zgromadzenie upoważnia Zarząd Główny Macierzy Szkolnej, by, o ile na to środki finansowe pozwolą, przystąpił w czasie możliwie najkrótszym do budowy Domu Macierzy w Górnej Suchej na Podlesiu na pomieszczenie ochronki i szkoły. 8. Walne Zgromadzenie upoważnia Zarząd Główny Macierzy Szkolnej do wybudowania w miarę możliwości w Cz. Cieszynie w Parku Sikory podium we formie muszli dla mniej więcej 1000 śpiewaków, występujących z ramienia Związku Chórów na Festynie Macierzy.

Powyższe wnioski były przedmiotem zastanawiania się i narad Zarządu Głównego względnie jego Prezydium lub poszczególnych Sekcji. Niektóre z nich przeprowadzono, inne uznano za nierealne lub odłożono je do zrealizowania na czas późniejszy.

Szczegółowo przedstawia się przeprowadzenie wniosków jak następuje:

Ad 1. Otrzymałszy od Zarządu Koła Macierzy w Dziećmorowicach wykaz dzieci, które zapisały się do polskiej szkoły na rok 1930/31 i uzyskawszy od Centralnego Stowarzyszenia w Łazach odpowiednie lokale, Zarząd Główny Macierzy Szkolnej wniósł prośbę do Rady Szkolnej Krajowej w Bernie o pozwolenie na o-

twarcie jednoklasowej szkoły w Dzieńmorowicach. Rada Szkolna Krajowa uzależniła udzielenie pozwolenia na otwarcie szkoły od przeprowadzenia odpowiednich adaptacji w budynku. Adaptacje te już się przeprowadziły. Jest wszelka nadzieja, że z początkiem roku szkolnego 1931/32 Polacy w Dzieńmorowicach będą mogli dzieci swe posyłać do miejscowej polskiej szkoły. Podnieść tu należy wielki hart ducha Polaków z Dzieńmorowic, którzy woleli przez cały rok posyłać dzieci raczej do sąsiednich gmin, gdzie są polskie szkoły, jak oddać je do szkoły z obcym językiem wykładowym.

Ad 2. Ochronki uważa Zarząd Główny Macierzy Szkolnej za bardzo ważne zakłady wychowawcze a równocześnie za jedyny środek do podtrzymania frekwencji w polskich szkołach. Dlatego nie tylko wniósł podanie o otwarcie ochronki w Piosecznej i otworzył ochronkę w Niem. Lutyni, do czego go wezwało Walne Zgromadzenie, ale ponadto otworzył jeszcze 8 innych ochronek w następujących miejscowościach: w Starem Mieście, w Mostach przy Cieszynie, w Oldrzychowicach (druga), w Grodziszczu, w Kofiskiej (druga), w Stonawie (druga), w Markłowicach Dolnych, w Ligotce Ałodjalnej i we Frysztacie (druga) na Granicy. Mógł to Zarząd zrobić tylko dzięki wydatnej pomocy ze strony miejscowych Komitetów obywatelskich, które z całym poświęceniem przykładały ręce do zbożnego dzieła. Za tę ofiarną pomoc składa Zarząd Główny Macierzy Szkolnej wszystkim P. T. Komitetom i poszczególnym Obywatelom swoje najserdeczniejsze podziękowanie.

Przy tej sposobności zaznaczyć należy, że Zarząd Główny starał się także w roku sprawozdawczym o podniesienie swych ochronek pod każdym względem. Dopomógł p. Janotównie, instruktorce ochronek Macierzy do wyjazdu do Pragi i do Katowic celem zwiedzenia wzorowych ochronek, poczem po jej referacie, wygłoszonym w Sekcji szkolnej, przeprowadził odpowiednie zmiany, zdążające do ulepszenia ochronek. Na życzenie Zarządu Głównego mistrzyni ochronek Macierzy i ochronek publicznych urządziły pod przewodnictwem p. Insp. Rakusa, w obecności p. instruktorki Janotówny kilka konferencji i przeprowadzały wzorowe lekcje. W czterech ochronkach zaprowadzono urządzenie ochronkowe według najnowszych wymagań higieny.

Ad 3. Kalendarza Zarząd Główny nie wydał, gdyż nie chciał konkurować z innemi Towarzystwami i organizacjami na Śląsku, które już od szeregu lat kalendarze wydają, niektóre z nich nawet zupełnie dobre. Również nie przystąpił do wydania kart bohaterów, gdyż karty te można nabyć tanio i bez trudności w Polsce. Natomiast wydał „Telegramy“, w formie zwyczajnych pocztowych telegramów, które nadają się do wysyłania życzeń z okazji różnych uroczystości, jak śluby, imieniny itp. po 1 Kcz za sztukę. Zamierza zaś w najbliższym czasie wydać nowe nalepki we formie znaczków pocztowych, z podobiznami zmarłych, śląskich działaczy narodowych.

Ad 4. Wniosek ten Zarząd Główny Macierzy Szkolnej uznał za

trudny do przeprowadzenia z tego powodu, że od młodzieży, zwłaszcza niezarabiających, trudno jest ściągnąć nawet zwyczajną wkładkę. Byłoby jednak wskazane, żeby Koło, od którego wyszedł wniosek, przeprowadziło próbę wśród swojej młodzieży a następnie podało swe spostrzeżenia na piśmie do wiadomości Zarządowi Głównemu, który bezzwłocznie o rezultatach powiadomi Koła i odpowiednio zachęci do naśladowania.

Ad 5. Nowych twardych legitymacyj Zarząd Główny nie wydał, gdyż jeszcze ma na składzie pokaźny zapas starych. Zrobi to może już w następnym roku. Wtedy też wyda nalepki po 5 Kcz, dostosowane do legitymacji. Sprawa ustalenia podwójnej wkładki była już uregulowana przez Zarząd Główny osobnym okólnikiem w którym Zarząd Główny zgadza się na ściągnięcie od młodzieży i niezamożnych członków wkładki po 5 Kcz, a nawet upoważnia Koła do płacenia wkładek za amatorów i członków chóru, o ile ci nie zarabiają. Muzeum Macierzy istnieje już w gimnazjum od grudnia 1929 r., a kierownikiem jego jest prof. Fierla. Powstało ono w większości z eksponatów, które polskie organizacje przygotowały na P. W. K. w Poznaniu.

Ad 6. Koła zwracają się o interwencję do Zarządu Głównego Macierzy Szkolnej, o ile urządzają wycieczkę do Krakowa, a Zarząd Główny Macierzy Szkolnej bardzo chętnie w sprawie tej pośredniczy. Najczęściej jednak Koła organizują wycieczki na własną rękę do Krakowa, zwracając się o pomoc do bratniej instytucji oświatowej T. S. L.

Ad 7. W myśl uchwały Walnego Zgromadzenia Zarząd Główny Macierzy Szkolnej polecił wypracować plany „Domu Macierzy“ w Górnej Suchej i bezzwłocznie miał przystąpić do budowy. Rozpoczęciu pracy stanął na przeszkodzie rekurs, wniesiony przez Gwarectwo z powodu podkopania terenu, na którym miał stanąć „Dom Macierzy“. Rekurs został uwzględniony, wobec czego Macierz musiała w roku ubiegłym odstąpić od budowy. Przeciw temu rozstrzygnięciu Krajowego Urzędu budowlanego Macierz wniosła ze swej strony rekurs, który dotąd jeszcze jest niezakończony.

Ad 8. Do wybudowania podium w Parku Sikory Zarząd Główny Macierzy Szkolnej nie przystąpił z braku funduszy na ten cel.

Poza sprawami, które mu Walny Zjazd polecił przeprowadzić, Zarząd Główny Macierzy Szkolnej załatwił wiele innych, które się w ciągu roku wyłoniły. Wymienimy najważniejsze.

a) **Koncesja na kino w Karwinie.** Trzy lata mija, kiedy Macierz Szkolna wniosła podanie o koncesję na kino w Karwinie. Mimo interwencji naszych Panów Posłów i p. Prezesa Zarządu Głównego w Mor. Ostrawie, Bernie i Pradze, sprawa nie ruszyła dotąd z miejsca. Dawniej tłumaczono odmowę tem, że Macierz niema w statucie specjalnego pozwolenia na prowadzenie kina. Obecnie mimo zmiany statutów w tym kierunku, władze wzbraniają się dalej nadać Macierzy koncesji przynajmniej na jedno, jedyne kino w Karwinie.

b) **Księgarnia Macierzy Szkolnej w Czeskim Cieszynie.** Jak in-

formowano Delegatów na zeszłorocznem Walnem Zgromadzeniu, Macierz przejęła od p. Firuta księgarnię.

c) **Przejęcie na etat państwowy szkół Macierzy:** Szkołę wydziałową w Łazach przejęło państwo z dniem 1 lutego 1929. Macierz jednak musiała szkołę tę utrzymywać przez cały rok 1929 i 1930. Wiele było trzeba zabiegów ze strony Zarządu Głównego, Panów Posłów, że wreszcie część przynajmniej nauczycieli z dyrektorem na czele przejęło Ministerstwo z dniem 1 kwietnia 1931. Natomiast nie załatwiono dotąd podania Macierzy o ugminnienie szkoły wydziałowej w Błędowicach Dolnych, mimo zabiegów Pana Posła Jungi i aczkolwiek prośbę wysłano już przed paru miesiącami.

d) **Szkoła w Topolówce na Słowaczych.** Na Słowaczych żyje blisko 20.000 Polaków rozrzuconych po różnych osiedlach. Polacy, mieszkający w Topolówce, powiat Humenne, zwrócili się do Macierzy z prośbą o otwarcie dla ich 56 dzieci prywatnej szkoły, z językiem wykładowym polskim. Macierz przychylając się do ich prośby, wniosła odpowiednie podanie z prośbą o otwarcie szkoły z początkiem roku 1930/31. Mimo zabiegów delegata Macierzy Szkolnej i Panów Posłów Ministerstwo na otwarcie szkoły się nie zgodziło.

e) **Uroczystości poświęcenia szkół.** W roku 1930 Zarząd Główny Macierzy Szkolnej wykończył budowę szkoły wydziałowej w Niem. Lutyni. Uroczyste poświęcenie odbyło się we wrześniu ub. roku. Do powstania szkoły w znacznej mierze przyczyniła się polska ludność miejscowa, która wyłoniła z pośród siebie Komitet z p. Rudolfem Pastuszkim na czele. Komitet ten zebrał pokaźną sumę drogą składek i postarał się o pożyczkę w miejscowej Kasie Raiffeisena, ułatwiając w ten sposób Zarządowi Głównemu sfinansowanie budowy. Całemu Komitetowi, Dyrekcji i Zarządowi Kasy Raiffeisena za wszystko, co dla powstania szkoły zrobili, Zarząd Główny serdecznie dziękuje.

W ubiegłym roku dokończył Zarząd Główny budowę ochronki we Frysztacie na Granicach. I tu odbyła się wspaniała uroczystość poświęcenia nowej budowy, podczas której delegat Macierzy podziękował Komitetowi, z p. Węglorzem na czele, za zajęcie się budową i Bankowi Rolniczemu i Robotniczemu, z p. dyr. Sembolem na czele, za udzielenie Macierzy odpowiedniej pożyczki na sfinansowanie budowy. Na tem miejscu Zarząd Główny wyraża jeszcze raz wszystkim tym Obywatelom, którzy w jakikolwiek sposób do założenia ochronki się przyczynili, serdeczne podziękowanie.

Równocześnie z uroczystością poświęcenia szkoły wydziałowej w Niem. Lutyni odbywała się uroczystość poświęcenia „Domu Macierzy“ w Mostach przy Jabłonkowie. W domu tym mieści się obecnie ekspozytura polskiej szkoły ludowej. I tu Dom Macierzy powstał dzięki inicjatywie i zabiegom miejscowych Obywateli z p. kier. Paździorą na czele. Zarząd Główny Macierzy Szkolnej składa im za to serdeczne „Bóg zapłać“.

Także w Cierlicku Dolnem Obywatele miejscowi z p. burmistrzem Chmielem na czele, zawiązawszy z pośród siebie Komitet, dopomogli Zarządowi Gł. Macierzy Szkol. do wybudowania „Domu Macierzy“, w którym znajdzie pomieszczenie ochronka i szkoła ludowa. Całemu Komitetowi i wszystkim Obywatelom Polakom składa Zarząd Główny Macierzy Szkolnej za ich troskę o wychowanie swych dzieci w języku ojczystym — serdeczne podziękowanie.

W roku 1930 zawiązały się miejscowe Komitety w Gródku i Darkowie, które sobie wzięły za zadanie wybudować za pozwoleniem i przy pomocy Zarz. Głównego odpowiednie domy na pomieszczenie ochronek. Funduszków potrzebnych dostarczyły im miejscowe Kasy Raiffeisena. Pod koniec roku sprawozdawczego budynki były pod dachem. Poświęcenie i oddanie na właściwy cel nastąpi w czerwcu bieżącego roku. W skład Komitetu darkowskiego wchodzi: p. Adolf Kubeczka, jako przewodniczący, nadto p. Gałuszka Karol, p. Oleownik Jan, p. Grohmann Jan i inni. Na czele Komitetu gródeckiego stoi p. kier. Heczko. Wszystkim członkom jednego i drugiego Komitetu za ich prace i starania około budowy, jak również Dyrekcjom i Zarządom kas za udzielenie pożyczek składa Zarz. Gł. Mac. Szk. z tego miejsca serdeczne „Bóg zapłać“.

f) **Dni Macierzy.** Podobnie jak w inne lata, zorganizował Zarząd Główny Mac. Szk. na całym Śląsku „Dni Macierzy“, które w roku sprawozdawczym odbyły się w październiku i to prawie we wszystkich Kołach. Prócz wykładów o „Zadaniach Macierzy Szkolnej“, prelegenci wygłaszali odczyty o „Odparciu Rosji z pod Warszawy w r. 1920“ i znaczeniu tego zwycięstwa dla Polski i Europy.

g) **Troska o młodzież akademicką.** W roku ubiegłym więcej jak w inne lata Macierz poświęciła uwagę młodzieży akademickiej. Nasza młodzież akademicka, rekrutująca się, jeżeli nie wyłącznie, to przeważnie ze sfer robotniczych, żyje w czasie swych studiów na uniwersytetach w bardzo ciężkich warunkach i dlatego często zapada na choroby, kończące się śmiercią. Tej to młodzieży Macierz przyszła w ubiegłym roku z pomocą, przeznaczając większą kwotę (5.000 Kcz) na urządzenie kolonij letnich na Spiszu, prowadzonych z ramienia „Komitetu pomocy dla Akademików“. W kolonjach tych wzięło udział 40 akademików. Dla zapewnienia tej młodzieży taniego a zdrowego mieszkania w Pradze podczas jej studiów na uniwersytecie Zarząd Główny Macierzy Szkol. uchwalił na jednym ze swych posiedzeń założyć Bursę. Projekt ten nie został dotąd niestety zrealizowany, raz z braku odpowiednich funduszy, powtórze dlatego, że nie znaleziono odpowiedniego wolnego domu w Pradze, któryby się na ten cel nadawał.

h) **Festyn Macierzy.** I w roku 1930 Zarząd Główny Mac. Szk. urządził w lipcu przy pomocy osobnego Komitetu z p. kier. Józefem Michejda na czele Wielki Festyn Krajowy Macierzy, który skupił masy ludności polskiej w Parku Sikory. Jak w ubiegłe lata, wystąpiły i teraz chóry zorganizowane w Związku Pol. Chórów w Czechosłowacji w liczbie ponad 900 śpiewaków i odśpiewały

pod batutą p. Jana Jelenia, dyrygenta Zw. Chórów bardzo pięknie kilka pieśni ludowych. Zarząd Główny Macierzy Szk. poczuwa się do miłego obowiązku wyrażenia wszystkim Szanownym Paniom i Panom, którzy do Komitetu festynowego należeli i w nim pracowali, jak też wszystkim Śpiewakom, którzy swym występem przyczynili się do upiększenia festynu, serdecznego podziękowania. Najlepszą nagrodą dla nich za ich ofiarną pracę niech będzie ta świadomość, że festyn, dzięki ich pomocy, przyniósł Macierzy sukces moralny i materialny (21.267.— Kcz).

Toby były najważniejsze sprawy, które Zarząd Gł. Mac. w roku sprawozdawczym przeprowadził. O wielu innych, mniej ważnych, nie wspomnimy, by nie powiększać kosztów druku niniejszego sprawozdania.

Stwierdzając z przyjemnością, że wszystkie Grona szkół Macierzy pracują gorliwie i wydatnie w szkole, a równocześnie biorą żywy udział w pracy oświatowej poza szkołą, wyraża im Zarząd Główny Macierzy Szkolnej na tem miejscu słowa pełnego uznania i serdecznego podziękowania.

Specjalne podziękowanie składa Zarząd Główny Macierzy Szk. p. Profesorom gimnazjum orłowskiego, dojeżdżającym do Śląskiej Ostrawy — celem udzielania nauki w polskich paralelkach tamtejszego państwowego seminarjum nauczycielskiego.

Troskliwej opieki doznawała Macierz Szkolna od naszych Panów Posłów do Zgromadzenia Narodowego, Dra Jana Buzka i Dyr. Emanuela Chobota, jak również Posła do Zastępstwa Krajowego, Pana Karola Jungi, którzy zawsze bardzo ochotnie i z całym poświęceniem zabiegali u Władz Szkolnych w Bernie i w Pradze, we wszystkich jej sprawach. Za te zabiegi i żywe zajmowanie się sprawami Macierzy, wyraża Zarząd Główny wszystkim trzem Panom Posłom swoją wdzięczność i serdeczne podziękowanie.

Wielkie zasługi oddawała pracy oświatowej Macierzy Szkolnej Prasa. Wszystkie nasze czasopisma, do których się Macierz zwracała, a więc: Ewangelik, Gazeta Kresowa, Nasz Kraj, Nasz Lud, Prawo Ludu, Robotnik Śląski, jakoteż czasopisma w Cieszynie, chętnie umieszczały jej komunikaty bezinteresownie. Za tę tak ważną dla życia narodowego przysługę składa im Zarząd Główny Macierzy Szkolnej serdeczne podziękowanie.

W październiku 1930 przeniósł się z powodu choroby do Polski po kilku latach owocnej pracy w biurze Macierzy p. kier. Ludwik Pawlik, który jako dzielny referent i odpowiedzialny redaktor „Przewodnika Oświatowego” dobrze się przysłużył sprawie polskiej na Śląsku. Za jego obywatelską pracę Zarząd Gł. Macierzy Szkolnej serdecznie mu dziękuje i życzy prędkiego powrotu do zdrowia.

Skład Zarządu Głównego Macierzy Szkolnej w r. 1929 przedstawia się następująco: Dr. Olszak Wacław, lekarz i burmistrz w Karwinie, prezes; Feliks Piotr, dyrektor gimn. real. w Orłowej, wiceprezes; Dr. Bałon Jerzy, adw. w Cz. Cieszynie, wiceprezes II; Dr. Jan Buzek, lekarz i poseł w Dąbrowie, skarbnik; Mamica

Paweł, dyrektor Tow. Oszcz. i Zal. w Cieszynie, zast. skarbnika; Ks. Morofi Franciszek, proboszcz w Ropicy, sekretarz; Wójcik Władysław, inspektor szkolny w Cz. Cieszynie, zast. sekretarza; Branny Jan, sekretarz Tow. Rolniczego w Cz. Cieszynie; Ciemala Jan, burmistrz w Wędryni; Chmiel Karol, burmistrz w Błędowicach Dolnych; Dziadura Karol, nadsztygar w Suchej Górnej; Guziur Teodor, kierownik szkoły w Karwinie; Kornuta Piotr, dyrektor konsumu w Trzyńcu; Ks. Michejda Oskar, senior w Trzyńcu; Ogrocki Gabriel, sekretarz „Wzajemnej Pomocy“ we Frysztacie; Malejka Antoni, mistrz krawiecki w Nowym Boguminie; Toman Karol, burmistrz w Datyniach; Dr. Leon Wolf, adwokat we Frysztacie.

Nadto brał udział w posiedzeniach Zarządu Głównego Macierzy Szkolnej p. Pawełek Marjan, dyrektor szkoły wydz. w Mor. Ostrawie, jako prezes Polskiego Związku Szkolnego na Morawach.

Posiedzeń Zarządu Głównego Macierzy Szkolnej, łącznie z posiedzeniami prezydjalnemi odbyło się 23.

W Zarządzie Głównym pracowały osobne sekcje: Szkolna, Organizacyjna, Skarbowa, Oświatowa, Parku Sikory. Sekcje te przygotowały wnioski na posiedzenia Zarządu Głównego i odbyły ogółem 15 posiedzeń.

Do Komisji Rewizyjnej należeli: Biłko Józef, in pektor Związku Kas Raiffeisena w Cz. Cieszynie; Inż. Machnik Józef, kierownik filii Tow. Oszcz. i Zal. w Orłowej; Buzek Karol, prezes Tow. Rolniczego w Końskiej; Pawliczek Franciszek, kierownik Banku Rolniczo-Robotniczego we Frysztacie; Ofiok Jan, inspektor Zw. Kas Raiffeisena w Cz. Cieszynie.

Posiedzeń Komisji Rewizyjnej odbyło się 4.

Kierownikiem biura Macierzy Szk. był dyr. Fryderyk Kretschmann. W biurze pracowali jako urzędnicy: Tomala Jan, Ew.; Pawlik Ludwik (do 15/X); Bronisław Osuchowski (od 15/X); Santarius Fryderyk, jako buchalter; Fukałówna Natalia i Serafinówna Janina, jako stenotypistki.

W ciągu roku załatwiono 6.139 liczb protokołu podawczego. Wszyscy urzędnicy Biura Macierzy z Panem Dyr. Fryderykiem Kretschmannem na czele spełniali swoje obowiązki bardzo sumiennie i gorliwie — za co im na tem miejscu Zarząd Główny Macierzy wyraża swoje pełne uznanie i podziękowanie.

B) Sprawozdanie ze skarbowości Macierzy.

Podobnie jak w innych latach stwierdzić należy z wielkim uznaniem, że ludność nasza i w tym roku sprawozdawczym pamiętała zawsze o Macierzy Szkolnej, łożąc na jej cele czasem ostatni ciężko zapracowany grosz. Wszystkie imprezy, jak festyny, bale itp., urządzone z ramienia Macierzy, cieszyły się zawsze, mimo ciężkiego kryzysu gospodarczego i bardzo trudnych warunków życiowych, liczną frekwencją i przyniosły ukochanej naszej instytucji znaczne dochody. Kwota zebrana w tym roku przez Koła Macierzy

wynosiła 865.168²⁵ Kcz. Tu należy zauważyć, że ci sami ludzie, którzy łożą na cele Macierzy, należą równocześnie do innych licznych organizacji, gdzie również złożyli niemniejszą sumę. Za tę nadzwyczajną ofiarność ludu naszego na cele oświatowe należy się mu ze strony Zarządu Głównego Macierzy Szkolnej cześć i pełne uznanie.

Chociaż ofiarność ludności naszej przechodziła często jej siły, to jednak Macierz Szkolna nie byłaby mogła spełnić swego zadania, jakie sobie postawiła, gdyby nie pomoc ze strony Rodaków z Polski. Oni to zawsze pamiętali o Macierzy i szli jej z wydatną pomocą. Zarząd Główny Macierzy składa Im na tem miejscu jak najserdeczniejsze podziękowanie.

Na pierwszym miejscu między dobrodziejami Macierzy należy wymienić Towarzystwo Opieki Kulturalnej w Warszawie, które, podobnie jak jego pierwszy Prezes, Mąż opatrnościowy Macierzy Szkolnej Ks. Cieszyńskiego, śp. Mecenasa Antoni Osuchowski, stale się opiekuje naszą instytucją. Za tę ojcowską opiekę Zarząd Główny Macierzy Szkolnej wyraża P. T. Towarzystwu głęboką wdzięczność.

Znaczną kwotą przyszedł z pomocą Macierzy Szkolnej Komitet, założony z ramienia Tow. Opieki Kulturalnej w Warszawie z siedzibą w Cieszynie, który zarządza funduszem im. Ks. Sen. Franciszka Michejdy. Złożył on na cele Macierzy Szkolnej w ubiegłym roku 40.000 Kcz. Fundusz powyższy, jak wspomniano w sprawozdaniu za r. 1929, powstał z kwoty 1.000.000 Kcz, złożonych przez pewnego, nieznanego nam dobrodzieja na ręce śp. Mec. Osuchowskiego, ówczesnego prezesa Tow. Op. Kultur., z przeznaczeniem, by odsetki od tej kwoty były użyte na polskie cele kulturalno-oświatowe w Czechosłowacji ze szczególnem uwzględnieniem Macierzy Szkolnej. Jak się później Zarząd Gł. Macierzy dowiedział, kwotę powyższą złożył nieznany nam bliżej Ofiarodawca za sprawą i gorącym poparciem Pana Radcy Stanisława Kirkora, syna wielce zasłużonych dla sprawy polskiej na Śląsku a tem samem i dla Macierzy, Państwa inż. Józefa i Zofji Kiedroniów. Za tę szczególną życzliwość i pamięć dla Macierzy składa Zarząd Główny Macierzy Szkolnej W Panu Radcy Stanisławowi Kirkorowi i Jego Czcigodnym Rodzicom na tem miejscu serdeczne „Bóg zapłać“.

Wydatnie też pomogły Macierzy i w tym roku P. T. Sejmiki powiatowe, Rady Miejskie, z magistratem Stołecznego Miasta Warszawy na czele, które złożyło na rzecz Macierzy w r. 1930 kwotę 10.000 Zł., Rady Gminne, Tow. Szkoły Lud. w Krakowie, Polska Macierz Szkolna w Warszawie, Macierz Szkolna Ks. Cieszyńskiego w Cieszynie, Koła Macierzy polskiej części Śląska Cieszyńskiego z Kołem Macierzy w Cieszynie na czele, Tow. Teatru Polskiego w Cieszynie, Duchowieństwo, osoby prywatne z kraju i poza krajem, Rodacy z Ameryki i Japonji.

Wszystkim Łaskawym Ofiarodawcom, których nazwisk niepodobna wymienić ze względu na szczupłość miejsca, składa Zarząd

Gł. Macierzy Szkol. — serdeczne „Bóg zapłać“ i gorąco ich prosi o zachowanie Macierzy w łaskawej pamięci także na przyszłość.

W r. 1930 wpłynęły do Kasy Zarządu Gł. Macierzy Szkolnej następujące dochody: 1) **Tytułem należności statutowych Kół Macierzy** w Czechosłowacji 112.881'65 Kcz. 2) **Tytułem opłat:** a) w szkołach 214.514'20 Kcz. b) w Bursach 294.230'40 Kcz. — razem 508.744'60 Kcz. 3) **Tytułem subwencji rządowych:** a) Min. Szkol. i Ośw. Lud. w Pradze na gimnazjum w Orłowej 30.000 Kcz. i na szkoły ludowe i wydziałowe 60.000 Kcz. — razem 90.000 Kcz. b) Min. Rolnictwa na szkołę gosp. wiejskich w Końskiej 42.594 Kcz. c) Min. Opieki Społecz. na dom Macierzy w Czeskim Cieszynie 17.500 Kcz. d) Rada Szkolna Kraj. w Bernie na szkoły we formie urlopów płatnych dla 8 naucz. 212.238'30 Kcz. e) Krajowy Urząd w Bernie na pokrycie szkół plebiscytowych w Bursie orłowskiej 12.000 Kcz. f) Kraj. Urząd na Ochrenki 2.200 Kcz. Dolicz jąc równowartość urlopów do udzielonych subwencji rządowych, przedstawiałaby się ogólna kwota subwencji ze strony czynników rządowych 376.532'30 Kcz. 4) **Tytułem darów okolicznościowych:** a) ze Śląska 520.455'47 Kcz. b) z poza Śląska 788.761'75 Kcz. c) Subwencji Tow. Opieki Kulturalnej w Warszawie, Pol.kiej Macierzy Szkolnej w Warszawie, Tow. Szkoły Ludowej w Krakowie i Macierzy Szkolnej Ks. Cieszyńskiego w Cieszynie 2.141.987'50 Kcz. — razem 3.451.204'72 Kcz. 5) **Tytułem dochodów z imprez Zarządu Gł. Macierzy Szkolnej:** (festyn, bal i t. p.) 30.319'05 Kcz. 6) **Tytułem zaciągniętych pożyczek:** a) hipotecznych 1.127.056'31 Kcz. b) wekslowych 660.533'30 Kcz. — razem 1.787.569'61 Kcz. 7) **Tytułem dochodów z administracji nieruchomości:** a) czynsze z domów 49.000 Kcz. b) czynsze ze szkół za budynki 62.033'30 Kcz. — razem 111.083'30 Kcz. 8) **Tytułem ściągnień podatkowych:** do funduszu emerytal. i Kasy Chorych 175.321'60 Kcz. 9) **Tytułem zwrotu za druki:** 5.996'30 Kcz. 10. **Tytułem odsetek** 897'90 Kcz. **Razem dochody Macierzy Szkolnej w roku 1930 wynosiły 6.560.251'03 Kcz** (w r. 1929 wynosiły 6.970.847'03 Kcz).

Wydatki Macierzy przedstawiały się w r. 1930 jak na tępucie: 1) **Utrzymanie szkół** (1 gimn., 8 szkół wydział., 10 szkół ludowych, 49 ochronek, 3 Burs, 2 szkół zawodowych żeńskich, kursów kroju i szycia, uzupełn. szkół przem.) 3.677.247'50 Kcz. 2) **Stypendja i zapomogi** biednym uczniom 22.543 Kcz. 3) **Subwencje** (na gwiazdke, Kołom Macierzy na miejsc. cele i t. p.) 48.284'60 Kcz. 4) **Praca oświatowa:** biblioteki, przeżrocza, odczyty i t. p.) 17.115'85 Kcz. 5) **Nieruchomości Macierzy:** a) Nowe budowy 495.797'45 Kcz. b) Adaptacje i administracje 440.978'70 Kcz. — razem 936.776'15 Kcz. 6) **Utrzymanie biura Macierzy:** a) Administracja 40.375'05 Kcz. b) Płace urzędników 83.038 Kcz. — razem 123.413'05 Kcz. 7) **Amortyzacja długów hipotecz. i prywatnych:** 701.248'86 Kcz. 8) **Uplata weksli:** 418.458 Kcz. 9) **Odsetki od długów hipotecznych, prywatnych i wekslowych:** 348.872'17 Kcz. 10) **Podatki, fundusz emerytalny i Kasa Chorych:** 376.050'50 Kcz. 11) **Druki Macierzy:** 32.791'25 Kcz. 12) **Niedobór z r. 1929 (saldo kas. z dn. 31. XII. 1929)**

16.190 Kcz — razem rozchody Macierzy w roku 1930 wynosiły 6,718.991'03 Kcz (w r. 1929 wynosiły 6,597.037'03 Kcz).

Rok 1930 zamknęła Macierz Szkolna niedoborem, wynoszącym 158.740 Kcz.

Długi Macierzy wynosiły z dniem 31 grudnia 1930 5,821,219'13 Kcz. Są to długi przeważnie długoterminowe, zahipotekowane na nieruchomościach Macierzy. Są jednak między niemi także długi wekslowe, które Macierz musi spłacić w krótkim czasie, choćby z tego względu, że wysokie odsetki pochłaniają w wielkiej mierze jej dochody, zbierane na utrzymanie szkół.

Majątek Macierzy w nieruchomościach, w urządzeniu szkolnem i urządzeniu Kół Macierzy Szkolnej, po oględnem oszacowaniu, przedstawia taką wartość, że całkowicie kryje jej długi i zobowiązania.

Jak każde Towarzystwo oświatowe, które utrzymuje się z ofiarności społeczeństwa, tak i Macierz Szkolna znajdowała się często w chwilowych poważnych kłopotach finansowych. W takich chwilach przychodziło jej zawsze z pomocą Towarzystwo Oszcz. i Zal. w Cz. Cieszyńskie. Zarząd Gł. Macierzy Szk. poczuwa się dlatego do miłego obowiązku wyrażenia Szanownej Dyrekcji Towarzystwa serdecznego podziękowania za okazywaną stale pomoc i za jej życzliwość, z jaką się zawsze do Macierzy odnosi.

Także Bank Rolniczo-Robotniczy we Fryszacie, Kasy Reiffeisen, kasa Zaliczkowa w Mor. Ostrawie, chętnie pomagały Macierzy Szkolnej, szczególnie kiedy chodziło o sfinansowanie tej lub owej budowy. I tym Instytucjom składa Zarząd Gł. Mac. Szkolnej serdeczne „Bóg zapłać“.

Serdecznie dziękuje Zarząd Gł. Macierzy Szkol. Centralnemu Stow. Spoż. w Łazach za odstąpienie Macierzy swych lokaliów na pomieszczenie szkół i ochronek i to zawsze za umiarkowaną opłatą roczną.

Także Zarządowi Głównemu Macierzy Szkolnej w Cieszyńsku składa Macierz w Czechosłowacji serdeczne podziękowanie za łaskawe pośrednictwo przy przekazywaniu datków od przyjaciół Macierzy w Polsce, jak również za pomoc finansową, a szczególnie za popieranie celów naszej Macierzy wśród swoich Kół.

Szkolnictwo Macierzy Szkolnej w roku 1930

obejmowało:

1 gimnazjum realne im. Juliusza Słowackiego w Orłowej.

8 szkół wydziałowych w miejscowościach: Błędowice Dolne, Bystrzyca, Czeski Cieszyń, Jabłonków, Łazy (szkoła oficjalnie przejęta od 1 lutego 1929 przez Państwo, była jeszcze aż do marca 1931 na utrzymaniu Macierzy), Mor. Ostrawa, Niem. Lutynia, Frysztat (kl. IV przy publicznej szkole wydziałowej).

49 ochronek.

2 szkoły zawodowe: a) szkoła gospodarstwa domowego w Orłowej; b) szkoła gospodyń wiejskich w Końskiej.

3 bursy: a) dla uczniów gimnazjum realnego w Orłowej; b) dla uczennic gimn. realn. w Orłowej; c) dla kandydatów i kandydatek polskich paralelek seminarjum nauczyciel. w Śląskiej Ostrawie.

Nadzór pedagogiczny nad instytucjami Macierzy Szkolnej spełniały władze szkolne rządowe, a mianowicie: z ramienia Rady Szkolnej Powiatowej cieszyńskiej, frysztańskiej i frydeckiej i Wydziału Szkolnego w Mor. Ostrawie p. insp. Paweł Rakus; z ramienia zaś Macierzy Szkolnej nad szkołą gospodyń wiejskich w Końskiej p. kier. szk. gosp. w Suchej Górnej, Karol Cienciała, a nad ochronkami p. Anna Janotówna, instruktorka ochronek.

Dzięki troskliwej opiece, ruchliwym i skutecznym zabiegom czynników miejscowych i bezgranicznej ofiarności całego naszego Społeczeństwa oraz dzięki poparciu wszystkich Instytucyj, działwa szkolna, pobierająca nauki w szkołach Macierzy Szkolnej, doznawa wszechstronnej pomocy materialnej.

Zarząd Główny Macierzy Szkolnej poczuwa się do obowiązku na tem miejscu, jak w swem imieniu, tak też i w imieniu Dyrekcyj i Kierownictw szkół, złożyć jak najserdeczniejsze wyrazy podziękowania i uznania wszystkim szlachetnym Ofiarodawcom, Zarządowi Głównemu Śląskiej Krajowej, Powiatowej i Miejscowym wydziałom Rodziny Opiekuńczej, Naczelnemu Zarządowi i Kołom Polskiego Związku Szkolnego na Morawach, odnośnym Wydziałom Gminnym i wszelkim innym Stowarzyszeniom i Komitetom za bezprzykładną ofiarność w postaci zaopatrywania dziatwy szkolnej w książki i przybory, za subwencje na utrzymanie i rozszerzanie szkół i ochronek, za obdarowywanie dzieci przy różnych okazjach, czy to Mikołaja, czy Gwiazdki, czy festynów szkolnych. Równocześnie dziękuje serdecznie gronom nauczycielskim za gorliwe spełnianie nie tylko swych własnych obowiązków, połączonych z ich stanowiskiem, ale i zajęcie się pracą pozaszkolną, która w naszych warunkach jest specjalnie do podkreślenia, a której potrzebę nieodzowną grona nauczycielskie należycie rozumieją. Zarząd Główny uprasza, by wszyscy wyżej wymienieni i nadal pamiętali o instytucji Macierzy i zawsze jej taką pomoc jak dotychczas okazywali.

SZKOŁY ŚREDNIE.

Polskie gimnazjum realne w Orłowej. Gimnazjum realne im. Juliusza Słowackiego założone w roku 1909 przez Macierz Szkolną w Cieszynie i Towarzystwo Szkoły Ludowej w Krakowie mieści się we własnym budynku.

Rozporządzeniem Min. Szkol. i Ośw. Lud. z dnia 24 maja 1924 L. 59.652-24 przyznano mu stałe prawo publiczności.

Liczyło w roku 1929/30 i 1930/31 8 klas i 3 paralełki. Uczniów w roku 1929/30 376 (w tem 47 uczennic), w roku 1930/31 395 (w tem dziewcząt 58).

Grono nauczycielskie: w roku 1929/30: Dyrektor: Piotr Feliks; profesorowie: Badura Józef, Burian Wiktor, Drózd Alojzy, Farny Alfred, Fierla Gustaw, Folwarczny Jan, Folwarczny Józef, Folwarczny Rudolf, Jančar Antoni, ks. Juroszek Jerzy, Kołodziejski Teofil, Motyka Stanisław, Niemiec Józef, Pitala Józef, ks. Trombik Karol, Włosok Jan, Zielina Gustaw, Jeleń Jan (doch. dla śpiewu i muzyki), Kikówna Ernestyna (doch. do robót ręcznych). Z początkiem roku 1930/31 wstąpił do grona: Dzik Teodor.

Profesorowie: Farny Alfred, Folwarczny Rudolf, Motyka Stanisław, Niemiec Józef, Pitala Józef, Zielina Gustaw, mieli z Zarządu Głównego zniżkę godzin w gimnazjum, celem umożliwienia im udzielania nauki w polskich paralełkach czeskiego seminarjum nauczycielskiego w Śląskiej Ostrawie.

Poranki urządono z okazji: 80-tych urodzin Prezydenta Masaryka, rocznicy konstytucji Trzeciego Maja. Dnia 5 kwietnia odbył się Koncert muzykalno-wokalny, a 1 czerwca akademja ku czci Jana Kochanowskiego.

W czerwcu odbył się Zjazd Koleżański abiturjentów zakładu z lat 1917—1920 (pierwsze cztery roczniki).

Urządzono również „III Popis Gimnastyczny“ i zawody lekkoatletyczne pomiędzy uczniami czeskiego państwowego a polskiego prywatnego gimnazjum realnego w Orłowej.

Uczniowie klasy IV—VIII wzięli udział w wycieczce naukowej do Krakowa i Wieliczki; klasy III w wycieczce do Tatr i jaskiń Demenowskich; klasy I—II w wycieczce do Beskidów.

Odbyły się 3 przedstawienia naukowe w miejscowych kinach.

Spora liczba uczniów i uczenie skupia się w drużynach harcerskich męskiej i żeńskiej. Harcerze prowadzą składnicę. Uczniowie mają do dyspozycji czytelnię, do której abonuje się czasopisma literackie i naukowe. W czytelnii mogła się młodzież oddawać także szlachetnym grom, jak szachy, domino i t. p.

Podobnie jak w latach poprzednich, zarządzili się uczniowie autonomicznie w tak zw. gminach szkolnych. Kuratorami poszczególnych gmin byli gospodarze klas. Wójtowie, sekretarze, skarbnicy poszczególnych gmin tworzyli tak zw. Pomoc Koleżeńską, której kuratorem był dyrektor zakładu.

Staraniem Gimnazjum urządono w październiku i listopadzie lekcje tańców.

Orkiestra gimnazjalna złożona jest z 45 uczniów, chór mieszany i męski z 78 uczniów.

Kontakt między rodzicami a szkołą był żywy. Wszystkie konferencje z rodzicami w sprawie postępów i zachowania się uczniów cieszyły się liczną frekwencją.

W roku sprawozdawczym zapoczątkowało gimnazjum prowadzenie stacji meteorologicznej, która sporządza różne wykazy temperatur.

Do egzaminu dojrzałości zasiadło 25 uczniów i 2 uczennice zwykłe.

Zapomogi otrzymało w roku 1929/30 139 uczniów i uczenie

w ogólnej sumie Kcz 16.124'—; ogół młodzieży w sumie Kcz 24.969'60; razem Kcz 41.093'60 (w tem miasta Trzynieć 1.700'— Kcz, fundacji Dr. W. Olszaka 360'— Kcz, grona profesorów 3.900'— Kcz, Józefa Matuszka 4.900'— Kcz, na listy i inne 24.029'30 Kcz).

Na kolonję wakacyjną wysłano 19 uczniów. Zakład zupełny trwał 75 dni, a korzystało z niego 158 uczniów i uczenic. Wydatki z zakładem zupełnym połączone wynosiły Kcz 3.820'30.

Członkowie grona zajmują naczelne stanowiska, ewentualnie są członkami Zarządów Głównych wszystkich naszych towarzystw oraz instytucyj, a więc: Macierzy Szkolnej, Krajowej i Powiatowej Rodziny Opiekuńczej, Towarzystwa Nauczycieli Polskich, Związku Chórów Polskich w Czechosłowacji, „Siły“, „Sokoła“, „Beskidu Śląskiego“, Powiatowego Komitetu Oświatowego, Naczelnego Zarządu Harcerstwa Polskiego, Sekcji rysunkowej T. N. P., Ogniska, Towarzystwa Oszczędności i Zaliczek. Jako członkowie tych Towarzystw wygłosili kilkadziesiąt odczytów. Siedmiu sprawowało funkcje lustratorów Kół Macierzy Szkolnej. Trzech poświęcało się reżyserji przedstawień gimnazjalnych i innych towarzystw miejscowych. Pięciu było członkami Komisji Egzaminacyjnej dla nauczycieli szkół ludowych i wydziałowych, sześciu dla mistrzyń ochronek, pięciu dla nauczycielek robót ręcznych przy państwowem seminarjum nauczycielskiem w Śląskiej Ostrawie, pięciu udzielało nauki w szkole gospodarstwa domowego w Orłowej, z których jeden jest dyrektorem tejże szkoły.

SKOŁY WYDZIAŁOWE.

1. Szkoła wydziałowa w Będowicach Dolnych, założona 1 września 1927, mieści się w budynku wynajętym. Klas 4 (4). Dzieci 123 (111).

Grono nauczycielskie: Dyr. Toman Franciszek, nauczyciele: Jeleń Jan, Koziół Adolf, Berger Antoni, Żwak Jan, Wronówna Zofja do robót ręcznych kobiecych, oraz dochodzący: Ks. dziekan Czyż Józef do religijj rzym. kat., Ks. kons. Teper Karol do religijj ewang. a. w., kier. szk. ludowej Fiedor Jan do jęz. niem. i pisania na maszynie, Dadok Józef do stenografii.

W szkole urządzono w ciągu roku następujące odczyty: „Wyrób obuwia i pończoch w zakładach Gec“ (z obrazami świetlnymi), „O oszczędności“, „O Polsce współczesnej“, „O powstaniu listopadowem“.

Publiczne występy młodzieży: 18. V. 1930 i 22. VI. 1930 odegrała działwa szkoły z wielkiem powodzeniem sztukę K. Bergera „W Podwodnem Królestwie“; 6 marca 1930 wzięła młodzież szkolna udział w zebraniu i pochodzie przez gminę z okazji 80-letnich urodzin prezydenta republiki Dr. T. G. Masaryka wspólnie z działwą szkół miejscowych i obywatelami; 7 marca 1930 urządzono z tej samej okazji uroczystość w szkole (śpiewy, referat, deklamacje); 15 czerwca 1930 urządzono wycieczkę szkolną, na której wystąpiono z popisami gimnastycznymi chłopców i dziewczyn oraz

z popisami śpiewu; 18 czerwca 1930 odbyła się wycieczka na Kozubową; 23 czerwca 1930 urządzono wystawę szkolną rysunków i robót ręcznych; 6 lipca 1930 wyjechała młodzież do Č. Těšina, ażeby wziąć udział w uroczystości przywitania Pana Prezydenta Republiki Dr. T. G. Masaryka, tworząc szpaler około ulicy Illica i Szerokiej; 28 października 1930 urządzono uroczystość z okazji święta ogłoszenia niepodległości Polski. 29 listopada 1930 odbyła się uroczystość z okazji 100 rocznicy powstania listopadowego; 21 grudnia 1930 urządzono gwiazdkę szkolną.

W szkole urządzono: 2 pogadanki rodzicielskie a mianowicie: 4 maja 1930 wygłoszono odczyt „Budowa i pielęgnowanie ciała ludzkiego“, zaś 23 listopada 1930 wygłoszono odczyt „Ważność współpracy z domem rodzicielskim“, 28 grudnia 1930 odbyło się zebranie rodzicielskie, na którym założono „Radę Rodzicielską“.

Członkowie grona byli czynni: w Kołach Macierzy, Rodzinie Opiekuńczej, Komisji Oświatowej, Straży Pożarnej, Sile, Kółku Rolniczem, Radzie Rodzicielskiej, Związku Młodz. Ewangelickiej, Stowarzyszeniu Niewiast Ewangelickich, Chórze Katolickim, Chórze Macierzy, Polskiej Socjalistycznej Partii Robotniczej. Jeden jest członkiem Chóru T. N. P., jeden jest dyrygentem Związku Chórów w Czechosłowacji, jeden lustratorem 2 Kół Macierzy Szkolnej, jeden jest bibliotekarzem publicznej biblioteki gminnej, jeden uczy w uzupełniającej szkole przemysłowej, jeden w szkole gospodarczej, jeden w gimnazjum realnem w Orłowej śpiewu i muzyki, jeden jest kierownikiem ochronki II, jeden kierownikiem instytucji humanitarnej, jeden członkiem wydziału uzupełniającej szkoły przemysłowej, jeden członkiem Zarządu T. N. P. Kółka Błędowickiego, trzech referentami na zebraniach i t. d.

2. **Szkoła wydziałowa w Bystrzycy n/O.**, założona w r. 1923, mieści się w własnym budynku i obejmuje w r. szk. 1929/30 3 klasy i kurs jednoroczny; w r. szk. 1930/31 3 klasy, paralelkę przy I kl. oraz kurs jednor. Grono nauczycielskie w r. szk. 1929/30: Budnik Rudolf, dyrektor szkoły, Walek Jerzy, Kozieł Jan, Żyła Emil, Bolek Henryk. Chwilowo zastępowali urlopowanych pp. Walka i Bolka pp. Prymus, Ostruszka Paweł, Bober Karol i Kubatko Leon. W r. szk. 1930/31 odszedł p. Bolek H. do Śl. Ostrawy, a przybyli pp. Ostruszka Paweł i Niebrój Edward. Nauki robót ręcznych kobiecych udzielała p. Poloczówna Bronisława, stenografii p. Dadok Józef, rel. ewangel. ks. Tłołka Emanuel, rel. kat. w zeszłym roku ks. Pastucha, obecnie p. Żyła. Jako nadobowiązkowych przedmiotów udzielano jęz. niem., czes., stenogr., pisma na maszynie i gry na skrzypcach. Dzieci było: w z. r. 105, w b. r. jest 133 (przybyło 28 dzieci). 15. II. 1930 odbyła się wycieczka na Kozubową. 7. III. 1930 urządzono uroczystość 80-letnich urodzin Pana Prezydenta (wykład o życiu i zasługach Jubilata, deklamacje i pieśni); 6. IV. 1930 dzieci odegrały w Domu Robotniczym sztuki: „W lesie“, „Czarodziejski Sen“. 21. IV. 1930 odbyła się wycieczka szkolna w góry: na Radhoszcz i Ondrzejnik z kl. I i II, a na Poprad z kl. III i IV. 19. VI 1930 był festyn szkolny na boi-

sku szkolnem, połączony z popisami gimnastycznymi. Na zlot Młodzieży Robotn. w Pradze 26, 27 i 28 VI 1930 wyjechał 1 uczeń. Dzieci złożyły hołd Panu Prezydentowi podczas jego pobytu na Śląsku w Cldrzychowicach 6. VII. 1930, tworząc tamże szpaler. 20. 12. 1930 odbyła się w szkole uroczystość Gwiazdki szko'nej. Ubogie dzieci zostały obdarowane obuwie, materjami na ubrania, wszystkie zaś otrzymały łakocie. Całkowity nakład na Gwiazdkę wynosił 2.916 Kcz 90 h, które zostały pokryte ze zbiórki. 8. IV. 1930 urządził w szkole p. V. Mitschala, naucz. niem. z Opawy, wystawę robót ręcznych z zapalek. Wystawę zwiedziły także niektóre szkoły okoliczne, a nadto wystawca urządził krótki kurs dla nauczycieli. Dzieci składały swoje oszczędności w miejscowej Kasie Oszcz. i Poż. Stan wkładek wyniósł 30. VI. 1930 628 Kcz 90 h. W szkole istnieje drużyna harcerska z 30 dzieci. Drużyny urządziły w szkole zbiórki, oraz wycieczki w góry, nadto Wigilię harcerską. Z rodzicami utrzymywała szkoła styczność na wywiadówkach, które się odbywały co ćwierć roku. Nauczyciele pracowali poza szkołą: 1 jako kierownik podręczników szkolnych, opiekun Związku Młodzieży Polskiej i przewodniczący Kół Macierzy Szkolnej, 1 jako kierownik szkoły gospodarczej i prezes Kółka Pedagog., 1 jako członek Zastępstwa Gminnego, kasjer gminny, członek różnych sekcij gminnych i skarbnik Kół Macierzy Szkolnej, 1 jako zastępca organisty, chórmistrz i sekretarz Związku Śląskich Katolików, 2 jako kasjerzy Rajfeisenek i Kółek Roln., 2 jako reżyserowie Kółek amatorskich i 2 jako referenci na zgromadzeniach.

3. Szkoła wydziałowa Czeski Cieszyn. Założona 1 września 1924, mieści się od 1 września 1925 we własnym budynku. Klas 5, dzieci 181 (z. r. 176).

Grono nauczycielskie: Dyr. Karol Berger, nauczyciele: Kotapówna Stanisława, Pustówka Rudolf, Michejda Józef, Słowik Karol, Trombik Jerzy, Potysz Wincenty do 31 sierpnia 1930. Do kobiecych robót ręcznych: Pustówkowa Emilia, od 1 września 1930 Mrózkówna Emilia. Do nauki religij: rz. k. ks. proboszcz Moroń Franciszek, ew. ks. Emanuel Tłołka, do żyd. Arno'd Fränkel, do stenografii Dadok Józef, do jęz. czeskiego Szczotka Franciszek, do robót ręcznych chłopców Sedlaczek Władysław.

18 maja 1930 urządziła szk. wieczorek szkolny. W skład programu wchodziły występy chóru dzieci, orkiestry szkolnej, ćwiczeń gimnastyczne i odegranie baśni fantastycznej K. Bergera: „Cudowny pierścień“. W dniu 7 marca, jako w 80-lecie urodzin prezydenta T. G. Masaryka, urządzono poranek, w skład którego wchodziło: występy chóru, przemówienie okolicznościowe, deklamacje i odśpiewanie hymnów. Staraniem szkół ludowych i wydziałowych powiatu cieszyńskiego urządzono 1 czerwca drugi okręgowy popis gimnastyczny w Parku Sikory. W popisie wzięła gremjalny udział i nasza szkoła. W dniach od 28—30 czerwca urządzono wystawę prac uczniów i uczenie szkoły wydziałowej i lu-

dowej. Dla działwy szkolnej urządzono wykłady z obrazami świetlnymi, a mianowicie „Neapol“ i „Wycieczka po miastach Europy“.

Miejska Rodzina Opiekuńcza wraz z gronem nauczycielskiem urządziła Gwiazdkę, która odbyła się 20 grudnia. W skład programu wchodziły występy chóru, przemówienia i deklamacje. Gwiazdka kosztowała Kcz 8.000—. Od 6 listopada do Świąt Wielkanocnych prowadzono kuchnię szkolną, w której wydawano przeciętnie 110 obiadów. Na kolonie wakacyjne wysłano 5 dzieci.

W szkole istnieje drużyna harcerska męska i żeńska. W kasie szkolnej złożono do stycznia 1931 Kcz 6.974'80.

Grono nauczycielskie pracuje we wszystkich miejscowych towarzystwach polskich, pełniąc funkcje prezesów, sekretarzy, skarbników, reżyserów, dyrygentów, członków chórów i kółek amatorskich i bierze czynny udział we wszystkich imprezach, urządzanych przez te towarzystwa. Członkowie grona uczą w uzupełniającej szkole przemysłowej, której jeden jest kierownikiem, jeden uczy w Szkole Gospodyń wiejskich w Końskiej, jeden jest członkiem Rady Szkolnej i Zastępstwa Powiatowego, prezesem P. K. Ośw., jeden lustratorem Kół Macierzy Szkolnej, jeden zajmuje się pracą literacką.

4. Jednoroczny kurs (kl. IV) przy publ. szkole wydziałowej we Frysztacie, otwarty w r. 1924, umieszczony w budynku Macierzy. Dzieci 14 (13). Dyrektorem jest Jan Chromik, dyr. publ. szk. wydziałowej, nauczycielem: Karol Marosz, naucz. szk. wyd.

Oprócz tego uczą pp. Alojzy Kocyan, Adam Kubala, Jan Maultz, wszscy nauczyciele publ. szk. wyd., ks. dziekan Ludwik Knyp, proboszcz, naucz. religii, Józef Dadok, naucz. stenografii, Elżbieta Budnikówna, naucz. rob. ręcznych.

Uczniowie i uczenice biorą udział we wszystkich uroczystościach i imprezach publicznej szkoły wydziałowej.

Nauczyciel jest członkiem Chóru T. N. P., przewodniczącym, chórmistrzem i reżyserem Koła „Siły“ we Frysztacie, chórmistrzem 11 Koła Macierzy Szkolnej we Frysztacie i lustratorem Kół Macierzy w Piotrowicach, Dolnych Markłowicach i Starem Mieście.

5. Szkoła wydziałowa w Jabłonkowie. Rok założenia szkoły: 1926 Nauczyciele: dyr. R. Paszek, J. Badura, L. Marszałek, Ad. Szabela, Br. Poloczówna, ks. Tłołka, ks. Pastucha, od 1. 9. 1930: R. Paszek, J. Badura, L. Marszałek, Edw. Bubik, Br. Poloczówna, ks. Tłołka.

Obchody szkolne: Poranki w dniach państwowych, wykłady w dniach wzajemności, odczyty o powstaniu listopadowem i wojnie bolszewicko-polskiej; gwiazdka.

Występy pozaszkolne: przedstawienie: Jaselka 2 razy, festyn szkolny z popisami gimn. i śpiewami, wystawa szkolna, wycieczka do Bratysławy i Sulowskich Gór, wycieczka do Pol. Cieszyńska, przedstawienie kinowe: Ratowanie wyprawy Nobilego przez łomacza lodów „Krassina“.

Towarzystwa szkolne: drużyna harcerska żeńska.

Członkowie grona naucz. pracują w Kole Macierzy Szkolnej, Sokole, Rodzinie Opiekuńczej, Czytelni kat.-lud., Stowarzyszeniu Młodzieży Kat., Bibliotece gminnej, Komisjach Ośw., zarządzących miejskim i organizacjach politycznych.

6. Szkoła wydziałowa w Niem. Lutyni, założona w roku 1914, mieści się od 14. X. 1930 w budynku własnym. Klas 3 (3), dzieci 82 (75).

Grono nauczycielskie: Dyr. Maryniok Józef, nauczyciele: Bajger Rafał, Synowcówna Walerja (do 1. IX. 1930), Gzyl Karol, Prymus Karol (od 1. IX. 1930), do robót ręcznych Wojtkówna Elżbieta, oraz dochodzący naucz. religii kat. ks. Olszak Józef, wikary miejscowy.

Publiczne występy dzieci: 1) Cztery przedstawienia (dwukrotnie „Za siedmioma górami“ i dwukrotnie Jasieńka). 2) Śpiewy i deklamacje w czasie Gwiazdki. 3) Śpiewy, ćwiczenia wolne i pływy na festynie Gm. Rodziny Opiekuńczej.

Gminna Rodzina Opiekuńcza uraczyła dzieci szczerze na festynie, oraz obdarowała hojnie na Gwiazdce. Udzieliła też 1.000 Kcz subwencji na książki i przybory dla biednych dzieci.

Znaczna część dzieci należała do drużyn harcerskich, które urządziły wigilię z bardzo bogatym programem występów wokalnych.

Grono nauczycielskie pracuje społecznie we wszystkich miejscowych towarzystwach, pełniąc funkcje reżysera, sekretarzy, chórmistrza, bibliotekarza. Jeden z grona prowadzi chór oraz reżyseruje przedstawienia w Zabłociu, zaś druga była komendantką żeńskiego harcerstwa w Czechosłowacji, tudzież drużynową dwóch drużyn.

7. Szkoła wydziałowa w Łazach, założona 20. X. 1923, została upaństwowioną z dniem 1. II. 1929, jednakowoż finansowy zarząd szkoły prowadziła Macierz Szkolna nadal także i przez rok 1930. Klasa IV była nadal prywatną. W roku szkolnym 1930/31 były 4 klasy.

Grono nauczycielskie: Wójcik Władysław, dyrektor. Nauczyciele: Krzyszkowski Władysław, Piegza Karol, Rzyman Józef. Tłołka Ferdynand, Kikówna Ernestyna, ks. Fierla Józef, ks. Smyczek Paweł, kier. Przeczek Franciszek, Sznapka Emil.

W r. szk. 1930/31 zrzekł się posady p. Tłołka Ferdynand, a na jego miejsce powrócił do Łazów p. Potysz Wincenty.

W roku 1930 urządzono w szkole 4 odczyty.

W roku 1930 urządzono przedstawienie teatralne w dniu 15 marca. Odegraną została sztuka „Bajka nie bajka“ tut. nauczyciela p. Józefa Rzymana. Wystawę szkolną urządzono w dniu 24 czerwca.

Wysyłką dzieci tutejszych do kąpieli i na letniska zajęła się Krajowa Rodzina Opiekuńcza przy pomocy Gminnej Rodziny Opiekuńczej a Gwiazdkę szkolną urządziła dla dzieci szkolnych Gminna Rodzina Opiekuńcza przy pomocy sąsiednich Rodzin Opiekuńczych

i Sekcji budowlanej naszej szkoły. Zakład zupełny prowadziła przy szkole Krajowa Rodzina Opiekuńcza. Przy szkole istnieją dwie drużyny harcerskie: żeńska i męska. Grono nauczycielskie pracuje w polskich towarzystwach oświatowych, zawodowych, tow. rozwoju fizycznego i tow. opieki soc. nad młodzieżą. Członkowie grona nauczycielskiego pełnią różne funkcje w następujących towarzystwach: Krajowa Rodzina Opiekuńcza, Powiatowa Rodzina Opiekuńcza, Beskid Śląski, Towarzystwo Nauczycieli Uzupełniających Szkół Przemysłowych, Ognisko Przemysłowe. Są członkami Zarządu Głównego M. Szk., Towarzystwa Nauczycieli Polskich, spełniają funkcje sekretarzy wzgl. skarbników w miejscowych Kołach Macierzy, w Komisji Oświatowej, w Gm. Rodzinie Opiekuńczej, są chórmistrzami, reżyserami Kółek amatorskich, opiekunami drużyny harcerskiej, zajmują się akcją opieki socjalnej nad młodzieżą (gwiazdki, zakłady zupełne itp.).

8. Szkoła wydziałowa w Mor. Ostrawie, założona w roku 1908.

Grono nauczycielskie szkoły wydziałowej w roku 1929/30: dyr. Marjan Pawełek, Franciszek Szymonik, Bronisława Stawówna, Franciszka Wołyńska, Marja Holczakowa, Paweł Trombik, naucz. robót kob. Janina Kobielańska, katecheta ks. Jerzy Jurczek.

W roku 1930/31 zaszła tylko ta zmiana, że katechetą zamianowano ks. Andrzeja Ovšonkę.

Szkoła wydziałowa liczyła 1. VI 1930 — 4 klasy — 82 dzieci, 1 IX 1930 — 4 klasy — 95 dzieci.

Urządzono 3 poranki tylko dla dzieci wewnątrz szkoły oraz 14 bajek przy wyświetleniu 230 przeźroczy dla 1240 dzieci. Urządzono również 6 poranków, wieczorków i przedstawień publicznych dla około 1700 uczestników, wystawiając sztuczki: W świętą noc, Betleem Polskie (3 razy), Sen Józia, Jak ja przedko czyta n, Śladami ojców, przedstawiając plasy i ćwiczenia gimnastyczne, chór na 3 głosy i deklamacje, dalej urządzono 14 wykładów publicznych, wyświetliwszy 1.520 przeźroczy dla 1.300 słuchaczy, urządzono wystawę szkolną, wystawiwszy 1.300 różnych eksponatów, którą zwiedziło około 1000 osób, wypożyczono 420 dziełek z bibl. dla 124 dzieci. Urządzono także Gwiazdkę kosztem 7.000 Kcz, rozdając 653 różnych podarunków biednym dzieciom. Na kolonję wakacyjną wysłano 29 dzieci. 35 dzieci spędziło wakacje u swych krewnych w Polsce. Na koszt dojazdów dzieci tramwajami wypłacono 5.840 Kcz. Akcja dożywiania wydała 3.813 porcyj mleka, prowadzono również akcję oszczędnościową dla 56 dzieci.

Istnieje szkolna drużyna harcerska dla chłopców i dziewcząt, która pracuje łącznie z drużynami starszemi, tworząc osobne zastępy działwy szkolnej.

Grono nauczycielskie pracuje we wszystkich miejscowych stowarzyszeniach polskich, prowadząc agendy pracy oświatowej, społecznej, humanitarnej i gospodarczej, zwłaszcza niektóre jednostki poświęcają tej pracy cały swój wolny czas, dla dobra sprawy polskiej na Morawach.

SZKOŁY LUDOWE.

1. **Szkoła ludowa w Czeskim Cieszynie** (jest połączona ze szkołą wydziałową) założona w roku 1925, mieści się we własnym budynku. Klasy 3 (2), dzieci 74 (63).

Grono nauczycielskie: kier. K. Berger, dyr. szk. wydz., nauczyciele: Taskówna Helena, Szczotka Franciszek, Sedlaczek Władysław. Szkoła ludowa razem z ochronką urządziły św. Mikołaja, brała udział w uroczystości Gwiazdki, a na wieczorku szkolnym odegrała „Królową śnieżek“. Inne szczegóły patrz szkoła wydziałowa.

2. **Szkoła ludowa w Mar. Górach.** Założona w roku 1909, mieści się w budynku własnym. Klas 3 (3), dzieci 76 (72).

Grono nauczycielskie: Siwek Karol, kierownik szkoły, nauczyciele: Gajdźcówna Wanda, Santarius Karol, Janina Piszczkova, naucz. robót ręcznych, ks. Paweł Smyczek, naucz. rel. kat. do października 1930, potem ks. Ovšonka Andrzej.

Uroczystości: Mikołaj, Gwiazdka, 28 października, urodziny prezydenta Masaryka, festyn szkolny, poranek 3-go Maja, rocznica niepodległości Polski, poranek rocznicy powstania listopadowego. Działwa odegrała 1 przedstawienie (Sztuka: Cztery pory roku). Sukces moralny znaczny, materialny słaby. Urządzenie Gwiazdki kosztowało Kcz 4.443'40, z czego obdarzono wszystkie dzieci ubraniami, sukienkami, względnie bucikami. Biedniejsi otrzymali ponadto materje na bieliznę, pończochy lub inne drobniejsze podarunki. Od Polskiego Związku Szkolnego otrzymywały przez cały rok przybory szkolne. Członkowie grona nauczycielskiego są na niwie społeczno-oświatowej następująco czynni: Wszyscy pełnią ważniejsze funkcje w Kołach miejscowych towarzystw oświatowych, prowadzą naprzemian zbiórki Kółek młodej i wygłaszają na nich odczyty, prowadzą chór i przedstawienia amatorskie, akcję oszczędnościową wśród działwy szkolnej (oszczędzających 33 dzieci, stan oszczędności z końcem 1930 roku 8.600 Kcz), kierują wycieczkami młodzieży oraz biblioteką Polskiego Związku Szkolnego i dziecięcą itp.

3. **Szkoła ludowa w Mor. Ostrawie.** Założona w roku 1902, pomieszczona jest w budynku wynajętym. Klas 2, dzieci 42 (44).

Grono nauczycielskie: Kierownik Pawełek Marjan, dyr. szk. wydz., nauczyciele: Ochotkówna Marja, Bandołówna Kornelja. Inne szczegóły wymienione pod: Szkoła wydziałowa w Mor. Ostrawie.

4. **Szkoła ludowa w Nowym Boguminie,** założona w roku 1906, pomieszczona w budynku własnym, obejmuje 2 klasy (2) z 59 (56) dziećmi.

Grono nauczycielskie: Kierownik: Siwek Rudolf, nauczyciele: Fierla Adolf, oraz dochodzący: ks. Mżyk Józef do rel. katolickiej, Pszczółka Paweł, kier. szk. w Szonychlu do języka czeskiego, Przygodzka Irena do robót ręcznych kobiecych.

Działwa szkolna brała udział w przedstawieniu Jaseł.k. w po-

ranku uczczenia 80-letnich urodzin Prezydenta, w festynie szkolnym, w poranku z okazji święta państwowego 28 października, w poranku ku uczczeniu setnej rocznicy powstania listopadowego i w uroczystości gwiazdkowej. Oprócz tego wysłuchały dzieci 12 wykładów z obrazami świetlnymi treści naukowej i ba-

Szkoła ludowa w Doubrawie. Budynek Macierzy, wystawiony w r. 1928.

jek. Do harcerstwa polskiego należą starsi uczniowie i uczennice szkoły.

Członkowie grona nauczycielskiego spełniają funkcje członków wydziałów wszystkich miejscowych towarzystw polskich jak: Koła Macierzy Szkolnej, Rodziny Opiekuńczej, Rady bibliotecznej,

Komisji Oświatowej. Oprócz tego jeden jest członkiem Zarządu T. N. P., skarbnikiem Kółka bogumińsko-ostrowskiego T. N. P., kronikarzem T. N. P. i Związku Polskich Chórów i Sekcji rysunkowej T. N. P., członkiem Komisji oświatowej w Rychwałdzie, opiekunem Drużyny harcerskiej w Nowym Boguminie, redaktorem „Naszego pisemka”. Jeden jest bibliotekarzem polskiej publicznej biblioteki miejskiej. Pozatem pracują członkowie grona na polu literackim. Uczą w szkole przemysłowej w miejscu. W roku sprawozdawczym wygłosili 34 odczytów i wykładów w miejscu i w okolicznych miejscowościach. „Nasze Pisemko” pobiera 38 dzieci.

5. Szkoła ludowa w Pol. Lutyni, założona w roku 1924, umieszczona jest w budynku własnym. Klas 3. Dzieci 91 (79).

Grono nauczycielskie: Kierownik Wojtek Jan, nauczyciele: Urazówna Maria, Bystrzeń Ferdynand, oraz dochodzący: ks. Kurowski Józef do rel. kat. (do 23 czerwca 1930), ks. Olszak Józef do rel. kat. (od 1 września 1930), Wojtkówna Elżbieta do robót ręcznych.

Publiczne występy dzieci: 5 stycznia 1930 odegrała młodzież szkolna „Jasełka słowiańskie”, w dniach 4 i 5 czerwca urządziła wycieczkę szkolną na Kozubową i Hadaszczok, dnia 8 czerwca odbył się festyn szkolny, połączony z popisami gimnastycznymi, dnia 22 czerwca odegrała przedstawienia sztuk: „Taścusz Crack”, „Wieszczka lalek”. W dniu 21 grudnia urządziła Gminna Rodzina Opiekuńcza dla dzieci szkolnych „Gwiazdę” kosztem 4.500 Kcz. Na program „Gwiazdki” złożyły się odpowiednie deklamacje i śpiewy, oraz przedstawienie sztuki: „Jaś i Małgosia”. Występy odniosły sukces moralny i materialny. Spółkowa Kasa Oszczędności i Pożyczek w Pol. Lutyni ofiarowała nowostapionym dzieciom książeczki oszczędności z wkładką 10 Kcz. Szkolna Kasa oszczędności liczy 91 członków. Wkładki wynoszą 9.482 Kcz.

Członkowie grona nauczycielskiego pracują we wszystkich polskich stowarzyszeń miejscowych: Koło Macierzy Szkolnej, Gminna Rodzina Opiekuńcza, Ochotnicza Straż Pożarna, Kółko amatorskie, Komisja oświatowa, w których pełnią funkcję reżyserów i sekretarzy. Oprócz tego jeden jest skarbnikiem i sekretarzem Spółkowej Kasy Oszczędności i Pożyczek w Pol. Lutyni i lustratorem Kół Macierzy Szkolnej w Skrzeczoniu i Dzieńmowicach.

6. Szkoła ludowa w Porebie. Istnieje od 1 listopada 1926, pomieszczona we własnym budynku. Klas ma 2, a w nich 9 dzieci.

Grono nauczycielskie: Kierownik Polak Karol, nauczyciele: Michalik Karol, Wójcikówna Wanda (z powodu choroby cały rok na urlopie). Dochodzący: ks. Paweł Smyczek, do rel. kat., Irena Przygrodzka do kobiecych robót ręcznych.

Z ramienia szkoły zostały urządzone następujące imprezy w roku 1930: 7 marca z okazji 80-letnich urodzin p. Prezydenta urządzono uroczysty wieczorek, 22 czerwca przedstawienie szkolne, na którym dzieci odegrały 2 sztuki „Śnieżka” i „Czarodziejska

lekcja"; 25 czerwca dwudniowa wycieczka w góry; 3 maja obchodziła Gminna Rodzina Opiekuńcza „Dzień matki“, w której brały dzieci szkolne udział (Żywy obraz); 13 kwietnia urządzono w szkole propagandowy poranek z okazji „Święta pokoju“; 29 czerwca urządzono w ogrodzie p. Janeczki „Festyn szkolny“; 7 grudnia św. Mikołaja. Koszta Mikołaja wynosiły Kcz 543.20; 22 grudnia Gwiazdka. Ogólne kosztu Gwiazdki wynoszą Kcz 2.832.77. Na zakończenie roku szkolnego urządzono wystawę rysunków i prac z nauki zręczności, oraz z kobiecych robót ręcznych.

Grono utrzymuje stały kontakt z rodzicami przez urządzenie pogadanek z rodzicami, połączonych z referatami pedag. Od 1 grudnia wydawano w szkole 3 razy w tygodniu obiady bezpłatne dzieciom, które podczas całodzienniej nauki nie odchodziły na obiad do domu. Na letniska wysłano 8 dzieci: 2 do Karwiny-Granic (kapiele jodowe), 3 do Nydku a 3 do Oldrzychowic.

O letniska, Gwiazdkę i obdarowanie dzieci na Mikołaja troszczy się Gminna Rodzina Opiekuńcza, która również utrzymywała zakład zupny i abonuje „Nasze Pisemko“ dla biednych uczniów. Młodzież szkolna należy do harcerskiej gromady zuchowej, którą prowadzi naucz. Irena Przygrodzka. Zbiórki odbywają się raz w tygodniu. Grono pracuje poza szkołą w Kołach Macierzy Szkolnej w Porębie i Pietwałdzie, Gminnej Rodzinie Opiekuńczej, w Komisji Oświatowej, Straży Pożarnej, w Beskidzie śląskim, w kole „Siły“ oraz w Harcerstwie. Jeden z członków grona jest członkiem T. N. P. i prowadzi miejscowy chór mieszany młodzieży.

Grono zawiaduje biblioteką Koła Macierzy Szkolnej, biblioteką wędrowną i Czytelnią. Urządza przedstawienia, wieczornice, odczyty i kieruje pracą kulturalno-oświatową na terenie Poręby i Pietwałdu.

7. Polska szkoła ludowa w Przywozie. Założona w roku 1908. Klas 2. Dzieci 41. (45). Ubytek nastąpił z powodu małej ilości dzieci, zapisanych na 1 r. n.

Skład Grona nauczycielskiego w ub. roku szkolnym: Kierownik Kupiec Józef, nauczyciele: Aniela Siwkowa, Janina Piszczkowska, naucz. kob. rob. ręcznych, Marja Ochotkówna (naucz. języka czeskiego), ks. Andrzej Ovšonka, katecheta.

Szkoła urządziła 2 poranki. Rocznicę powstania Rep. Czsl., Setną rocznicę powstania listopadowego. Urządzono również 1 przedstawienie, na którym dzieci odegrały dwie sztuki: „Łakomy Zbyszek“ i „Zaczarowana fujarka“. Popis wypadł pod każdym względem dobrze. Na Gwiazdkę obdarowano prawie wszystkie dzieci bucikami, ubraniami, sukienkami względnie ciepłą bielizną. Nadto wszystkie dzieci dostały przybory szkolne i strucle. Udzielono pomocy finansowej na wysłanie 8 dzieci na kolonie wakacyjne. Przy szkole istnieje zastęp harcerski, który regularnie co tygodnia odbywa swoje zbiórki.

Grono nauczycielskie zajmuje się pracą organizacyjną, społeczną i oświatową. W Polskim Związku Szkolnym kieruje zbiorcami

młodzieży pozaszkolnej, prowadzi przedstawienia amatorskie; zajmuje się urządzaniem odczytów, pogadanek i wieczorków.

8. Polska Szkoła Ludowa w Rychwałdzie. Złożona została w roku 1923. W roku szkolnym 1929/30 uczyli w tut. szkole: Kierownik Szmeja Leon, Majewska Stefania, Niebrój Edward, jako naucz. lit., Przygodzka Irena jako naucz. ręcznych robót, Ks. Paweł Smyczek jako naucz. religii rzym. kat., Ks. Fierla Alfred jako naucz. religii ewang. Od 1. IX. 1930 w miejsce Niebroja Edwarda uczy Kocur Alfred. Szkoła posiada 3 klasy. Ilość dzieci 1. VI. 1930 wynosiła 74. Ilość dzieci 1 października 1930 wynosiła 79.

W roku 1930 wygłosiło grono nauczycielskie 28 odczytów. W dniu 1 stycznia 1930 odegrały dzieci w Domu Robotniczym Jasełka Śląskie. W dniu 11 maja 1930 odegrały dzieci w tym samym lokalu z bardzo wielkimi powodzeniami sztukę (baśń sceniczną) pod tyt. „Za siedmioma górami“. W dniu 26 grudnia 1930 odegrały dzieci dwie sztuczki: „Jak ja prędko czytam“ i „Czarodziejska fujarka“ oraz wystąpiły z tańcami: Przepiórek i Karolinek, deklamacjami i śpiewami. W dniu 6 grudnia brały dzieci udział w uroczystości Mikołaja. Oprócz tego brały dzieci czynny udział w uroczystości powstania listopadowego, w dniu oszczędności, gwiazdki i t. p. Nadto występowały dzieci na festynie szkolnym. Z końcem roku szkolnego odbyła się wystawa rysunków i prac ręcznych dzieci szkoły tutejszej.

Gminna Rodzina Opiekuńcza urządziła w roku 1930 dla dzieci szkoły tut. gwiazdkę nakładem Kcz 5.000⁰—, utrzymywała zakład żupny przez trzy miesiące zimowe dla wszystkich biednych dzieci. Wysłała kilkoro dzieci na letniska i do zdrojowisk, udzielała subwencji na środki naukowe. Koło Macierzy Szkolnej udzielało przez cały rok szkole subwencji na środki naukowe dla biednych dzieci szkoły tut. Kasa Raiffeisena w Rychwałdzie podarowała nowo-wstępującym dzieciom po 5 Kcz na książeczkę oszczędności. Młodzież szkoły tut. zorganizowana jest w żeńskiej i męskiej drużynie harcerskiej. W szkole tut. istnieje również szkolna kasa oszczędnościowa, zatwierdzona przez Władze szkolne, do której dzieci łożyły dotychczas (31 grudnia 1930) Kcz 14.000. Grono naucz. pełniło w okresie sprawozdawczym następujące funkcje: Jeden był Głównym komendantem Harcerstwa Polskiego w Czechosłowacji, członkiem Chóru T. N. P., dyrygentem chóru mieszanego i męskiego w Rychwałdzie, przewodniczącym Polskiej Miejscowej Komisji Oświatowej, skarbnikiem Polskiej Ochotniczej Straży Ogniowej, sekretarzem Koła Macierzy Szkolnej, członkiem Wydziału Gminnej Rodziny Opiekuńczej. Jeden był sekretarzem Kółka amatorskiego i śpiewackiego, członkiem wydziału Koła Macierzy Szkolnej i Gminnej Rodziny Opiekuńczej, prowadził Szkolną Kasę Oszczędnościową, był kierownikiem zakładu żupnego. Jeden był sekretarzem Gminnej Rodziny Opiekuńczej, Polskiej Komisji Oświatowej, reżyserem Kółka amatorskiego, członkiem wydziału Koła Macierzy Szkolnej, sekretarzem Gł. Komendy Harcerstwa Polskiego

w Czechosłowacji oraz hufcowym hufca harcerskiego w Nowym Boguminie.

Oprócz tego członkowie grona naucz. brali udział we wszystkich przedstawieniach jako amatorowie, we występach chóru jako śpiewacy, należeli do wszystkich komitetów, urządzonych w okresie sprawozdawczym (balowe, gwiazdkowy, dożynkowy, festynowy), wygłaszali odczyty z ramienia Komisji Oświatowej.

9. **Szkoła Ludowa w Wierzniowicach.** Założona jest w roku 1925. Pomieszczona jest w wynajętym lokalu. Klas (ubikacji) posiada jedną, klas nauczania dwie. Dzieci zapisanych jest 46.

Crono nauczycielskie: Kierownik Emil Wałow, nauczyciele: Bizoń Henryk, zaś nauczyciele dochodzący: Ks. Olszak Józef do rel. kat. od 1. IX. 1930, Ks. Kurowski Józef do rel. kat. do 30. VI. 1930, Wojtkówna Elżbieta do kob. ręcz. robót, wszyscy z Niem. Lutyni. W dniu 18 maja 1930 urządziła szkoła przedstawienie szkolne, na którym dzieci odegrały 2 sztuki „Dzieci lasu” i „Czarodziejska fujarka”. Z okazji urodzin p. prezydenta urządzono poranek. W czerwcu urządzono dwudniową wycieczkę w góry na Kozubową, Hadaszczok, Kikulę, Ostry, Plenisko. Festyn szkolny w dniu 1 czerwca udał się bardzo dobrze. Dzieci popisywały się na nim płasami, ćwiczeniami i śpiewami. Jedno dziecko było na kolonji wakacyjnej w Nydku, a jedno w Karwinie-Granicach.

W dniu 28. X. urządzono poranek i pouczono dzieci o znaczeniu tego dnia dla Państwa Czechosłowackiego i jego obywateli. Gminna Rodzina Opiekuńcza urządziła podczas św. Bożego Narodzenia „Gwiazdkę” kosztem około 2.500 Kcz. Przy tej sposobności odegrały dzieci sztukę: „Córki Syonu”, oddeklamowały stosowne wierszyki i odśpiewały kolendy.

Crono nauczycielskie pracuje we wszystkich miejscowych towarzystwach polskich: Koło Macierzy Szkolnej, Gminna Rodzina Opiekuńcza, Miejsc. Komitet Oświatowy, Harcerstwo, Kółko amatorskie, śpiewackie, P. S. P. R., Biblioteki, Kasa szkolna.

10. **Polska szkoła ludowa w Witkowicach.** Szkoła założona w roku 1909, obejmuje 2 klasy. Dzieci 36 (39). (10 dzieci przeszło do szkoły wydziałowej w Mor. Cstrawie. Dwoje dzieci 14-letnich wystąpiło). Kierownik szkoły był Sznapka Emanuel, nauczyciel Kocur Alfred, po wakacjach w miejsce ostatniego Starzyk Paweł. Dla dzieci wyświetlono obrazki, bajki 4 razy. Deklamacjami, tańcami i śpiewem urozmaiciły dzieci „Gwiazdkę” oraz 3 Akademje. na scenie odegrały 2 sztuki: „Czarodziejska fujarka” i „Jak ja prędko czytam”. Przy całkowitem pokryciu kosztów przez Polski Związek Szkolny, urządzono działwie wycieczkę dwudniową na Kozubową (Kcz 600), Gwiazdkę (4.000 Kcz), obdzielano w ciągu roku potrzebni przybarami naukowemi (Kcz 460), a sierotom udzielano zapomóg na dożywianie (750 Kcz). Wysłano bezpłatnie na kolonie wakacyjne 10 dzieci a 6 dzieciom umożliwiono bezpłatny wyjazd na wakacje do krewnych w Polsce. W szkole mają siedziby Drużyny Harcerskie (męska i żeńska), których członkami jest kilkanaście dzieci szkolnych. Dzieci szkolne korzystają z audycji radio-

wych pięciolampowego aparatu radjowego, sprawionego kosztem Kcz 3.000 przez Polski Związek Szkolny.

Grono nauczycielskie jest tak inicjatorem, jak i wykonawcą całej pracy na polu kulturalno-oświatowym, przeprowadzanej w łonie Polskiego Związku Szkolnego w Witkowicach i Zabrzegu n/O.

OCHRONKI.

1. Ochronka I w Błędowicach Dolnych, założona 8. VI. 1927, jest umieszczona w lokalu wynajętym od Zboru ewangelickiego a w. Dzieci 32 (48).

Kierownik: Fiedor Jan, kierownik szkoły ludowej, mistrzyni: Berkówna Otylia.

Dnia 15 czerwca staraniem Gminnej Rodziny Opiekuńczej urządzono dla dzieci (wspólnie ze szkołą ludową i wydziałową) festyn, na którym popisywały się dzieci grami ruchowymi i śpiewkami. Dnia 29 i 30 czerwca odbyła się wystawa robótek dziecięcych wspólnie z wystawą szkoły ludowej. Dzieci występowały także publicznie przy uroczystościach Mikołaja i Gwiazdki z deklamacjami i śpiewami. Przy obu sposobnościach zostały obdarowane przez I Koło Macierzy Szkolnej i Gminną Rodzinę Opiekuńczą.

2. Ochronka II w Błędowicach Dolnych, założona 20 czerwca 1929, mieści się w budynku wynajętym. Dzieci 41 (37).

Kierownik: Toman Franciszek, dyrektor szkoły wydziałowej, mistrzyni: Kożusznikówna Anna.

Dzieci występowały publicznie: 21 kwietnia 1930 z deklamacjami z okazji „Dnia Matek”; 1 czerwca 1930 urządzono przedstawienie, na którym odegrano sztuczki „Królowa Bajki”, „Bohaterowie”, ponadto wystąpiono z deklamacjami, śpiewami i ćwiczeniami gimnastycznymi; 15 czerwca 1930 na festynie szkolnym urozmaicały program występami gimnastycznymi i śpiewami; 22 czerwca 1930 odbyła się wystawa robót dzieci; 6 grudnia 1930 urządzono w ochronce uroczystość Mikołaja, na której dzieci występowały z deklamacjami i śpiewami; 20 grudnia 1930 odbyła się Gwiazdka, gdzie również dzieci deklamowały i śpiewały koledy, poczem zostały obdarowane.

Mistrzyni jest czynną w II Koło Macierzy Szkolnej, Chórze Macierzy, Rodzinie Opiekuńczej, „Siłę” i Związku Młodzieży Ewangelickiej.

3. Ochronka w Bystrzycy n/O. Założona w roku 1925, mieści się od 1 IX 1929 we własnym budynku Macierzy Szkolnej w 2 lokalach i posiada od 1 XII 1930 wzorowy inwentarz, dostarczony przez Zarząd Główny, uzupełniony wzorowymi garderobami dla dzieci, zakupiony częściowo z subwencji Koła Pań T. S. L. w Krakowie, częściowo z funduszków miejscowych.

Mistrzyni: do 1 IX 1930 Ożanówna Natalja, od tego dnia Brukówna Pawełka. Kierownik: Budnik Rudolf, dyrektor szkoły wydziałowej. Dzieci 68 (56).

Dzieci odegrały 25 maja w Domu Robotniczym „Sen Zośi”.

„Wesoła trójka“, „Wesele księcia Lulu z księżniczką Bibi“, oraz wykonały poloneza, krakowiaka i kilka deklamacyj. Nadto występowały dzieci na festynie szkoły wydziałowej 19 czerwca na boisku szkolnym, oddając kilka piasów, 12 czerwca urządziła mistrzyni z dziećmi wycieczkę do Polski, w której wzięli udział rodzice. 7. XII. odbyła się uroczystość Mikołaja, na której dzieci odegrały 2 sztuczki: „Święty Mikołaj“, oraz oddały kilka deklamacyj i zabaw, a w końcu zostały obdarowane przez Mikołaja łakociami, zakupionymi ze zbiórki. 20 grudnia odbyła się „Gwiazdka“, na której dzieci występowały ze śpiewami i deklamacjami, a w końcu zostały obdarowane obuwem, materjami, fartuszkami, a wszystkie łakociami. Gwiazdkę dla Ochronki finansowała w całości Miejsca wa Rodzina Opiekunów.

Ochronka Macierzy Szkolnej w Orłowej na Kopaninach.

Mistrzyni ochronki Brukówna P. brała czynny udział w próbach śpiewu, posiedzeniach, zgromadzeniach i wieczorkach Związku Młodzieży Polskiej, w ćwiczeniach „Sokoła“, oraz prowadziła zakład zupełny szkoły wydziałowej i bursę szkoły wydziałowej dla chłopców i dziewcząt.

4. Ochronka w Czeskim Cieszynie, założona w r. 1926, mieści się w budynku polskiej szk. ludowej i wydziałowej. Dzieci 23 (24).

Kierownik: Michejda Józef, mistrzyni: Michejdzianka Anna.

Na uroczystościach „Mikołaja“ i „Gwiazdki“ występowały dzieci z deklamacjami wierszy okolicznościowych. Z okazji „Dnia Matki“ urządziła ochronka wieczorek, na którym dzieci śpiewały, deklamowały, tańczyły i przedstawiły obrazek sceniczny p. t. „Bał kwiatów“.

Dzieci brały udział w Okręgowym festynie szkolnym, występując jako alegoria bajki: „Śpiąca królewna“.

Mistrzyni pracuje w sekcji teatralnej Koła Macierzy i w innych towarzystwach polskich w Cz. Cieszynie.

5. Ochronka w Cierlicku Górnym, założona 1 czerwca 1928, mieści się w budynku szkoły ludowej. Dzieci 42 (33).

Kierownik: Jan Kałużek, kierownik szkoły, mistrzyni: Gałuszkówna Elżbieta.

Dzieci wzięły udział w festynie szkolnym i przyczyniły się do jego urozmaicenia. Odegrały przy przedstawieniu szkolnym komedię p. t. „Kapusta i gasieniczki“ oraz „Taniec grzybków“ i deklamacja.

Koło Macierzy i Gminna Rodzina Opiekuńcza w dniu 7 grudnia urządziła „Uroczystość Mikołaja“, a 21 grudnia „Gwiazdkę“.

Mistrzyni jest czynna w Kole Macierzy, Gm'nej Rodzinie Opiekuńczej, Chórze i Kółku amatorskim.

6. Ochronka w Darkowie, założona 26 listopada 1923, mieści się w wynajętym lokalu. Dzieci 45.

Kierownik: Paździora Jan, kier. szk. ludowej, mistrzyni: Śmizanka Adolfina.

Działwa ochronki brała udział na festynie szkolnym, wykonała ćwiczenia gimnastyczne, plasy i zabawy, oraz odegrała na Mikołaja sztukę „Noc św. Mikołaja w lesie“ (w 3 obrazach). Poza-tem odbyła się „Gwiazdka“, na której również dzieci wystąpiły z deklamacjami.

Dzieci ochronki zostały obficie obdarowane na Mikołaja łakociami, przy Gwiazdce materjami na ubrania oraz struclami.

Mistrzyni ochronki pracuje na polu oświatowym a mianowicie: jest sekretarką Miejscowego Koła Macierzy Szkolnej, członkinią chóru mieszanego „Macierzy“, oraz Kółka amatorskiego w Darkowie. Pracuje również w Miejscowej Rodzinie Opiekuńczej.

7. Ochronka w Datyniach Dolnych, założona 25 września 1928, mieści się w budynku wynajętym.

Kierownik: Pniok Karol, kierownik szkoły. Mistrzyni: Pastuchówna Marja. Dzieci 24 (38).

Z początkiem roku szkolnego 1930/31 odeszło do szkoły ludowej 21 dzieci, wstąpiło do ochronki 7 nowowstępujących dzieci. Dzieci ochronki wystąpiły z deklamacjami i śpiewami na uroczystości „Mikołaja“ i „Gwiazdki“, odegrały baśń fantastyczną „Sen Zosi“ i przyczyniły się swymi występami do urozmaicenia i upiększenia festynu szkolnego.

Mistrzyni pełni funkcję skarbnika Koła Macierzy i pracuje w Chórze Macierzy Szkolnej.

8. Ochronka w Doubrawie, założona 24 września 1928, umieszczona w własnym budynku, przeznaczonym dla pomieszczenia państwowej szkoły ludowej. Ochronka liczyła w roku bieżącym 24 dzieci. Kierownik: Eugenjusz Żyła, kier. szkoły ludowej. Mistrzyni: Sembolówna Agnieszka.

W roku sprawozdawczym odegrały dzieci ochronki 11 maja 1930 na scenie w Domu Robotniczym sztukę p. t. „Sklep z zabawkami“, a 8 grudnia sztukę p. t. „Sen Zosi“ z okazji uroczystości

Mikołaja. Na festynie szkolnym popisywały się dzieci zabawami i ćwiczeniami; urządzono również wystawę robótek dzieci w dniu 29 czerwca 1930.

Miejscowa Rodzina Opiekuńcza urządziła dla ochronki uroczystość „Mikołaja“ i „Gwiazdki“. Ubogie dzieci obdarowano ubraniami i bucikami. Działwa korzystała także ze Zakładu Zupnego Rodziny Opiekuńczej.

Mistrzini jest członkiem Koła Macierzy Szkolnej i Chóru mieszanego tegoż Koła, Rodziny Opiekuńczej i Chóru mieszanego II, Koła Macierzy Szkolnej w Solcy.

9. Ochronka I we Frysztacie, założona w r. 1918, jest umieszczona w własnym budynku, ul. Cieszyńska lk. 21. Ma 1 oddział.

Kierownik: dyr. Jan Chromik. Mistrzini: Józefa Pryszczówna. Liczba dzieci 40 (52).

Liczba dzieci w roku szkolnym 1930/31 spadła z powodu otwarcia nowej ochronki II we Frysztacie na Granicach. Dzieci z ochronki brały czynny udział w festynie szkolnym i przyczyniły się ćwiczeniami i chorągiewkami i tańcami „Krakowiak“ do jego urozmaicenia. Dnia 7 grudnia urządzono wieczorek „Mikołaja“, na którym dzieci wygłosiły kilka deklamacji i dialogów i odegrały sztuczki „Przebudzenie Różyczki“ i „Cudowny lekarz“. Na zakończenie rozdzielił Mikołaj dzieciom darki. Wstęp wolny. Z dobrowolnych darów pozostało czystego dochodu 283 Kcz, które w całości przeznaczono na „Gwiazdkę“ i oddano do dyspozycji Komitowi Gwiazdkowemu. Dnia 20 grudnia urządzono „Gwiazdkę“, podczas której dzieci wygłosiły kilka wierszy okolicznościowych. Wszystkie dzieci zostały obdarowane częściami ubrań i łakociami. Na zakończenie roku szkolnego 1929/30 urządzono zabawę ogrodową, podczas której dzieci otrzymały posiłek i wodę sodową.

Mistrzini ochronki bierze czynny udział w chórze Koła Macierzy we Frysztacie i w Dąbrowie, oprócz tego także w Kółkach amatorskich.

10. Ochronka II we Frysztacie na Granicach, założona dnia 16 stycznia 1930. Dzieci 25 (28).

Kierownik: Józef Wagner, kier. szkoły ludowej, mistrzyni: Kuncówna Agnieszka.

Dzieci ochronki występowały po raz pierwszy na festynie szkolnym, gdzie popisywały się tańcami. Dnia 5 grudnia 1930 urządzono „Mikołaja“, którego kosztą pokryło II. Koło Macierzy Szkolnej i szkoła ludowa we Frysztacie z dochodów swego przedstawienia. Dnia 21 grudnia 1930 urządziła Rodzina Opiekuńcza we Frysztacie dla dzieci ochronki obfitą „Gwiazdkę“. Przy tej sposobności odegrały dzieci bardzo mile w obecności rodziców i licznych gości 2 sztuczki „Sen Zosi“ i „Czerwony kapturek“.

11. Ochronka w Grodziszczu, założona została w r. 1931, wybudowana kosztem 80.000 Kcz. Mieści się w lokalu własnym.

Kierownik: Józef Topiarz, nauczyciel miejscowy, mistrzyni: Emilja Żwakówna.

Urządzono dla dzieci razem ze szkołą ludową uroczystość „Mi-

kołajową“ i „Gwiazdkę“. Przy uroczystościach tych występowała działwa z okolicznościowymi deklamacjami i śpiewami.

Mistrzyni ochronki jest sekretarką Koła Macierzy.

12. **Ochronka w Jabłonkowie**, założona 1 października 1928, mieści się w budynku własnym, Dzieci 30.

Kierownik: Paszek Rudolf, dyrektor szkoły wydziałowej. Mistrzyni: Wertfeinówna Amalia.

W roku sprawozdawczym występowały dzieci na przedstawieniu ochronkowym, na którym oprócz deklamacyj, odegrały trzy sztuczki: „Sen Zosi“, „Mały Złośnik“ i „Kłopoty mateczki“. Z końcem czerwca urządzono wystawę robót dziecięcych, na festynie szkolnym popisywały się dzieci „Krakowiakiem“, „Polonezem“, gram i zabawami. Poza tem odbył się tradycyjny „Mikołaj“ i „Gwiazdka“, przy których to uroczystościach obdarowano działwę.

Mistrzyni jest członkinią miejscowych towarzystw oświatowych i bierze udział w przedstawieniach i chórach.

13. **Ochronka w Karwinie na Granicach** przeszła w r. 1930 na etat miasta Karwiny.

14. **Ochronka w Karwinie na Sowińcu** przeszła w roku 1930 na etat miasta Karwiny.

15. **Ochronka I. w Końskiej**, założona 3 stycznia 1927. Dzieci 26 (30). Mistrzyni: Marja Unuckówna, Kierownik: Paweł Tolasz.

Ochronka urządziła jeden wieczorek; dzieci ochronki odegrały sztukę pod tytułem: „Żabi Król“ i „Karzelki“. Dzieci ochronki zostały na św. Mikołaja i na Gwiazdkę przez Gminną Rodzinę Opiekuńczą w Końskiej hojnie obdarowane. Grono ochronki bierze czynny udział w pracach kulturalno-oświatowych.

16. **Ochronka II. w Końskiej-Kanada**, otwarta 15 września 1930. Mistrzyni ochronki: Emilja Fukałówna. Dzieci 19. Kier. ochronki: Paweł Sikora, nauczyciel.

Publicznych występów dzieci było 2. 1) Uroczystość Mikołaja (6. XII. 1930). 2) Uroczystość „Gwiazdki“ (2. XII. 1930). Na obu uroczystościach popisywały się dzieci wierszykami i pieśniami. Działwa szkolna została przez Rodzinę Opiekuńczą obdarowana łąkociami na Mikołaja, strucełkami i paczkami ciastek i drobnymi częściami ubrania na „Gwiazdkę“.

Mistrzyni ochronki Emilja Fukałówna brała udział w przedstawieniu amatorskiem.

17. **Ochronka w Łesznej Dolnej**, założona 7. II. 1928. Jedna klasa, dzieci 33 (38). Kierownik: Tomoszek Jerzy, kier. szkoły. Mistrzyni: Katarzyna Kantorówna.

Ilość publicznych występów: Dzieci Ochronki odegrały 18. V. 1930 sztukę teatralną „Czerwony Kapturek“ przy przepelnionej sali, przyczem znaczny zysk (1.000 Kcz) przeznaczony na Gwiazdkę Ochronki. Obdarowania: Mikołaj — zostały obdarowane dzieci zabawkami, łąkociami. Gwiazdka: obdarowano dzieci wszystkie ubiorami (1.000 Kcz). Działalność grona: Ochroniarka: Kantorówna jest członkiem Koła Macierzy Szkolnej, kierownik: Jerzy Tomoszek — sekretarzem.

18. Ochronka w Ligocie Alodjalnej. Otwarcie tejże nastąpiło z dniem 1. II. 1930. Kierownik: Karel Zagóra, kier. szkoły ludowej w Kocobędzu. Mistrzyni: Wanda Dziadurówna. Liczba uczęszczających dzieci do ochronki wynosiła 27.

W ciągu roku sprawozdawczego wzięły dzieci udział w 2 uroczystościach, a to w Dzielnicowym festynie w Czes. Cieszynie i miejscowej wycieczce szkolnej. Oprócz tego urządzono uroczystość Mikołaja, na której odegrano sztukę pod tyt.: „Kominarz i śnieżka“ oraz śpiewy i deklamacje. Czysty zysk w kwocie 425 Kcz 10 h przeznaczono na pokrycie kosztów gwiazdki. Dzieci obdarowano różnemi łakociami oraz materjami na ubrania. Odczyt świetlny urządzono 1 (Czerwony Kapturek, Diewczynka z zapalkami i Guliwer u karzełków).

19. Ochronka w Ligocie Kameralnej, założona 7 stycznia 1929. Mieści się w lokalu wynajętym. Dzieci 28 (25). Kierownik: Felwarczyński Karol, kier. szkoły, mistrzyni: Lasotówna Ewa.

Dzieci brały udział w uroczystości Mikołaja i Gwiazdki, uzupełniając program śpiewami, deklamacjami i zabawami. Oprócz tego odegrały na wieczorku szkolnym, dnia 17 maja 1930 sztuczki „Sen Zosi“, „Bał kwiatków“, „Góral i Ślązaczka“ i tańczyły „Krakowiaka“ w kostjumach krakowskich. Na festynie szkolnym dnia 29 czerwca 1930 występowały z ćwiczeniami gimnastycznymi, tańcami i zabawami.

Mistrzyni pracuje w miejscowych towarzystwach, jak: Kole Macierzy Szkolnej, Gminnej Rodzinie Opiekuńczej i Związku Młodzieży.

20. Ochronka w Łazach-Koksownia, założona 23 września 1928. Kierownik: Krzyszkowski Władysław, mistrzyni: Olga Bujokówna. Dzieci 22 (24).

Działwa ochronki odegrała w dniu 6 kwietnia 1930, przedstawienie „Sen Zosi“. Czynny udział brała działwa w wycieczce Rodziny Opiekuńczej oraz w wiankach II. Koła Macierzy Szkolnej w Łazach. W dniu 8 grudnia urządzono uroczystość Św. Mikołaja a 22 grudnia „Gwiazdkę“. Miejscowa Rodzina Opiekuńcza oraz II. Koło hojnie obdarowały dzieci ochronki. Program uroczystości wypełniły występy dzieci (deklamacje, śpiewy i zabawy).

Grono bierze czynny udział w pracy miejscowych polskich towarzystw oraz w przedsiębiorstwach miejscowych szkół.

Ochronką opiekuje się II. Koło Macierzy Szkolnej w Łazach.

21. Ochronka w Łakach, założona 11 marca 1926. Kierownik: Merys Karol, kierownik szkoły. Mistrzyni: Koskówna Ludmiła. Dzieci 60.

Dnia 8. XII. 1929 odbył się wieczorek „Mikołaja“, urządzony wyłącznie przez dzieci z ochronki. W skład tego wieczorku wchodziły 2 obrazki scen. pod tyt. „Zima“ i „Zabi Król“ oraz szereg deklamacyj i pieśni i jeden taniec w kostjumach krakowskich. Dnia 21. XII. 1929 odbyła się „Gwiazdka“. Po odśpiewaniu kilku kołęd i po deklamacjach dzieci zostały obdarowane ubraniami, zabawkami, bucikami i łakociami. Również odbył się festyn szkolny,

na którym popisywały się dzieci z ochronki tańcami, zabawami. Dużo dzieci korzystało z zakładu żupnego.

22. Ochronka w Łyżbicach, założona w r. 1928. Kierownik: Paweł Gójniczek, kier. szk. Mistrzynie: Helena Gabrysiówna. Dzieci 35 (52).

Urządzono wieczorek Mikołaja — Dzieci odegrały sztukę „Gwiazdkę Jezuska“. Oprócz tego były śpiewy i deklamacje. — W czerwcu urządzono wystawę rzeczy. Przed świętami urządzono „Gwiazdkę“ dla dzieci.

Grono nauczycielskie bierze czynny udział przy urządzaniu wieczorków i edczytów.

23. Ochronka w Mar. Górach, założona w roku 1909. Kierownik: Siwek Karol, kier. szkoły ludowej. Mistrzynie: Aniela Jurczykówna do 15 grudnia 1930, od tego dnia Olga Babiszówna. Dzieci 22 (27).

Uroczystości: Mikołaj, Gwiazdka, Festyn szkolny. Dzieci odegrały wspólnie ze szkołą jedno przedstawienie pod tyt.: „Cztery pory roku“. Koło Polskiego Związku Szkolnego pokrywało wydatki rzeczowe. Na gwiazdkę obdarzone zostały wszystkie dzieci bucikami, względnie ubraniami lub sukienkami; na Mikołaja owocami i innemi łakociami.

Mistrzynie pracuje w Kole Macierzy w Niem. Lutyni.

24. Ochronka w Markłowicach Dolnych, otwarta 11 lutego 1930, pomieszczona do 30 czerwca 1930 w lokalu wynajętym, a od 1 września 1930 w lokalu własnym. Dzieci: 20 (27). Kierownik: Ryba Fr., tymcz. kier. szkoły, mistrzyni: Byrtusówna Augustyna.

Dzieci urozmaicały programy wieczorku szkolnego deklamacjami i piasami, festyn ćwiczeniami gimnastycz., Mikołaja i Gwiazdki wierszykami i pieśniami. Przy uroczystości Mikołaja i Gwiazdki zostały dzieci obdarowane; również na festynie uraczono je łakociami.

Mistrzynie pracuje w Kole Macierzy Szkolnej. Oprócz tego występowała w przedstawieniu Stowarzyszenia Młodzieży Katolickiej.

25. Ochronka w Mostach przy Cieszynie, założona 15. X. 1930. Mistrzynie: Emilja Wilczkówna. Kierownik: Hubert Tesarczyk.

Publiczne występy dzieci: Z okazji uroczystości Mikołaja. — Dzieci deklamowały i śpiewały. Z okazji Gwiazdki, którą urządzono wspólnie ze szkołą ludową, dzieci śpiewały, deklamowały i odegrały krótki obrazek sceniczny pod tyt. „Dzieci do Żłóbka“. Z okazji Mikołaja obdarzono 24 dzieci łakociami. Koszta we wysokości 160 Kcz pokryła Gminna Rodzina Opiekuńcza. — Z okazji Gwiazdki obdarzono 24 dzieci materjami na sukienki, bielizną i łakociami. Koszta w wysokości 550 Kcz pokryła Miejskowa Rodzina Opiekuńcza.

26. Ochronka w Nieborach, założona 3 grudnia 1928, mieści się w budynku szkoły ludowej. Dzieci uczęszczało 40 (35). Kierownik: Marek Karol, kier. szkoły ludowej. Mistrzynie: Bielówna Emilja. Działwa występowała podczas uroczystości Mikołaja i Gwiazdki, oraz na wycieczce i przedstawieniu szkolnem, na którem odegrała sztuczki teatralne: „Sen Zosi“ i „Wesoła trójka“.

Mistrzynie jest czynną w miejscowym Kole Macierzy Szk. i przy przedstawieniach.

27. Ochronka w Niem. Lutyni, założona 1. XI. 1930, umieszczona jest w budynku szkoły wydziałowej. Dzieci 20. Kierownik: Maryniok Józef, dyr. szkoły wydz., mistrzyni: Hudźcówna Walerja.

Działwa występowała na uroczystości Mikołaja i Gwiazdki, na których też została hojnie obdarzona.

Mistrzynie pracuje społecznie w VI. Kole Macierzy w Karwinie, tudzież pomaga w imprezach Koła miejscowego.

28. Ochronka w Nowym Boguminie, założona w roku 1909, jest umieszczona w budynku szkoły ludowej Macierzy. Dzieci 20 (19). Kierownik: Siwek Rudolf, mistrzyni: Kocurówna Gabriela.

Działwa odegrała przy pomocy dzieci ze szkoły przedstawienie, na program którego złożyły się trzy sztuczki: „Mały fotograf“, „Mikołaj“, „Laleczki“. Po wieczorku zjawił się na scenie Mikołaj, który obdarował wszystkie dzieci staraniem Rodziny Opiekuńczej. Dzieci deklamowały także podczas uroczystości gwiazdkowej i przysłuchiwały się w miesiącach zimowych bajeczkom, ilustrowanym obrazami świetlnymi.

Mistrzynie jest czynnym członkiem Kółka amatorskiego i śpiewackiego w Rychwałdzie, a jako członek Koła Macierzy i Rodziny Opiekuńczej w Boguminie, pomagała tam przy przedsiębiorstwach, urządzanych z ramienia tych stowarzyszeń.

29. Ochronka w Nowym Boguminie—Szonychlu, założona 3. IX. 1928, mieści się w budynku wynajętym. Dzieci: 25. Kierownik: Pszczółka Paweł, kier. szkoły, mistrzyni: Leontyna Florkówna.

Dzieci występowały publicznie z deklamacjami, śpiewami i tańcami przy uroczystościach Mikołaja i Gwiazdki i wzięły udział w festynie szkolnym, przy których to sposobnościach obdarowane zostały sówicie przez Gminną Rodzinę Opiekuńczą. Oprócz tego odegrały wspólnie z dziećmi szkolnymi sztuczki: „Bał kwiatów“, „Żabi król“ i „Zaśnij oczko“. — Dzieci korzystały także z zakładu zupnego, utrzymywanego przez Gminną Rodzinę Opiekuńczą w miesiącach zimowych. Dla dzieci urządzono także 6 odczytów z obrazkami wyświetlanymi (Bajeczek dla dzieci).

Mistrzynie ochronki pracuje we wszystkich organizacjach w miejscu, jako sekretarka Koła Macierzy Szkolnej, Gminnej Rodziny Opiekuńczej i Str. Lud., bierze udział w występach Kółka śpiewackiego, reżyseruje przedstawienia amatorskie, prowadzi Drużynę Harcerską w Nowym Boguminie.

30. Ochronka w Olbrachcicach, założona dnia 9 czerwca 1929. Umieszczona jest w budynku Spk. Kasy Oszczędności i Pożyczek. Kierownik: Głombek Jan, naucz., mistrzyni: Głombkówna Klara. Dzieci 49.

Ochronka urządziła dnia 23 marca 1930 „Wieczorek“. Popisywały się dzieci wierszykami, sztuczkami i śpiewami. Oprócz tego wzięły udział w festynie szkolnym w dniu 9 czerwca 1930. Koło Macierzy Szkolnej urządziło dla Ochronki „Mikołaja“ dnia 7. XII. 1930 — a dnia 20. XII. 1930 „Gwiazdkę“. Przy obu uroczystościach

popisywały się dzieci deklamacjami, śpiewami i odegraniem krótkich sztuk.

31. Ochronka I. w Oldrzychowicach, założona w roku 1927. Kierownik: Jan Szczepański, kier. szkoły, mistrzyni: Henryka Rzymanówna.

Dziatwa teje ochronki wystąpiła w roku sprawozdawczym na wieczorkach swych w dniu Zielonych Świąt, św. Mikołaja i w dniu „Gwiazdki“ z bardzo obfitym programem i sukcesem bardzo dobrym, wobec którego faktu rodzice licznie zapisali swe dzieci do ochronki polskiej.

32. Ochronka II. w Oldrzychowicach, założona we wrześniu 1930. Kierownik: Jan Kantor, kier. szkoły II. w Oldrzychowicach. Mistrzyni: Antonja Berkówna.

Dzieci Ochronki deklamowały i śpiewały w dzień św. Mikołaja. Lokal Ochronki wypełnili rodzice a pierwszy występ dzieci zrobił bardzo miłe wrażenie. Dnia 22 grudnia 1930 deklamowały i śpiewały dzieci Ochronki na wspólnej gwiazdce szkolnej ze szkołą ludową II. I tym razem wzbudzały podziw publiki. W dzień gwiazdki otrzymały wszystkie dzieci Ochronki na ubranie.

Mistrzyni pomaga w Bibliotece Gminnej, pracuje wśród młodzieży tutejszej wioski, jest członkinią Macierzy Szkolnej i „Siły“ w Łazach.

33. Ochronka w Orłowej na Kopaninach, założona 1. X. 1926, mieści się we własnym budynku. Dzieci 14 (14). Kierownik: Stanisław Paluch, naucz., mistrzyni: Guziurówna Anna.

Dzieci występowały publicznie z przedstawieniem, które odbyło się 6 kwietnia 1930. Odegrany został obrazek sceniczny w 3 odsłonach „Zaczarowany las“, taniec „Krakowiak“ i deklamacje. Oprócz tego występowały dzieci na festynie szkolnym dnia 19 czerwca 1930. Dnia 22 czerwca 1930 urządzono wystawę robót dziecięcych. Dzieci występowały również z deklamacjami i śpiewem przy uroczystościach „Mikołaja“ i „Gwiazdki“, przy których zostały wszystkie dzieci staraniem „Sekcji Żeńskiej“ w Orłowej, obficie obdarowane.

Mistrzyni pracuje w I. Kole Macierzy Szkolnej i Sekcji Żeńskiej w Orłowej, w Gminnej Rodzinie Opiekuńczej i Chórze Macierzy w Dąbrowej.

34. Ochronka w Orłowej, Zimny Dół, otwarta 11 grudnia 1924. Kierownik: Gustaw Wałach, naucz., mistrzyni: Milada Pastuszkówna. Dzieci 17 (21).

Dzieci występowały na festynie z ćwiczeniami gimnastycznymi, odegrały 1 przedstawienie pod tyt.: „Królowa bajki“. Dzieci występowały również przy uroczystościach „Mikołaja“ i „Gwiazdki“ z deklamacjami i śpiewami. Dzieci zostały obdarowane przy Gwiazdce ku zadowoleniu wszystkich rodziców za kwotę 1.600 Kcz.

Mistrzyni jest sekretarką miejscowego Koła Macierzy Szkolnej, jest czynnym członkiem miejscowego kółka amatorskiego, należy do „Sekcji Żeńskiej“ I. Koła Macierzy Szkolnej w Orłowej, jest członkiem stowarzyszenia „Siła“ w Orłowej.

✓35. **Ochronka w Piotrowicach**, założona 16 grudnia 1925, mieści się w budynku polskiej szkoły ludowej. Dzieci 42 (42). Kierownik: Urbańczyk Jan, kier. szkoły, mistrzyni: Sporyszówna Matylda.

Dzieci występowały publicznie z przedstawieniem 30. III. 1930 („Sen Zosi“) i 8. XII. 1930 „Litościwe karzełki“. Na festynie została działwa obdarowana przez Rodzinę Opiekuńczą. Mikołaja urządziły Stowarzyszenia katolickie. Koszta „Gwiazdki“ ponosiła Rodzina Opiekuńczą (700 Kcz) i Koło Macierzy Szkolnej (539 Kcz). Ostatnie uroczystości i przedsiębiorstwa łączono ze szkołą ludową.

Urząd Gminny udziela rocznie 2000 Kcz subwencji oraz dostarcza bezpłatnie lokalu i opału dla ochronki.

Mistrzyni Ochronki pracuje w Stowarzyszeniu Młodz. katolickiej i jest członkinią miejscowych towarzystw oświatowych.

36. **Ochronka w Polskiej Lutyni**, założona w roku 1929, jest pomieszczona w lokalu wynajętym. Dzieci 32 (29). Kier. Wojtek Jan, kier. szkoły, mistrzyni: Żyłanka Walerja.

Dzieci ochronki brały czynny udział w festynie szkolnym i przyczyniły się swemi ćwiczeniami gimnastycznymi do jego urozmaicenia. Wspólnie ze szkołą ludową urządziły w ciągu roku dwa przedstawienia, na których odegrały sztuczki „Cudowny lekarz“, „Ploteczki“ — „Cztery pory roku“, „Sklep z zabawkami“. Na uroczystościach Mikołaja i Gwiazdki deklamowały i śpiewały, przy czem zostały sownie obdarowane przez Gminną Rodzinę Opiekuńczą. Wszystkie występy dzieci cieszyły się dobrem powodzeniem.

Mistrzyni pracuje w miejscowych towarzystwach: w Kole Macierzy, Rodzinie Opiekuńczej, Chórze Macierzy i Kółku amatorskim. Oprócz tego jest bibliotekarką publicznej biblioteki gminnej.

37. **Ochronka w Porubie** istnieje od 30. VI. 1928. Pomieszczona w budynku Centralnego Stow. Spoż. I, 147. Lokal jest połączony drzwiami z korytarzem szkoły ludowej. Dzieci: 19 (24).

Kierownik: Polak Karol, kier. szkoły ludowej. Mistrzyni: Wojtalówna Helena.

Dzieci z ochronki odegrały na wieczorku szkolnym 2 sztuczki: „Pajac i lalka“, „Fotograf“ i odtńczyły taniec lalek. Dnia 8 grudnia odegrały sztuczkę pod tyt.: „W noc św. Mikołaja“. Przy gwiazdce dzieci deklamowały. Gminna Rodzina Opiekuńczą obdarowała dzieci przy uroczystości mikołajowej łakociami, zaś przy gwiazdce odzieżą.

Mistrzyni pracuje w Kółku amatorskim i Chórze w Porubie i w Rychwałdzie, oraz w Kółku amatorskim „Siły“ w Porubie.

38. **Ochronka w Przywozie**, założona w r. 1903. Kierownik: Józef Kupiec, kier. szkoły. Mistrzyni: Anna Młodzikówna. Dzieci 15 (16).

W przedstawieniu szkolnem brały udział również ochronki i wystawiły sztuczkę pod tyt.: „Cudowny lekarz“. Popis bardzo się podobał. Na uroczystości Mikołaja popisywały się dzieci sztuczką pod tyt.: „Ploteczki“, prócz tego różnemi gramii, śpiewem i deklamacjami. Na gwiazdkę zostały wszystkie dzieci obdarzone sukien-

kami i bielizną oraz drobniejszymi częściami odzieży. Prócz tego każde dziecko dostało torebkę z łakociami i strucle.

39. Ochronka w Ropicy, założona dnia 1. X. 1928. Mistrzyni: Marja Krzyżankówna, kierownik: Paweł Biedrawa. Jedną klasę, dzieci 33 (37).

Urządzono 1 przedstawienie, na którym odegrano: „Bohaterowie“, komedycja w 1 akcie, „Sen Zosi“. Z tutejszą szkołą odbyła się wystawa robót ręcznych. — Urządzono w Ochronce Gwiazdkę z polską szkołą. Na tej dzieci ochronki deklamowały i śpiewały. Koszta wydatków pokryło tutejsze Koło Macierzy Szkolnej. Obdarowano wszystkie dzieci ochronki. Urządzono Mikołaja ze stosownymi śpiewami, deklamacjami i gram. Koszta poniosło Koło Macierzy Szkolnej.

Mistrzyni ochronki pracuje w Zarządzie Koła Macierzy Szkolnej i odgrywa przy przedstawieniach w miejscu.

40. Ochronka w Rychwałdzie, założona w r. 1926. Mistrzyni: Dostolówna Eugenia, kierownik: Szmaja Leon. Dzieci 33 (32).

Dzieci występowały na Mikołaju dnia 6 grudnia 1930 w Domu Robotniczym. Odegrały 3 sztuczki: „Pajac i lalki“, „Sen Zosi“ i „Fotograf“. Oprócz tego deklamowały i śpiewały. Dzieci pisały się również na „Gwiazdce“ deklamacjami, śpiewami i zabawami. Z końcem roku szkolnego odbyła się wystawa prac ręcznych dzieci. Gminna Rodzina Opiekuńcza urządziła dla dziatwy „Gwiazdkę“, przyczem odbarowała dzieci bucikami, ubraniami, sukienkami i łakociami. Koło Macierzy Szkolnej udzielało subwencji na zakupno środków naukowych dla dziatwy.

Mistrzyni była w okresie sprawozdawczym bibliotekarką Koła Macierzy Szkolnej, członkiem Kółka amatorskiego i śpiewackiego w Rychwałdzie i należała do różnych Komitetów w miejscu.

41. Ochronka w Skrzeczoniu, istnieje od 1. XII. 1913 i mieści się w budynku własnym. Dzieci 25 (34). Kierownik: Zyder Jan, kier. szkoły, mistrzyni: Wałoszkówna Julia.

Dziatwa ochronki występowała publicznie na festynie z tańcami i gram. Na zakończenie szkoły odbyła się wystawa robótek razem z wystawą szkoły ludowej. Na „Mikołaja“ odegrały dzieci ochronki wspólnie ze szkołą następujące sztuczki: „Jaś i Małgosia“ — „Ploteczki“ — „Żabi Król“ i „Królewna zaklęta w bajkę“. Oprócz tego śpiewały i deklamowały. — Mikołaj hojnie je za to obdarzył. Gwiazdka odbyła się wspólnie ze szkołą, podczas której również dzieci deklamowały.

Mistrzyni pracuje w miejscowych organizacjach polskich. Bierze czynny udział w przedstawieniach i chórze; występuje też w przedstawieniach „Siły“.

42. Ochronka w Starem Mieście, założona została 1. IX. 1930. Dzieci 20. Kierownik: Eugeniusz Masłowski, kier. szkoły, mistrzyni: Anna Trzaskalikówna. Ochronka mieści się w budynku polskiej szkoły ludowej.

Dzieci popisywały się śpiewami, zabawami i deklamacjami na uroczystości Mikołaja, przyczyniły się również swymi występami

do urozmaicenia Gwiazdki, którą urządziła Rodzina Opiekuńcza wraz z Kołem Macierzy.

Mistrzynie jest członkiem Koła Macierzy Szkolnej w Starem Mieście oraz członkiem chóru mieszanego i sekcji dramatycznej I. Koła Macierzy Szkolnej w Karwinie na Sowińcu.

43. Ochronka I. w Stonawie, otwartą została 1. X. 1924 w budynku wynajętym. Mistrzynie: Helena Grötznerówna, kierownik: Jędrzej Wranka, kier. szkoły. Liczba zapisanych dzieci wynosi 50.

Dla dzieci urządza się co roku uroczystość Mikołaja i Gwiazdkę. Biedne dzieci otrzymują na gwiazdkę skromne podarunki. W ciągu roku ubiegłego występowały dzieci z ochronki na wieczorku szkolnym, który urządziła szkoła nr. 1. Na zakończenie roku szkolnego urządza się dla dzieci festyn szkolny, połączony ze śpiewami, muzyką i różnymi zabawami dla dzieci i młodzieży.

44. Ochronka II. w Stonawie, założona 15. IX. 1930. Kierownik: Franciszek Jeżowicz, mistrzyni: Anna Jasiokówna.

Urządzono: Uroczystość Mikołaja (w lokalu szk. III w Stonawie.) Odegrano przed rodzicami: „Zaczarowana królewna“. Nadto urządzono „Gwiazdkę“ 23. XII. Przy Mikołaju i Gwiazdce obdarowano dzieci łakociami. Przy Mikołaju urządzono dobrowolną składkę, która przyniosła 131 Kcz. Zakupiono za to zabawek. Gwiazdkę urządziła miejsc. Gminna Rodzina Opiekuńcza, Mikołaja Koło Macierzy w Stonawie.

Mistrzynie bierze udział w przedstawieniach amatorskich.

45. Ochronka w Suchej Dolnej, założona w r. 1925, mieści się w budynku wynajętym. Dzieci 33. Kierownik: Rymorz Jan, kier. szkoły, mistrzyni: Santariusówna Helena.

Dzieci występowały z deklamacjami i śpiewami przy Mikołaju i Gwiazdce (przyczem od Rodziny Opiek. sownie obdarzone zostały) oraz zabawami i ćwiczeniami gimnastycznymi na festynie szkolnym. Dnia 19 maja odegrały dzieci sztukę pod tyt.: „Kwiatna róża“.

Mistrzynie pracuje w Kole Macierzy Szkolnej.

46. Ochronka w Suchej Średniej, założona w r. 1929 mieści się w budynku wynajętym. Dzieci 42. Kierownik: Rymorz Jan, kier. szkoły, mistrzyni: Santariusówna Agnieszka. Dzieci występowały z deklamacjami i śpiewami przy Mikołaju i Gwiazdce oraz z zabawami na festynie szkolnym. Dnia 19 maja odegrały sztukę pod tyt.: „Sen Zosi“. Gminna Rodzina Opiekuńcza i Koło Macierzy Szkolnej troszczą się corocznie o odpowiednie obdarowanie dzieci.

Mistrzynie pracuje w Kole Macierzy Szkolnej.

47. Ochronka w Świbicy, założona w r. 1919, mieści się w lokalu wynajętym. Ilość dzieci 38 (39). Kierownik: Pawlik Ludwik do 1. X. 1930. Mistrzynie: Wadowska Marja.

Dnia 22. VI. odegrała dziatwa ochronki na wieczorku szkolnym sztukę z tańcami pod tyt.: „Dar Zosi“. Dnia 31. VIII. urządzono festyn ogrodowy w parku Sikory. Dzieci odtńczyły „Krakowiaka“ i „Taniec kwiatów“. Dnia 6. XII. pp. Górniakowie urządzili dla dzieci uroczystość Św. Mikołaja. Podczas tej uroczystości dzieci

popisywały się deklamacjami, śpiewami i ćwiczeniami gimnastycznymi. Dnia 20. XII. urządzono dla dzieci „Gwiazdkę“. Dzieci odegrały obrazki sceniczne „Śnieg pada“, „Frac“ i „Przygody małych aniołków“. Oprócz tego deklamacje.

Mistrzyni pracuje w miejscowych towarzystwach i organizacjach polskich, to jest w Kole Macierzy Szkolnej w Świbicy i Cieszynie, w Chórze Macierzy Szkolnej, w Kółku amatorskiem w Cz. Cieszynie i Świbicy.

48. Ochronka w Szumbarku, założona w roku 1924, mieści się w wynajętym lokalu. Dzieci 17 (23). Kierownik: Sikora Karol, kier. szkoły lud., mistrzyni: Jadwiszczokówna Anna.

Dziatwa odegrała na przedstawieniu szkolnem sztuczki pod tyt.: „Śnieżka i Kominarz“ i „Czerwony Kapturek“. Następnie popisywały się dzieci deklamacjami i śpiewem przy uroczystości św. Mikołaja i na Gwiazdce, urządzonej wspólnie ze szkołą ludową. Koszta urządzenia Mikołaja poniosło Koło Macierzy, zaś Gwiazdki Rodzina Opiekunicza.

Mistrzyni pracuje w Kole Macierzy Szkolnej, w Kółku śpiewackim i amatorskiem.

49. Ochronka w Wędryni, otwarta 1 października 1927, mieści się w lokalu starej szkoły. Dzieci 43 (42). Kierownik: Wojnar Paweł, kier. szkoły, mistrzyni: Michejdzianka Bronisława.

Oprócz uroczystości Mikołaja i Gwiazdki, na których dzieci deklamowały, śpiewały i hojnie obdarzone zostały, urządzono wieczorek wraz ze szkołą. Dzieci odegrały „Sen Zosi“. Wzięły także udział w festynie, na którym popisały się w tańcach „Krakowiaka“.

Mistrzyni pracuje w Kole Macierzy Szkolnej i „Sokole“ w Cz. Cieszynie i Zw. Ew. Młodzieży w Wędryni.

50. Ochronka w Żukowie Dolnym, założona w r. 1926. Kierownik: Ludwik Szynder, kier. szkoły ludowej, mistrzyni: Madejówna Helena. Ilość dzieci 30 (27).

Wewnątrz zakładu odbyła się dnia 5. XII. 1930 przy nader licznym współudziale rodziców uroczystość Świętego Mikołaja. Dnia 22. VI. 1930 odbył się dla dziatwy szkoły i ochronki festyn szkolny. Czysty zysk we wysokości 3.000 Kcz przeznaczono na Gwiazdkę szkoły i ochronki. Dnia 21 grudnia 1930 odbyło się w miejscowej szkole przedstawienie gwiazdkowe, na którym dziatwa ochronki odegrała sztukę: „Fotograf“ i pod batutą małego Janka odśpiewała z nut kilka pięknych kołęd. Czysty zysk w wysokości 440'60 Kcz, przeznaczono na „Gwiazdkę“.

Dnia 22. XII. 1930 odbyła się dla dziatwy tutejszej polskiej szkoły i ochronki „Gwiazdka“, na którą wydano w całości 3.213 Kcz 75 hal. Obdzielono wszystkie dzieci (105) torebką z łakociami i strucleką, sieroty i dzieci najuboższe obuwie i ubraniem, resztę zaś dzieci szalikami, rękawiczkami, pończochami i t. p.

Mistrzyni ochronki jest członkinią miejscowego Koła Macierzy i bierze żywy udział przy wszystkich urządzeniach Koła.

SZKOŁY ZAWODOWE.

Polska szkoła zawodowa żeńska w Orłowej. Założona w roku 1911-12 przez Koło Pań Towarzystwa Szkoły Ludowej w Krakowie jako szkoła gospodarstwa domowego, przejęta na etat Macierzy w roku 1914, była czynna do 30 czerwca 1920. Zamknięta wskutek wypadków plebiscytowych, została otwarta dnia 16 grudnia 1927, jako pięciomiesięczna szkoła gospodarstwa domowego. 1 września 1928 jako jednoroczna szkoła rodzinna, od 1 września 1929 obejmuje prócz szkoły rodzinnej pięciomiesięczne kursa gotowania i także kursa szycia.

Do szkoły rodzinnej przyjmuje się dziewczęta, które ukończyły 16 lat życia i absolwowały szkołę wydziałową lub niższą szkołę

Polska szkoła gospodarstwa domowego w Orłowej.

średnią. Warunkiem przyjęcia na kursa jest wiek 16-ty lat i świadectwo szkoły ludowej. W roku szkolnym 1929-30 ukończyło szkołę rodzinną 31 uczeń zwyczajnych, kursa gotowania 46 uczestniczek, kursa szycia 12. W roku szkolnym 1930-31 przyjęto z początkiem roku do szkoły rodzinnej 33 uczeń zwyczajnych, 2 nadzwyczajne, na kursa gotowania 50 uczestniczek, na kursa szycia 18. Opłata miesięczna w szkole rodzinnej wynosi Kcz 30'—, na kursach Kcz 15'—.

Szkołą opiekuje się kuratorium, w którego skład wchodzi: Piotr Feliks, dyrektor gimnazjum realnego w Orłowej, jako przewodniczący, Józef Machnik, inżynier, kierownik filji Tow. Oszczędności i Zaliczek w Orłowej, przedstawiciel miejscowego Koła Macierzy,

jako zastępca przewodniczącego, Jan Włosok, dyrektor szkoły, jako sekretarz, Walburga Fójcikówna, nauczycielka szkoły, jako przedstawicielka grona nauczycielskiego.

Grono: Dyrektor Jan Włosok, profesor gimnazjum polskiego w Orłowej. Siły nauczycielskie: dla przedmiotów fachowych: Walburga Fójcikówna, Rączkiewiczówna Maria (do 31. VIII.), Ernestyna Kikówna (od 1. II. do 30. VI.), Anna Mazochówna (od 15. IV. do 30. VI.), Anna Karbowska (od 1. IX.), Sylwia Tribulanka (od 1. IX.), Kaszkowska Maria, modniarka (od 20. IV. do 20. V.), dla przedmiotów teoretycznych: Alfred Farny, Józef Niemiec (do 31. VIII.), Rudolf Folwarczny (od 1. IX.), Gustaw Zielina — profesorowie polskiego gimnazjum realnego w Orłowej, dr. Adolf Kubeczka, lekarz w Karwinie, Rudolf Pastuszek, nauczyciel szkoły ludowej w Darkowie (do 30. VIII.), Jeleń Jan, nauczyciel szkoły wydziałowej w Błędowicach Dolnych (od 1. IX.).

Staraniem uczenic szkoły odbył się 16 lutego 1930 uroczysty wieczorek, na którego program złożyły się śpiewy uczenic na 3 głosy, deklamacja, monolog, korowody, odegranie jednoaktowej sztuki pod tyt.: „Szkoła muzyczna“. 22 czerwca 1930 urządzono wystawę prac uczenic z zakresu gotowania, bieliźniarstwa, krawiecczyny, modniarstwa. Obydwie imprezy udały się bardzo dobrze. 8 czerwca 1930 szkoły pod wypróbowaniem kierownictwem p. W. Fójcikówny urządziły bufet i przygotowały obiad dla uczestników Zjazdu czterech pierwszych roczników P. T. Abiturjentów gimnazjum polskiego w Orłowej, a z zadania wywiązały się znakomicie.

Ponieważ budynek szkoły l. d. 490 okazał się stanowczo za szczupłym dla rodzinnej szkoły i kursów, dlatego na wniosek Kuratorium, Zarząd Główny Macierzy nabył od Krajowej Rodziny Opiekuńczej znajdujący się w sąsiedztwie dom l. d. 675, przebudował go w miesiącach letnich i przystosował do celów szkolnych. Pomieszczono w nim kuchnię, jadalnię, internat dla uczenic szkoły i kursu freblowskiego, otwartego w gimnazjum z początkiem roku szkolnego 1930-31.

Wpisy do szkoły rodzinnej i na kursa odbywają się w ostatnich dniach czerwca każdego roku, a na kursa zaczynające się 3 lutego przyjmuje się zgłoszenia w styczniu.

Szkoła Gospodyń Wiejskich w Końskiej. Powstała w roku 1919. Myśl jej założenia rzucił pierwszy prezes i organizator Towarzystwa Rolniczego w Cieszynie, ś. p. Dr. Józef Zaleski. Po przewrocie w r. 1920 obowiązek utrzymania szkoły spadł na Towarzystwo Rolnicze w Czes. Cieszynie, które też obowiązek ten mimo wielkich trudności finansowych spełniało do roku 1927.

Nie mogąc dalej podolać ciężarom, jakie są związane z utrzymaniem szkoły, zwróciło się w roku 1927 Towarzystwo Rolnicze do Zarządu Głównego Macierzy Szkolnej z prośbą o przyjęcie szkoły na etat Macierzy. Zarząd Główny zgodził się na przejęcie obowiązku utrzymania szkoły, ale wspólnie z Tow. Rolniczem, przyjmując na siebie troskę o angażowanie grona i dozór pedagogiczny.

Od stycznia 1928 jest więc Szkoła Gospodyń wiejskich w Końskiej utrzymywana wspólnie przez Macierz Szkolną i Towarzystwo Rolnicze.

Rok szkolny otwarto jak zwyczajnie z początkiem stycznia 1930 roku. Zgłosiło się uczenic 18 (na rok 1931 zgłosiło się 28). Wszystkie mieszkały w internacie, istniejącym przy szkole. Opłata miesięczna za internat wynosi Kcz 200[—], wpisowe Kcz 25[—], nauka bezpłatna.

Grono: Dyrektorka 1. Helena Dolais, która nadto prowadziła hodowlę, mleczarstwo i warzywnictwo. 2. Jadwiga Kubackówna prowadziła gospodarstwo domowe i przedmioty ogólnokształcące. 3. Gertruda Poloczówna — naukę gotowania. 4. Anna Konieczna — szycie. Dochodzący: 5. Dr. Tomasz Kotulecki, lekarz w Cieszyńcu — do higieny. 6. Jan Branny, sekretarz Tow. Roln. — do ustawodawstwa. 7. Karol Berger, dyrektor szkoły wyd. w Cieszyńcu — do śpiewu.

Szkołą opiekuje się Kuratorium, w skład którego wchodzi: Karol Buzek, prezes Tow. Roln., jako przewodniczący, Piotr Feliks, dyrektor pol. gimnazjum w Orłowej, jako wiceprezes, Helena Dolais, dyrektorka szkoły, jako sekretarka, radca Dr. Gela, jako zastępca rzadu, Karol Cieńciała, jako wizytator szkoły z ramienia Macierzy Szkolnej, przedstawiciele Macierzy Szkolnej: pp. ks. Morof, proboszcz z Ropicy, Kubok Jan, rolnik w Końskiej, Adamecki Emil, rolnik w Markłowicach, przedstawiciele Towarzystwa Rolniczego w osobach: Jan Ciemala, burmistrz w Wędryni, Karol Jaś, rolnik, Wielopole, Halfar Albin, rolnik z Polskiej Lutyni, Paweł Sikora, jako przedstawiciel Towarz. Nauczycieli Polskich, Kornuta Piotr, urzędnik w Trzyńcu, jako przedstawiciel rodziców uczenic.

Wychowanki szkoły odbyły dwie wycieczki czterodniowe do Krakowa i Berna, kilka jednodniowych w Beskidy. Zwiedziły mleczarnię parową, gazownię, tkalnię, urządziły jeden wieczorek i 2 poranki, z końcem roku wystawę robót ręcznych i przerobów kuchennych. brały czynny udział w pracach miejscowego Koła Macierzy Szkolnej i Tow. Rolniczego, biorąc udział w dożynkach i przyłączając się do konkursów rolniczych. Uzupełnieniem wychowania szkoły są dwie organizacje uczenic: sklepik spółdzielczy „Łączność“ i „Bratnia Pomoc“.

Szkoła mieści się w budynku, który wraz z parkiem, ogrodami warzywnymi i sadem oraz zabudowaniami gospodarskimi przejdzie w najbliższym czasie na własność Macierzy drogą kupna. Szkoła z każdym rokiem podnosi się i udoskonala. W roku 1930 zainstalowano wodociągi i światło elektryczne, wzbogacono gabinet naukowy fachową biblioteką uczniowską, uruchomiono w małym zakresie mleczarnię, gdzie uczennice mają możność uzupełnić praktycznie wiadomości, nabyte teoretycznie. Doprowadzono do porządku i upięszono park przez założenie klombów kwiatowych i posadzenie krzewów ozdobnych. W miejsce wymarzonego sadu założono nowy, sprowadzając 100 drzewek owocowych.

Z ramienia Macierzy sprawował nadzór pedagogiczny nad szkołą

p. Karol Cieńciała, kierownik szkoły gosp. w Suchej Górnej, jako wizytator szkoły.

Do Szkoły Gospodyń Wiejskich przyjmuje się dziewczęta, które wykażą się świadectwem zwolnienia ze szkoły ludowej lub wydziałowej. W zakres programu szkolnego wchodzi: a) przedmioty ogólno-kształcące: etyka i wychowanie społeczne, język wykładowy, rachunki i rachunkowość gospodarcza, przyroda, zoologia, botanika, mineralogia, chemia, technologia, fizyka, wychowanie dziecka, ogrodnictwo (warzywnictwo, sadownictwo, kwieciarstwo), hodowla, mleczarstwo, gospodarstwo domowe, towaroznawstwo, nauka o pokarmach, przepisy gospodarskie, higiena, ustawodawstwo, krój, śpiew, rolnictwo, referaty; b) przedmioty praktyczne: gotowanie, roboty ręczne i szycie, gospodarstwo podwórzowe, porządki, pranie, prasowanie.

Celem szkoły jest kształcenie dziewcząt po ukończeniu obowiązków szkolnego w prowadzeniu gospodarstwa domowego i rolnego. Teoretyczne wiadomości uzupełniają: praktyka w kuchni, na podwórzu, w oborze, chlewni, kurnikach, w ogrodzie i na roli. Szkoła ma wzbudzać w uczenicach pragnienie dalszego kształcenia się w kierunku gospodarczym.

BURSY.

Polska Bursa dla uczniów gimn. realnego w Orłowej, założona w roku szk. 1910-11, mieści się we własnym piętrowym gmachu. Kierownikiem Bursy jest prof. Stanisław Motyka, zastępcą w r. 1930-31 — prof. Wiktor Burian. W Burście mieszka 92 wychowanków. Z tych pochodzi z powiatów cieszyńskiego i jabłonkowskiego 62, frysztackiego 23, frydeckiego i Moraw 3, Spisza 4. Opłata w Burście wynosi 250 Kcz. Zaledwie 19 wychowanków uiszczało pełną opłatę, reszta otrzymywała zniżkę nawet do 50 Kcz, a 3 było całkowicie zwolnionych.

Od kilku lat istniejące kółko literackie, którego zadaniem jest urządzanie odczytów i wieczorków, było czynne i w obecnym roku sprawczdawczym. Kółko odbyło 2 Walne Zebrania i 6 posiedzeń Zarządu. Kółko stara się na każdym kroku podkreślić świetniejsze momenty życia historycznej Polski, stąd też urządzało wieczorki dla uczczenia rocznic narodowych oraz odczyty z różnych dziedzin nauki i sportu. Oprócz kilku wieczorków i kilkunastu odczytów, wychowankowie korzystali z istniejącej Czytelni bursackiej i Czytelni gimnazjalnej. Czytelnia bursacka obejmuje niektóre czasopisma i dzienniki. Wydatki pokrywają częściowo wychowankowie z miesięcznych wkładek dobrowolnie zadeklarowanych, częściowo Kierownictwo Bursy. Sekcja chóru, założona przed dwoma laty, rozwija się pomyślnie, ma swego dyrygenta, własny bogaty zbiór nut. Próby odbywają się regularnie. W sekcji chóru zajętych jest 24 wychowanków. W miesiącach zimowych wychowankowie żywo zajmowali się sportem narciarskim i saneczkowaniem. W lecie wychowankowie wolny czas od nauki poświęcają

sportowi, grom i zabawom. Szczególnie ulubioną grą wychowanków jest koszykówka i siatkówka, zakupione przeszłego roku przez Dyрекcję gimnazjum.

Polska Bursa dla uczenie gimnazjum realnego w Orłowej. Polska Bursa dla uczenie została założona w r. 1929. Mieści się w dwóch domach, na ten cel zakupionych za kwotę 115.000 Kcz i odpowiednio przedadaptowanych kosztem przeszło 50.000 Kcz. Obejmuje większy budynek, na parterze 3 sypialne, pokój dla kierowniczk i kancelarję, na pierwszym piętrze 3 sypialnie z garderobami, mniejszy budynek — jadalnię, która równocześnie służy za uczelnię i pokój dla służących. Obydwa budynki mieszczą się w ogrodzie, przedziela je dość obszerne podwórze.

W roku 1930-31 mieszkało w Bursie 9 uczenie i 15 uczniów z klasy I.

Bursa polska Macierzy Szkolnej w Orłowej.

Oplata w Bursie wynosi 250 Kcz, znaczna część wychowanków korzystała ze zniżki. W obecnym roku Dyrekcja g.mnazjum zakupiła dla Bursy aparat radiowy.

Kierowniczką Bursy jest p. Zuzanna Terlikowa, wdowa po kier. szkoły w Trzanowicach.

Polska Bursa dla kandydatów seminarjum nauczycielskiego w Śląskiej Ostrawie. Polska bursa Macierzy Szkolnej w Śląskiej Ostrawie została założona w roku 1925. W roku sprawozdawczym mieszkało w bursie do końca roku szkolnego 1929-30 kandydatów i kandydatek seminarjum nauczycielskiego w Śląskiej Ostrawie 42 i 2 nauczyciele szkół Macierzy Szkolnej.

Pełna oplata miesięczna wynosiła Kcz 250— miesięcznie, jednakże ubodzy kandydaci otrzymali zniżki aż do 100 Kcz. Zniżki te uważa Zarząd Główny Macierzy Szkolnej za dług honorowy, który kandydaci zwrócą po ukończeniu studiów i otrzymaniu płatnej posady. Trzy razy tygodniowo przychodzili do bursy po cbiady wychowankowie seminarjum, płacąc po 3— Kcz za obiad.

Utrzymanie bursy wynosiło Kcz 108.522'40. Kandydaci wpłacili

za opłatę i obiady Kcz 74.701'40. Zaliczka Zarządu wynosiła Kcz 33.000'—, Bursa mieści się w budynku własnym w Śląskiej Ostrawie, Zamoście 150. Kierownikiem był do 19 maja 1930 ś. p. Jan Kunz, kierownik miejscowej szkoły ludowej, który mimo ciężkiej choroby serca ciągle starał się troskliwie o wychowanków i o wzorowy porządek w Bursie. Po śmierci ś. p. kierownika, kierownictwo objęła jego żona p. Gabriela Kunzowa, która prowadzi również i kuchnię. Kierownictwo urządzało pogadanki, na których wygłaszano referaty na różne tematy społeczno-wychowawcze. Również urządzono 4 wieczornice, cieszące się bardzo dobrem powodzeniem.

KURSA I SZKOŁY SUBWENCJONOWANE.

Dwuletni kurs dokształcający dla absolwentek szkół wydziałowych i niższego gimnazjum w Orłowej. Kurs otwarto w budynku gimnazjum z początkiem roku 1930-31 za zezwoleniem Min. Szkol. i Ośw. Lud. z dnia 17. VII. 1930 l. 100.083/2 1920.

Przygotowuje on praktycznie kandydatki do egzaminu na mistrzynię ochronek, który będą składały przed komisją w Państwowem Seminarjum nauczycielskiem w Śląskiej Ostrawie, a równocześnie daje, względnie zaokrągla wykształcenie, jakie kandydatki wyniosły ze szkoły. Na rok 1930-31 zapisało się 40 uczenic. Kierownikiem kursu jest dyrektor zakładu Piotr Feliks, członkami grona: prof. gimnazjum: Badura Józef, Farny Alfred, Fierla Gustaw, ks. Juroszek Jerzy, Motyka Stanisław, Niemiec Józef, ks. Trombik Karol, Zielina Gustaw, nadto Janotówna Anna, instruktorka ochronek Macierzy, Jeleń Jan, naucz. szkoły wydz. w Błędowicach Dolnych i Karbowska Anna, naucz. szkoły gospodarstwa domowego w Orłowej.

Kurs kroju i szycia damskiego we Frysztacie. Założono 1 października 1923. Skład grona naucz.: Kocyan Alojzy, nauczyciel wydz. jako kierownik kursu, Woskówna Marta, nauczycielka kroju i szycia damskiego, Maultz Jan, naucz. wydz.

Do kursu uczęszczało w roku 1929/30 16 uczenic, a w roku 1930/31 25 uczenic. Uczennice należą do Ogniska uzup. szk. przem. we Frysztacie i biorą udział w odczytach i innych imprezach, urządzonych każdą niedzielę popołudniu przez 10 miesięcy, a to od 1 września do 30 czerwca.

Działalność nauczycieli: Woskówna Marta jest sekretarką w Miejsc. Rodz. Op. w Pol. Lutyni i jest czynną w tamt. Kółku śpiewackiem i amatorskiem, Maultz Jan jest sekretarzem miejscowej Rady Szkolnej we Frysztacie, naczelnikiem „Sokoła” i reżyserem miejsc. imprez sokolich.

Kurs szycia i kroju w Trzyńcu, w Jabłonkowie, w Orłowej — przy uzupełniającej szkole przemysłowej, w Stonawie, w Oldrzychowicach — przy państwowej szkole gospodarstwa.

Kurs handlowo-kupiecki pod kierownictwem p. kier. Stanisława Pałucha przy uzupełniającej szkole przemysłowej w Orłowej.

10 uzupełniających szkół przemysłowych. Całkowicie utrzymywała szkołę uzup. przem. w Nowym Boguminie.

Dla tych szkół Macierz Szkolna utrzymywała na swym etacie trzech nauczycieli: Jana Pytlika, Emila Szarowskiego i Ferdynanda Króla.

Ogólne sprawozdanie z działalności Kół Macierzy Szkolnej w roku 1930.

Podobnie jak w roku ubiegłym, tak i w roku bieżącym statystykę działalności Kół Macierzy Szkolnej podzielono na dwie części, mianowicie pierwszą, obejmującą wszystkie Koła w powiecie cieszyńskim i drugą, obejmującą wszystkie Koła powiatu frysztackiego. Identycznie przedstawia się rozdzielenie wykazu obrotu kasowego i stanu majątkowego Kół za rok 1930.

Jak w ciągu roku sprawozdawczego pracowały poszczególne Koła, o tem poinformuje nas osobny rozdział niniejszego sprawozdania. Taksamo z wykazów obu powiatów możemy sobie zrobić dokładny obraz o działalności obu powiatów. Na tem miejscu zajmujemy się tylko ogólnem sprawozdaniem ze wszystkich Kół razem, nie biorąc pod uwagę ani powiatów, ani nie przytaczając poszczególnych Kół.

Przechodząc i porównując poszczególne rubryki z rubrykami ze sprawozdania za rok ubiegły, zauważamy, że w bieżącym roku sprawozdawczym na pierwsze miejsce wybija się znowu znaczny przyrost członków. Przyrost ten w roku sprawozdawczym wynosi 358 członków, co jest bardzo pokaźną liczbą. Fakt ten świadczy o tem, że poszczególne jednostki, dotychczas sprawom Macierzy Szkolnej obojętne, powoli zaczynają rozumieć, że rzeczywście obowiązkiem każdego Polaka, każdego, któremu chociaż trochę chodzi o dobro sprawy polskiej na Śląsku, jest popierać Macierz Szkolną, wstępować w szeregi jej pracowników i zyskiwać jej coraz to nowych zwolenników.

O wzroście pracy Zarządów Kół mówi dobitnie liczba posiedzeń, która każdorocznie się zwiększa a w bieżącym roku sprawozdawczym osiągnęła cyfrę 739. Znowu jeden dowód, że Zarządy Kół zdają sobie dokładnie sprawę z potrzeby współpracy i niesienia pomocy Zarządowi Głównemu w dźwiganiu tego całego ciężaru i ogromu pracy, jaki jest połączony nietylko z samem utrzymaniem prywatnego szkolnictwa polskiego w Czechosłowacji, ale i z jego ciągłym rozwojem i podnoszeniem na coraz wyższy poziom. Dodatni objaw można zauważyć w tem, że gdziekolwiek ma powstać nowa szkoła, czy ochronka i t. p., zawsze w łonie Koła zawiązuje się specjalny Komitet budowy, który przez swe zabiegi i znajomość lokalnych stosunków wydatnie pomaga i ułatwia pracę Zarządowi Głównemu.

Przechodząc następnie do rubryk ilustrujących ruch czytelniany

Statystyka działalności kulturalno oświatowej A) Powiat

L. b.	Siedziba Koła	Liczba członków 31/XII. 1924	Wstąpiło w r. 1930	Wystąpiło w r. 1930	L. członków 31/XII. 1930	Walne zgromadzenie	Posiedzenie	Czytelnia	Czasopisma	Biblioteka	Lokal biblioteki	Ilość dzieł w bibliotece
1	Błędowice Dolne I.	148	8	5	151	1	9	nie	—	tak	siedziba Koła	268
2	Błędowice Dolne II.	93	5	6	92	1	13	tak	—	—	ochronka II.	136
3	Boconowice	67	3	—	70	1	6	tak	5	—	—	40
4	Bukowiec	112	4	—	116	1	3	nie	—	—	prywatny	293
5	Bystrzyca	114	—	4	110	1	3	—	—	nie	—	—
6	Cierlicko Dolne	—	50	—	50	1	9	—	—	tak	gospoda	50
7	Cierlicko Górne	82	17	8	91	1	10	—	—	—	„Braterstwo“	64
8	Czeski Cieszyn	128	18	3	143	1	7	—	—	—	szkoła	1060
9	Datynie Dolne	50	8	2	56	1	9	—	—	—	—	99
10	Gnojnik	35	21	2	54	1	3	—	—	—	—	50
11	Grońszczyca	56	—	1	55	1	8	tak	3	—	„Braterstwo“	połączono
12	Gródek	77	2	—	79	1	14	nie	—	—	szkoła	646
13	Guty	47	1	—	48	1	3	tak	—	—	—	10
14	Jablonków	90	9	1	98	1	4	nie	—	nie	—	—
15	Karpętna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	nieczynna w roku	—
16	Kocobędz	71	7	3	75	1	9	nie	—	tak	szkoła	połączono
17	Kojkowice	—	—	—	—	—	—	—	—	—	nieczynne	—
18	Kooska	120	13	3	130	1	7	—	—	tak	szkoła	256
19	Koszarzyska	32	2	2	32	1	2	—	—	—	—	55
20	Leszna Dolna	123	4	36	91	1	4	—	—	—	Leszna Górna	80
21	Łomna Górna	20	2	—	22	1	4	—	—	nie	—	—
22	Łyżbice	55	12	—	67	1	4	—	—	—	—	—
23	Ligotka Kameralna	41	7	3	45	1	2	—	—	—	—	—
24	Milików	24	4	4	24	1	3	—	—	—	—	—
25	Mosty przy Cieszynie	44	3	3	44	1	4	—	—	tak	szkoła	44
26	Mosty przy Jabłonkowie	106	8	—	114	1	10	—	—	nie	—	—
27	Nawsie	105	1	6	100	1	6	—	—	—	—	—
28	Nieborzy	50	—	—	50	1	4	—	—	tak	szkoła	78
29	Nydek	50	6	6	50	1	1	—	—	—	złączono z	—
30	Oldrzychowice	73	3	—	76	1	4	—	—	—	prywatny	28
31	Piosek	66	3	—	69	1	3	—	—	—	szkoła	50
32	Ropica	85	4	8	81	1	13	—	—	—	—	295
33	Rzeka	34	1	—	35	1	2	—	—	nie	—	—
34	Sibica	80	5	8	77	1	3	—	—	tak	ochronka	501
35	Stanisławice	29	—	1	28	1	6	—	—	—	prywatny	22
36	Szumbark	73	3	3	73	1	10	tak	4	—	szkoła	71
37	Smilowice	41	—	—	41	1	3	—	—	—	połączono z	—
38	Trzanowice	53	10	9	54	1	4	—	—	—	kancelaria gminna	220
39	Trzycień	58	—	8	50	1	8	—	—	—	—	23
40	Trzyniec	123	7	11	119	1	8	—	—	nie	—	—
41	Wędrzyna	97	19	9	107	1	4	—	—	—	—	—
42	Żuków Dolny	30	23	—	53	1	4	—	—	tak	szkoła	200
43	Żywocice	37	3	2	38	1	5	—	—	—	Dom Robotn.	połączono
		2819	296	157	2958	41	238	4	12	30		4639

Kół Macierzy Szk. w Czechosłowacji za r. 1930. cieszyński.

Ilość tomów w bibliotece	Ile razy wyp-życza się	Liczba czytelników	Liczba dzieł wypożyczonych	Liczba tomów wypożyczonych	Odezty	Kółko amatorskie	Przedstawienie	Obchody narodowe	Zabawy i wydeczki	Kółko śpiewackie	Ile członków	Próby chóru	Skład Zarządu 1930	L. b.
319	co tydzień	21	82	91	3	tak	1	2	2	tak	65	co tydzień	12	1
140	—	15	50	54	3	—	3	2	4	nie	—	—	12	2
41	co 2 tyg.	10	24	30	3	—	4	2	2	tak	22	w zimie	5	3
314	co tydzień	35	200	230	3	—	5	2	2	—	35	w zimie	8	4
—	—	—	—	—	—	nie	—	—	1	nie	—	—	12	5
61	co tydzień	32	213	240	—	tak	1	—	1	—	—	—	6	6
72	—	70	853	1056	2	—	2	1	2	tak	43	co tydzień	8	7
1265	—	87	2479	2906	5	—	6	3	5	—	40	—	12	8
104	—	28	190	217	2	—	3	1	3	—	25	według potrzeby	8	9
55	2 x w tyg.	30	158	158	1	nie	1	1	1	nie	—	—	4	10
no z biblioteką gminną	—	—	—	—	1	tak	4	1	2	—	—	—	6	11
646	2 x w tyg.	24	330	330	1	—	4	—	6	tak	40	co tydzień	8	12
16	co tydzień	22	386	492	—	—	2	—	—	—	31	—	4	13
—	—	—	—	—	3	nie	1	1	2	—	26	—	6	14
sprawozdawczym	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
no z biblioteką gminną	—	—	—	—	—	tak	4	1	—	nie	—	—	8	16
jeszcze w roku 1930	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17
290	co tydzień	83	1485	1592	6	tak	4	3	5	tak	40	co tydzień	12	18
67	dorywczo	12	65	72	2	nie	1	1	—	—	—	—	4	19
118	co tydzień wypożycz. Lesznej G.	—	—	—	2	tak	2	1	2	tak	24	co 2 tygodnie	10	20
—	—	—	—	—	2	—	2	2	1	—	20	dorywczo	4	21
—	—	—	—	—	1	nie	3	1	—	nie	—	—	6	22
—	—	—	—	—	2	tak	2	1	—	tak	—	co tydzień	8	23
56	co 2 tyg.	23	86	102	1	—	5	3	1	—	24	—	4	24
—	—	—	—	—	3	—	2	3	2	—	28	—	6	25
—	—	—	—	—	1	—	3	1	2	—	48	w czasie świąt	11	26
—	—	—	—	—	—	—	4	—	1	—	36	co tydzień	8	27
90	co tydzień	47	163	185	1	—	2	—	2	—	25	według potrzeby	8	28
biblioteką gminną	—	—	—	—	6	nie	1	—	—	—	16	co 2 tygodnie	3	29
42	ciągle	10	72	84	2	tak	—	1	—	nie	—	—	5	30
72	co tydzień	45	1213	1350	6	—	1	1	1	tak	33	dorywczo	4	31
326	—	10	46	56	1	nie	3	2	1	nie	—	—	10	32
—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	3	33
593	co tydzień	80	1264	1411	1	tak	1	—	1	tak	20	co tydzień	8	34
31	codziennie	18	72	84	2	—	4	1	2	—	20	—	4	35
87	co tydzień	35	240	274	2	—	1	1	4	—	25	według potrzeby	11	36
biblioteką gminną	—	—	—	—	—	—	3	—	3	—	28	—	4	37
271	kiedykolk.	36	155	182	—	—	1	1	5	nie	—	—	6	38
31	co tydzień	85	120	125	4	—	2	2	2	tak	39	co 2 tygodnie	8	39
—	—	—	—	—	—	nie	—	—	2	nie	—	—	12	40
—	—	—	—	—	3	—	—	2	1	—	—	—	12	41
220	co tydzień	65	538	561	4	tak	2	1	4	tak	30	co tydzień	6	42
no z biblioteką gminną	—	—	—	—	1	nie	1	—	—	nie	—	—	4	43
5327	—	943	10304	11902	82	30	92	45	75	26	783	—	300	—

Statystyka działalności kulturalno-oświatowej

B) Powiat

L. b.	Siedziba Koła	Liczba członków 31/XII 1929	Wstąpiło w r. 1930	Wystąpiło w r. 1930	L. członków 31/XII 1930	Ważne Zgromadzenie	Posiedzenia Zarządu	Czytelnia	Czasopisma	Biblioteka	Lokal biblioteki	Ilość dzieł w bibliotece
1	Bogumin Nowy	90	—	—	90	I	9	tak	6	tak	szkoła	1186
2	Darków	132	8	1	139	I	13	nie	—	nie	—	—
3	Dąbrowa	129	25	1	153	I	10	„	—	tak	Dom Robotniczy	185
4	Dzieńmierowice	—	12	—	12	I	9	„	—	„	gospoda	50
5	Frysztat I.	185	3	5	183	I	27	„	—	„	połączono	88
6	„ II.	44	1	9	36	I	10	„	—	„	ochronka	88
7	Gruszów	184	13	4	193	I	12	tak	3	„	szkoła	355
8	Karwina I.	171	12	20	163	I	12	nie	—	„	ochronka	372
9	„ II.	77	33	22	88	I	18	„	—	„	szkoła	100
10	„ III.	120	17	2	135	I	13	„	—	„	Stow. „Praca“	322
11	„ IV.	293	13	18	288	I	18	tak	4	„	Dom Robotniczy	705
12	„ V.	223	26	5	244	I	17	„	3	„	Dom Proletarijusz	392
13	„ VI.	270	29	15	284	I	15	„	2	„	gospoda	608
14	Lutynia Niemiecka	121	9	17	113	I	8	„	4	„	szkoła wydziałowa	133
15	„ Polska	157	14	3	168	I	19	nie	—	„	ochronka	70
16	Łazy I.	185	13	40	158	I	12	tak	4	„	gospoda	361
17	„ II.	92	2	—	94	I	20	„	7	„	ochronka	107
18	Łąki	154	16	10	160	I	11	„	10	„	szkoła	393
19	Markłowice Dolne	40	15	5	50	I	14	nie	—	„	gospoda	182
20	Olbrachcice	138	6	4	140	I	13	„	—	„	szkoła	123
21	Orłowa I.	215	29	13	231	I	7	„	—	„	—	88
22	„ II.	62	7	5	64	I	11	„	—	nie	—	—
23	Ostrawa Śląska	157	9	35	131	I	6	„	—	tak	Bursa polska	247
24	Pietwałd	—	40	—	40	I	10	„	—	—	gospoda	50
25	Piotrowice	69	25	3	91	I	9	„	—	nie	—	—
26	Poręba	125	5	22	108	I	9	tak	9	tak	szkoła	346
27	Pudłów	72	2	—	74	I	10	„	5	„	gminny	309
28	Raj	70	1	26	45	I	7	nie	—	„	szkoła	65
29	Rychwałd	156	13	2	167	I	18	tak	4	„	szkoła	136
30	Skrzeczoń	122	13	8	127	I	15	nie	—	„	ochronka	304
31	Stare Miasto	35	—	—	35	I	7	„	—	nie	—	—
32	Stonawa	119	13	1	131	I	9	tak	4	tak	szkoła	748
33	Sucha Dolna	60	8	2	66	I	11	nie	—	„	gospoda	379
34	„ Górna I.	100	6	5	101	I	9	tak	5	„	„	380
35	„ „ II.	41	12	—	53	I	11	nie	—	„	„	203
36	„ „ III.	132	9	5	136	I	12	„	—	„	„	301
37	„ Średnia I.	67	17	—	84	—	6	„	—	nie	„	—
38	„ „ II.	59	15	11	63	I	12	„	—	„	—	—
39	Szonychel	68	4	3	69	I	8	„	—	„	—	—
40	Wierzniewice	106	—	—	106	I	15	„	—	tak	gospoda	170
41	Zabłocie	58	12	—	70	I	8	„	—	„	„	198
42	Zawada	47	41	7	81	I	11	„	—	„	„	136
		4745	548	329	4961	41	501	14	70	35		885

Zestawienie

Powiat cieszyński	2819	296	157	2958	40	238	4	12	30		4639
„ frysztański	4745	548	329	4961	41	501	14	70	35		885
Razem	7564	844	496	7922	81	739	18	82	65		14524

Kół Macierzy Szk. w Czechosłowacji za rok 1930.

frysztański:

Ilość tomów w bibliotece	Ile razy wypożycza się	Lic. ba czytelników	Liczba dzieł wypożyczonych	Liczba tomów wypożyczonych	Odczyty	Kółko amatorskie	Przedstawienia	Obchody narodowe	Zabawy i wycieczki	Kółko śpiewackie	Ilość członków	Próby chóru	Skład Zarządu 1930	L. b.
1206	co tydzień	125	1124	1255	25	tak	8	3	4	nie	—	—	10	1
—	—	—	—	—	1	„	4	1	11	tak	48	co tydzień	12	2
200	co tydzień	165	68	72	4	„	4	4	2	„	40	„	12	3
56	nie wypożyczano	—	—	—	—	nie	2	—	—	nie	—	—	4	4
biblioteka gminna	—	—	—	—	5	tak	6	1	4	tak	51	co tydzień	12	5
103	co tydzień	18	51	62	—	nie	—	—	5	nie	—	—	7	6
530	„	65	1294	1389	2	tak	3	2	1	tak	40	co tydzień	12	7
408	„	42	861	943	3	„	8	2	7	„	46	„	12	8
117	„	23	98	106	2	„	4	2	6	„	63	„	12	9
383	„	42	335	361	—	nie	2	1	4	nie	—	—	12	10
880	„	157	1221	1365	1	tak	5	3	7	tak	40	co tydzień	12	11
403 2 x w tyg.	—	104	756	762	69	„	5	4	11	„	78	„	12	12
665	co tydzień	36	555	732	—	„	2	1	—	„	40	„	12	13
142	„	64	2550	2568	4	„	8	3	10	„	35	2 x w tygodniu	12	14
75	„	57	698	818	2	„	7	3	9	„	35	co tydzień	12	15
385	wypożyczona w szkole	—	wydz.	—	7	„	5	4	4	nie	—	—	12	16
221	co tydzień	25	175	192	—	„	3	1	4	tak	40	co tydzień	12	17
415	„	35	402	480	5	„	2	2	5	„	64	„	12	18
209	„	45	1000	1139	1	„	1	2	2	„	20	„	6	19
132	co 2 tyg.	28	125	539	11	„	4	2	5	„	25	„	12	20
125	nieczynna	—	—	—	5	„	8	3	7	„	46	„	5	21
—	—	—	—	—	3	„	1	—	3	„	—	—	9	22
305	co tydzień	35	102	120	4	„	2	3	5	nie	—	—	12	23
60	„	15	50	60	7	„	3	2	1	tak	—	co tydzień	6	24
—	—	—	—	—	—	„	4	—	3	„	30	według potrzeby	6	25
385	co tydzień	33	183	204	15	„	3	2	2	„	40	co tydzień	10	26
333	„	56	347	389	1	„	2	—	2	nie	—	—	7	27
74	co 14 dni	21	50	88	—	„	4	1	5	„	—	—	10	28
150	co tydzień	97	615	745	28	„	9	7	8	tak	86	co tydzień	12	29
316	co niedzielę	52	472	502	2	„	3	2	6	„	40	„	4	30
—	—	—	—	—	—	nie	2	1	5	nie	—	—	8	31
865	co tydzień	120	905	1050	1	tak	2	2	3	„	—	—	12	32
379	z gminną	—	—	—	—	nie	2	4	4	„	—	—	3	33
443	co tydzień	15	53	65	1	„	1	—	6	„	—	—	9	34
227	co niedzielę	17	88	99	2	„	—	1	4	tak	28	co tydzień	9	35
164	„	25	123	176	1	tak	1	1	2	nie	—	—	12	36
—	—	—	—	—	—	nie	1	—	—	„	—	—	5	37
—	—	—	—	—	3	„	2	1	5	tak	26	co tydzień	9	38
biblioteka gminna	—	—	—	—	8	tak	6	2	9	„	26	„	6	39
182 2 x w tyg.	—	49	115	121	6	„	6	4	7	„	30	według potrzeby	11	40
232	co tydzień	32	195	223	1	„	2	1	—	„	35	co tydzień	3	41
183	„	19	90	109	3	„	6	1	5	„	30	„	7	42
10953		1617	14701	16735	233	33	153	79	193	27	1082		394	

ogólne:

5327	943	10304	11902	82	30	92	45	75	26	783	300
10953	1617	14701	16735	233	33	153	79	193	27	1082	394
16280	2560	25005	28637	315	63	245	124	268	53	1465	694

Wykaz obrotu kasowego i stanu majątkowego
Kół Macierzy Szkolnej w roku 1930.
A) Powiat cieszyński.

L. b.	Siedziba Koła	Dochody Koła	Subwencje na cele szkolne	Wartość biblioteki	Wartość sceny	Wartość reszty inwentarza	Stan czynny Koła	Stan bierny Koła
1	Bładowice Dolne I.	6.854 75	4 074 80	500	—	—	—	7.821 85
2	" II.	13 906 05	3.368 15	500	2.000	3.980	6 607 25	—
3	Boconowice	1.298	—	100	600	30	555 70	—
4	Bukowiec	7.436 50	600	600	1.800	—	3.467 35	—
5	Bystrzyca	10.724 20	680	—	—	—	1.967 25	—
6	Cierlicko Dolne	2.564 90	—	—	—	67 20	729 85	—
7	" Górne	9.975 10	414 40	758	—	2.700	3.834 20	—
8	Czeski Cieszyń	8.587 35	500	19 400	—	—	20.496 10	—
9	Datynie Dolne	3.700 75	861	180	3 420	11.247 50	12.163 65	—
10	Gnojnik	3.329 95	—	—	—	—	867 45	—
11	Grodziszcz	6.286 85	1.525 60	495	720	2.400 90	310 15	—
12	Gródek	11.839 20	737 60	5.452 70	1.247 40	863 40	20 304 60	—
13	Guty	1.129 50	—	160	17.000	400	7.477	—
14	Jabłonków	6 997 80	300	—	—	350	2.629 80	—
15	Kerpętna	Koło w roku sprawozdawczym nieczynne						
16	Kocobędz	5.473 95	4.232	293	400	—	—	118 25
17	Konska	12.424 90	166 90	1.200	7.000	380	8 168 85	—
18	Koszarzyska	459 80	100	13 50	—	35 60	147 30	—
19	Leszna Dolna	3 397 25	—	500	—	7.286 80	5 827 75	—
20	Łoinna Dolna	—	—	—	—	—	—	—
21	" Górna	760 50	280 10	—	—	—	59 50	—
22	Łyżbice	3.208	1.349 90	—	—	2.451	1.890 45	—
23	Ligotka Kameralna	2 059 15	674 10	—	—	—	239 75	—
24	Milików	292 60	—	—	—	—	46 80	—
25	Mosty przy Cieszyń	4.975 45	2.270 50	1.000	800	925	1.376 10	—
26	Mosty przy Jabłonk.	10.181	1.170	—	500	5.120	9.201 74	—
27	Nawie	12.667 50	548	—	—	—	4.471 60	—
28	Niebery	3.497 90	283 90	500	—	586	1 313 85	—
29	Nydek	1.664 70	—	90	—	—	2.776 55	—
30	Oldrzychowice	1.027 25	100	420	—	300	—	1 032 35
31	Piosek	2.094 10	—	—	—	—	1.844 60	—
32	Ropica	8.835 70	1.500	1 600	170	—	4.015 55	—
33	Rzeka	1.308 10	—	—	—	—	675 10	—
34	Sibica	10.234 90	1.227 30	6.615	—	2.080	9.046 90	—
35	Stanisławice	1.196	90	300	—	20	38 90	—
36	Szumbark	12.418 90	2.728 40	270	—	1.700	1 476 20	—
37	Śmiłowice	3.701 55	200	800	—	—	2.014 80	—
38	Trzanowice	5.680 50	700	2.389 20	—	564 30	4.906 75	—
39	Trzy cież	4 074 50	200	177 80	1.391 40	1.350	3.952 55	—
40	Trzyniec	16.624 60	2.050	8	—	1.732	16.443 70	—
41	Wędrzynia	6.163 10	200	—	—	2.383 70	2.501 65	—
42	Zuków Dolny	2.830 65	476 90	750	100	2.000	2.684 15	—
43	Żywocice	1.211	30	60	—	—	554 30	—
		232.984 45	33.639 55	45.132 20	37.148 80	50.853 40	167.086 75	8.972 45

Wykaz obrotu kasowego i stanu majątkowego
Kół Macierzy Szkolnej w roku 1930.
B) Powiat frysztański.

L. b.	Siedziba Koła	Dochody Koła	Subwencje na cele szkolne	Wartość biblioteki	Wartość sceny	Wartość inwentarza	Stan czynny Koła	Stan bierny Koła
1	Bogumin Nowy	11.899 55	780	3.000	2.800	4 500	10 899 45	—
2	Darków	11.766 45	7.402 40	—	—	16.600	14.327 75	—
3	Dąbrowa	12 940 25	1.850	10 000	—	—	9.675 45	—
4	Dzieńmorowice	689 20	280 30	50	50	—	257 20	—
5	Frysztat I.	45 193 60	1 234	1.000	—	1.637	3.425 15	—
6	" II.	3.111 90	437 80	340	—	—	2.409 75	—
7	Gruszów	14.431 55	1.548 60	1.400	2.800	200	7.131 65	—
8	Karwina I.	26 654 50	5.825 80	7 959 50	—	280 35	8.344 95	—
9	" II.	11 446 70	700	1.600	—	500	2.615 15	—
10	" III.	11.838 75	700	3.120	—	310	6.461 55	—
11	" IV.	31.446 80	13.217 20	16 855	—	300	13.912 35	—
12	" V.	15.857 95	300	1.800	—	1.625	5 179 65	—
13	" VI.	6.996 80	880 65	4.231 80	—	57	4.338 80	—
14	Lutynia Niemiecka	20.782 55	8 190 25	1.640	380	2.237	5 816 40	—
15	" Polska	30.837 40	4 276 90	2.787 75	—	9.783 60	2.979 55	—
16	Łazy I.	14 005 85	1.060	700	—	150	3.143 95	—
17	" II.	14.641 90	903	1.900	2.000	4.000	9.713 55	—
18	Łąki	12.214 35	3.141 90	3.000	1.000	3.450	8.082 85	—
19	Markłowice Dolne	47.088 90	4.744 20	1.335	—	38.114 60	2.907 60	—
20	Olbrachcice	14 656 70	6 319 40	500	—	5.850	3.460 10	—
21	Ołowa I.	65.407 70	7.409 50	400	—	994 40	7.398 45	—
22	" II	12 877 65	8.246 30	234	—	50	2.204 20	—
23	Ostrawa Śląska	18.543 90	3 809 25	600	—	—	2.789 25	—
24	Pietwałd	4.143 30	400	—	—	18	198 40	—
25	Piotrowice	10.150 35	639	300	6.700	330	6.065 20	—
26	Poręba	10.405 20	2.395	1.600	50	3.688 40	6.338 30	—
27	Pudłów	2.450 80	—	1.800	1.520	65	4.644 05	—
28	Raj	11 732 65	1 279 40	654 25	6.560 20	185 25	3.899 60	—
29	Rychwałd	28.202 60	10.429 50	1.200	—	156.000	146.478 70	—
30	Skrzeczoń	22.050 30	3 202 10	1.700	1.800	38.670	42.004 25	—
31	Stare Miasto	1.497 25	1.177	250	—	—	—	170 55
32	Stonawa	5.559 40	1.390 35	2.600	950	3 370	5 579 25	—
33	Sucha Dolna	9 077 40	971 40	1.000	—	1.500	4.753 20	—
34	" Górna I.	8 846 65	2.675 55	300	300	—	1 705 50	—
35	" II.	2.158 50	100	2.270	—	1.643 80	3.974 60	—
36	" III.	5 822 85	120	1 890	—	—	3.537 10	—
37	" Średnia I.	3.404 35	1.136 50	600	1.700	1.150	3.981 50	—
38	" II.	6.340 15	1.122 20	50	—	700	1.525 95	—
39	Szonymiel	22.342 75	3.696 40	322 65	5.320	18.355	22.057 50	—
40	Wierzniewice	15.433 35	340	735	—	40	4.555 95	—
41	Zabłocie	2.731 85	50	800	—	80	2.419 05	—
42	Zawada	14.503 20	1.900	830	—	380	486 30	—
		632 183 80	116.281 85	80.845 95	33.930 20	316.814 40	401.683 05	170 55

Zestawienie ogólne

Powiat cieszyński	232 984 45	33.639 55	45 132 20	37.148 80	50.953 40	167.086 75	8.972 45
Powiat frysztański	632.183 80	116.281 85	80.845 95	33.930 20	316.814 40	401.683 05	170 55
Razem	865 168 25	149.921 40	125.978 15	71.079	367.767 80	568.769 80	9143

w bibliotekach, zauważamy, że biblioteki Kół wykazują wprawdzie mniej książek, ale z drugiej strony czytelnicy wypożyczają coraz więcej książek, o czym informuje nas różnica w ilości przeczytanych książek za rok 1929, a za rok 1930. W roku 1929 przeczytano 22.793 dzieł w 25.208 tomach, zaś w roku 1930 wypożyczono 25.005 dzieł w 28.637 tomach. Jak wytłumaczyć ten fakt, że pomimo, iż stan bibliotek Kół maleje, to jednak ruch czytelniany wzrasta? Otóż w ostatnich latach w wielkiej liczbie gmin zakłada się gminne biblioteki publiczne, przez co Koła nie muszą się więcej starać o rozwój swych własnych bibliotek. Jednakże w przeważnej ilości gmin sprawę bibliotek załatwiono w ten sposób, że biblioteki Kół połączono z gminnymi a ruch czytelniany wykazuje się wspólny, tembardziej, że bibliotekarz Koła bywa w większości wypadków równocześnie bibliotekarzem gminnym.

Również w dziale odczytów Koła wykazują znaczne ożywienie w stosunku do roku ubiegłego. Liczba odczytów mianowicie podniosła się o 71 w stosunku do liczby 244 z roku ubiegłego. Wogóle pod względem imprez Koła wykazują o wiele żywszą działalność i tak liczba przedstawień z 219 podniosła się na 245, przez co mniej więcej na 1 Koło przypadają 3 przedstawienia rocznie; liczba obchodów narodowych z 75 na 124, co wpływa dodatnio na uświadomienie narodowe naszej ludności. W związku z przyrostem przedstawień stoi i wzrost Kółek amatorskich, których liczba powiększyła się o 6.

Przeglądając pozycję dochodów Kół, widzimy, że jak we wszystkich działach życia tak i tu ogólny kryzys dał się we znaki. Dochody mianowicie w stosunku do ubiegłego roku zmniejszyły się cośkolwiek, ale bardzo niewiele, bo tylko o sumę około 20 000 Kcz.

W roku sprawozdawczym podjęły swą czynność dwa nowe Koła, a mianowicie Koło Macierzy Szkolnej w Pietwałdzie i w Dolnem Cierlicku. Obydwa Koła już obecnie dają porękę najlepszego rozwoju, tembardziej, że dotychczas pracowały przez krótki przeciąg czasu, ponieważ zatwierdzenie ich przez odnośne urzędy doszło do skutku dopiero pod koniec roku sprawozdawczego. W roku 1931 zostały zatwierdzone następujące nowoutworzone Koła: Łomna Dolna, Piosek-Baginiec, Jabłonków II Koło, Nawsie II i Nawsie III Koło, wskutek czego liczba Kół Macierzy Szkolnej wzrosła do 90. Koła te, według wszelkich danych, będą owocnie pracowały na niwie społecznej dla dobra naszej sprawy.

Pozatem uruchomiono już przez przeciąg kilku lat nieczynne Koło w Dziećmorowicach, które obecnie dąży wszelkimi siłami do otwarcia w tamtejszej gminie szkoły ludowej, o co też Zarząd Główny poczynił starania i z początkiem roku szkolnego 1931-32 rozpocznie się już nauka w szkole, która pomieszczona będzie w budynku Centralnego Stowarzyszenia Spożywczego w Dziećmorowicach. Koła w Karpętnej, które jedyne dotychczas jest jeszcze nieczynne, nie dało się na razie uruchomić, jednakże jest nadzieja, że i to Koło niebawem znowu podejmie swą czynność.

Pomimo tego, iż jak już zaznaczono, praca w Kołach naogół

ciągle dąży do lepszych wyników, to jednak z przykrością zauważyć należy, że niektóre Koła nie wykazują tej żywotności, jakiejby się spodziewać można. W ubiegłym roku trzeba było urgować nawet dwa razy przesłanie sprawozdań rocznych, na których Zarządowi Głównemu bardzo zależy.

Spodziewać się jednak należy, że w bieżącym roku Koła te już na tyle zrozumieją potrzebę ścisłej współpracy Zarządów Kół z Zarządem Głównym, iż wszystkie zlecenia Zarządu Głównego wykonają w przepisany terminie i wogóle będą się starały zasłużyć na pochwałę na tem miejscu przez sumienne wykonywanie obowiązków względem Towarzystwa i przez ożywienie działalności we wszystkich kierunkach.

! Pomijając te drobne usterki, naogół z zadowoleniem stwierdzić można, iż działalność Kół pomimo ciężkich warunków, z każdym rokiem wzrasta, przybierając coraz to więcej charakter celowej pracy, zdążającej do wywalczenia należnego nam stanowiska i do uzyskania takich praw, jakie nam według stosunku narodowościowego przysługują. Ten objaw, że w pracy tej ciągle krok za krokiem posuwamy się naprzód, powinien nam być bodźcem do tem intensywniejszych dążeń w obranych kierunkach. A że jedyną instytucją, łączącą wszystkich czujących po polsku, bez względu na przekonanie polityczne, czy inne, jest Macierz Szkolna, więc pod jej skrzydłami powinni się skupić wszyscy, a wówczas „jednością silni“ dokonamy cudów.

Szczegółowe sprawozdanie z działalności Kół Macierzy Szkolnej w roku 1930.

1. Błędowice Dolne I. Koło założone w r. 1909 liczyło w r. 1930 151 członków. W skład wydziału wchodzi: Przew. p. Karol Chniel, burmistrz, sekr. p. Kotula Bernard, skarb. p. Chodura Karol. Zarząd odbył 9 posiedzeń, Walne Zgromadzenie 1. Biblioteka liczy 268 dzieł w 319 tomach. Z biblioteki tej korzystało 21 czytelników i przeczytało 82 dzieł (91 tomów). Urządzono 1 odczyt samodzielnie, a 2 w połączeniu z innym towarzystwem. Kółko amatorskie ze względu na kryzys gospodarczy wystąpiło tylko z 1 przedstawieniem. Oprócz tego urządzono 2 zabawy, Dzień Macierzy, obchód 100-nej rocznicy powstania listopadowego. Kółko śpiewackie, liczące 65 członków, ćwiczyło pieśni raz w tygodniu. Koło wspierało Gminną Rodzinę Opiekunczą i udzieliło subwencji na „Gwiazdkę“ szkolną w kwocie Kcz 100[—], zaś na ochronkę 4.034⁸⁰ Kcz. Dochody wynosiły 6.854⁷⁵ Kcz, zaś rozchody 6.566⁷⁰ Kcz.

2. Błędowice Dolne II. Koło założone w r. 1924 liczy 92 członków. Zarząd: Przew. p. Karol Gałgonek, sekr. p. Franciszek Toman, dyr. szk. wydź., skarbnik: p. Józef Folwarczny. Posiedzeń Zarządu 13, Walne Zgromadzenie 1. Biblioteka, zasilona przez Zarząd Główny, liczyła 136 dzieł w 140 tomach, a korzystało z ni- j

15 czytelników i przeczytało 54 tomów. Imprezy: Urządzono 3 przedstawienia, na których odegrano sztuki: Klub kawalerów, Pan Burmistrz z Wielkich Kozłowiec i sztuczkę odegraną przez dzieci z II ochronki. Odczyty odbyły się 3: O przedszkolnych zakładach wychowawczych, Janie Kochanowskim i Odparciu najazdu Rosji sowieckiej na Polskę. Dalej urządzono 2 obchody narodowe, 1 bal, 3 zabawy taneczne, 1 festyn ogrodowy i Dzień Kwiatka. Na cele ochronki Koło wydało kwotę Kcz 2.722'35 a na „Gwiazdkę“ ofiarowało 545'80 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 13.906 05, rozchody Kcz 13.898'80.

3. **Boconowice.** Koło założone w r.1911, liczy 70 członków, co ze względu na małą liczbę obywateli jest pokaźną liczbą. Zarząd: Przewodniczący: p. Józef Gomola, burmistrz, sekretarz: p. Skulina Franciszek, kier. szk., skarbnik: p. Zogatta Jerzy. Posiedzeń Zarządu 6, Walne Zgromadzenie 1. Kółko amatorskie urządziło 3 przedstawienia, na których odegrano sztuki: Na wymiarze, Końska kuracja i Sąsiedzi. Oprócz tego urządziło 3 odczyty i 2 zabawy. Kółko śpiewackie, liczące 22 członków, odbywa próby w porze zimowej. Czytelnia gazet abonująca 5 czasopism, jest umieszczona w szkole. Biblioteka liczy 40 dzieł. Korzystało z niej 10 czytelników i przeczytało 30 tomów. Dochody Koła wynosiły Kcz 1.298'—, rozchody 1.155'— Kcz.

4. **Nowy Bogumiń.** Koło założone w r. 1905, liczy 90 członków. Przewodniczący: p. Antoni Szmeja, kupiec, sekretarz: p. Adolf Fierla, nauczyciel, skarbnik: Rudolf Siwek, kierownik szkoły. Koło prowadzi bibliotekę w połączeniu z gminną, i liczy razem dzieł 1.186 w 1206 tomach. Z biblioteki wypożyczało książki 125 czytelników i przeczytało 1.124 dzieł (w 1255 tomach). Utrzymuje czytelnię gazet o 6 czasopismach, pomieszczoną w szkole Macierzy Szkolnej. Urządziło 12 odczytów samodzielnie, 13 wspólnie z innymi towarzystwami, 4 zabawy, 3 obchody narodowe: 3 Maja, Dzień Macierzy i 400-nej rocznicy urodzin Jana Kochanowskiego. Kółko amatorskie odegrało 8 przedstawień: O chlebie i wodzie, To polityka, Poseł czy kominiarz, 10.000 Marek, Zakochany Żyd, Żyd w beczie, Stryj przyjechał, Poczciwy młynarz. Koło udzieliło subwencji na środki naukowe działwie szkolnej. Koło posiada bibliotekę o wartości 3.000 Kcz, scenę 2 500 Kcz, harmonjum, krzesła i latarnię w łącznej wartości 4.500 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 11.899'—, rozchody Kcz 11.231'10.

5. **Bukowiec.** Koło założone w roku 1928. Liczy 116 członków (4 więcej). Zarząd: Przewodniczący: p. Paweł Polok, sekretarz: p. Santarius Teofil, nauczyciel, skarbnik: p. Franek Józef, kier. szkoły. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 3. Biblioteka liczy dzieł 293 (tomów 314) a wypożycza się każda niedziele i święto. Posiada 35 czytelników, którzy wypożyczyli 230 tomów. Kółko amatorskie odegrało 3 przedstawienia: Surdut i siermięga, Bursztyn Kasi, Szwaczka warszawska i 2 przedstawienia na rzecz Rodziny Opiekuńczej. Oprócz tego urządzono 3 odczyty, 1 zabawę, dożynki, Dzień Macierzy i obchód 100-nej rocznicy powstania li-

stopadowego. Kółko śpiewackie posiada 35 członków i ćwiczy pieśni przez cały rok z wyjątkiem pory wiosennej. Na cele gwiazdkowe Koło ofiarowało 600 Kcz. Dochody Kcz 7.436'50, rozchody Kcz 6.368'—.

6. **Bystrzyca.** Koło założone w roku 1908, liczy 110 członków. Zarząd: Przewodniczący: p. Rudolf Budnik, dyr. szkoły wydz., sekretarz: p. Karol Rusz, skarbnik: Jan Kozieł, naucz. Koło odbyło 1 Walne Zgromadzenie, 3 posiedzenia Zarządu, urządziło 1 bal. Ofiarowało na środki naukowe szkoły ludowej na Pasiekach Kcz 3.145'90, szkołę wydziałową kwotę Kcz 580.—. Dochody wynosiły Kcz 10.724'20, wydatki Kcz 8.222'25.

7. **Cierlicko Dolne.** Koło założone w roku 1930, liczy 50 członków. Wydział: Przewodniczący: p. Józef Chmiel, sekretarz: pan Karol Wdówka, skarbnik: p. Wilhelm Michejda. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 9. Kołu przydzielono bibliotekę wędrowną o 50 tomach w 61 tomach, z której korzystało 32 czytelników. Przeczytano 213 dzieł w 240 tomach. Koło już zdażyło utworzyć Kółko amatorskie, które urządziło 1 przedstawienie. Oprócz tego urządzono 1 zabawę i rozpoczęto pracę około zawiązania Kółka śpiewackiego, które niechybnie już w 1931 roku swą czynność podejmie. W łonie Koła pracował Komitet budowy Domu Macierzy, który też dzieło swe doprowadził do końca, urządzając uroczyste poświęcenie nowego budynku. Dochody Koła wynosiły Kcz 2.564'90, wydatki zaś Kcz 1.912'25.

8. **Cierlicko Górne.** Koło założone w roku 1922. Liczy 91 członków (o 9 więcej niż w ubiegłym roku). Przewodniczący: p. Gustaw Fucik, sekretarz: p. Franciszek Franek, nauczyciel, skarbnik: p. Jan Klimoszek. Koło odbyło 1 Walne Zgromadzenie, 10 posiedzeń Zarządu. Koło utrzymuje własną bibliotekę, liczącą 72 tomy i wypożycza swe dzieła razem z biblioteką gminną. Z połączonych bibliotek korzystało 70 czytelników i wypożyczyło 1.056 tomów. Urządziło 2 odczyty, 2 przedstawienia (Macocho, Noc w Belwedrze i Jeden z nas musi się ożenić), 1 zabawę, dożynki i obchód 100-lecia powstania listopadowego. Kółko śpiewackie liczy 43 członków i występowało na wieczorkach, przy poświęceniu ochronki w Cierlicku Dolnem i na dożynkach. Na cele ochronki ofiarowało Koło Kcz 3.134'—, na Gwiazdkę Kcz 100'—. Dochody wynosiły Kcz 9.975'—, rozchody zaś Kcz 8.835'80.

9. **Czeski Cieszyn.** Koło założone w roku 1924, liczy 143 członków (o 15 więcej niż w roku 1929). Przewodniczący: p. Józef Michejda, kierownik szkoły, sekretarz: p. Stanisława Kotapkówna, nauczycielka, skarbnik: p. Ludwik Pawlik (do września), później p. Helena Taskówna, nauczycielka. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 7. Posiada własną bibliotekę o 1.060 dziełach o 1.265 tomach, z której 87 czytelników wypożyczyło 2.479 dzieł w 2.936 tomach. Kółko amatorskie wystąpiło z 6 przedstawieniami, na których odegrano: Ciepłą wdówkę, Zbójnik śląski, Babska rewolucja (powtórzone w Swibicy, Trzyńcu i Karwinie). Dalej urządziło Koło 5 odczytów, 2 zabawy, 3 wycieczki, Dzień Macierzy, obchód Kon-

stytucji 3 Maja i 100-nej rocznicy powstania listopadowego. Na cele szkolne wydało 500 Kcz. Biblioteka posiada wartość 19.400 Kcz. Dochody Koła wynosiły Kcz 8.587'35, rozchody Kcz 7.374'—.

10. **Darków.** Koło założone w roku 1912, liczy 139 członków (o 7 więcej niż w roku 1929). Zarząd: Przewodniczący: p. Adolf Kubeczka, sztygar, sekretarz: p. Adolfina Śmiżanka, skarbnik: p. Jan Słowik. Zarząd odbył 13 posiedzeń, Walne Zgromadzenie odbyło się 1. Ruch w Kole przedstawia się następująco: 1 odczyt, 4 przedstawienia (Przódka pod krzyżem, Kominarz i młynarz, Sąsiedzi. Jaselka śląskie), 9 zabaw, 2 festyny, Dzień Macierzy. Koło rozpoczęło budowę ochronki w Darkowie pod lasem, która w roku 1931 będzie dana do użytku. Kółko śpiewackie liczy 48 członków i odbywa próby normalnie co tydzień. Koło subwencjonowało ochronkę kwotą Kcz 1.842'40. Poza tem współpracuje z Gminną Rodziną Opiekuńczą i urządza wycieczki szkolne, Gwiazdkę i Miłkołaja. Dochody wynosiły Kcz 11.766'45, rozchody Kcz 10.543'40.

11. **Datynie Dolne.** Koło założone w roku 1910, liczy 56 członków (o 6 więcej niż w ub. roku). Zarząd: Przewodniczący: p. Karol Toman, burmistrz, sekretarz: p. Franciszek Chmiel, nauczyciel, skarbnik: p. Milada Pastuszkówna, mistrzyni ochronki. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 9. Biblioteka liczy 99 dzieł w 104 tomach a wypożyczono 28 czytelnikom 190 dzieł w 217 tomach. Kółko amatorskie urządziło 3 przedstawienia, na których odegrano: Dwaj nieśmiali, Zięć dla parady i O człowieku, który zaślubił niemowę. Kółko śpiewackie, liczące 25 członków, odbywa próby według potrzeby. Koło urządziło oprócz tego 2 odczyty treści historyczno-naukowej, 3 zabawy i Dzień Macierzy. Koło stara się o potrzeby ochronki i wydało na ten cel kwotę Kcz 861'10. Dochody wynosiły Kcz 3.700'75, rozchody Kcz 2.856'70.

12. **Dąbrowa.** Koło założone w roku 1908, liczy 153 członków (w ubiegłym roku 129). Przewodniczący: p. Karol Merta, nadzorca, sekretarz: p. Szczepan Szewieczek, skarbnik: p. Adam Kubala, nauczyciel. Posiedzeń Zarządu 10, Walne Zgromadzenie 1. Urządzono 1 akademię, 4 przedstawienia połączone z odczytami, 1 bal, festyn szkolny. Założono Kółko śpiewackie, liczące 40 członków, które odbywa próby tygodniowo. Koło ofiarowało na cele ochronki kwotę 1.400 Kcz, na Gwiazdkę 400 Kcz. Staraniem Koła odbyły się 4 obchody narodowe, mianowicie: Dzień Macierzy, Wieczór listopadowy, Rocznicą urodzin prezydenta T. G. Masaryka i 400-na rocznica urodzin Jana Kochanowskiego. Biblioteka liczy 200 książek a wypożyczono 72 tomy. Dochody Koła wynosiły Kcz 12.943'25 rozchody Kcz 11.273'75.

13. **Dziemorowice.** Koło założone w roku 1907, a po przewrocie reaktywowane w roku 1924. Po czteroletniej nieczynności podjęło znowu w bieżącym roku sprawozdawczą swą czynność. Liczy członków 12. Przewodniczący: p. Augustyn Mencner, sekretarz: p. Ferdynand Wilczek, skarbnik: p. Józef Malchar. Walne Zgromadzenie 1. Posiedzeń Zarządu 9. Koło posiada bibliotekę wędrowną od Powiatowej Komisji Oświatowej. Urządziło 2 przed-

stawienia. Dochody wynosiły Kcz 689'20, rozchody Kcz 371'50. Koło daje już obecnie porękę dobrego rozwoju, o czym świadczy fakt, że Koło stara się przy pomocy Zarządu Głównego o otwarcie szkoły w tamt. gminie, co w bieżącym roku dojdzie do skutku.

14. **Frysztat I.** Koło założone w roku 1908, liczy 183 członków. Przewodniczący: p. Węglorz Józef, sekretarz: p. Sembol Józef, skarbnik: p. Franciszek Pawliczek, dyr. banku. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 27. Biblioteka Koła połączona z gminną, z której 65 czytelników wypożyczyło 965 książek. Ruch w Kole przedstawia się następująco: 4 odczyty samodzielnie, 1 w połączeniu z innymi towarzystwami, 4 przedstawienia (Gwiazda Syberji, Śluby rybackie, Swaty, Gołe panny), 2 przedstawienia kinowe (Huragan, Pan policmajster Tagiejef), 2 zabawy, bal, 1 festyn, obchód 100-nej rocznicy powstania listopadowego. Kółko śpiewackie, liczące 51 członków, odbywa próby regularnie raz w tygodniu. Największa praca Koła w bieżącym roku sprawozdawczym polegała na przeprowadzeniu budowy ochronki we Frysztacie-Granicy, około której wielkie zasługi położył Komitet budowy. On też budowę tę doprowadził do końca i przygotował uroczyste poświęcenie „Domu Macierzy“. Prócz tego Koło urządziło „Gwiazdkę“, festyn dla dziatwy szkolnej i ofiarowało pewne kwoty na potrzeby szkolne młodzieży. Dochody wynosiły Kcz 45.193'60, rozchody Kcz 43.005'45.

15. **Frysztat II.** Koło założone w roku 1926, liczy 35 członków. Przewodniczący: p. Adolf Pośpiech, sekretarz: p. Kuncówna Agnieszka, skarbnik: p. Ludwik Wójcik. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 14. Biblioteka liczy dzieł 88 w 103 tomach. Korzystało z niej 18 czytelników i wypożyczyło 51 dzieł w 63 tomach. Urządzono 2 zabawy, 1 bal, 2 wycieczki. Koło stara się również o potrzeby tamtejszej ochronki i wydało na ten cel Kcz 437'80. Dochody wynosiły Kcz 3.111'90, rozchody Kcz 1.012'65.

16. **Gnojnik.** Koło założone w roku 1929, liczy 54 członków (o 19 więcej niż w roku 1929). Przewodniczący: p. Franciszek Skupień, rolnik, sekretarz: p. Paweł Zabysztzan, kier. szk., skarbnik: p. Paweł Cienciała, emer. kier. szk. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 3. Koło ma przydzieloną bibliotekę wędrowną Macierzy o 50 dziełach (55 tomach). Czytelników było 30 a przeczytali 158 książek. Koło urządziło 1 odczyt, 1 przedstawienie, Dzień Kwiatka, zaprosiło do siebie Chór T. N. P. w celu urządzenia koncertu. Koło jest jeszcze bardzo młode, jednakże praca już postępuje w znacznym tempie naprzód. Jest nadzieja bardzo dobrego rozwoju. Dochody wynosiły Kcz 3.329'95, rozchody zaś Kcz 1.364'80.

17. **Grodziszcz.** Koło założone w roku 1925, liczy 55 członków. Przewodniczący: p. Jan Szczyrba, sekretarz: p. Alojzy Filipiec, skarbnik: p. Alojzy Harok. Zarząd odbył 8 posiedzeń. Walne Zgromadzenie 1. Koło prowadzi czytelną gazetę w domu „Braterstwa“. Biblioteka, złączona z gminną, posiada 40 czytelników, którzy wypożyczyli 120 książek. Urządzono 1 odczyt, 4 przedstawienia, 1 bal, 1 festyn, Dzień Macierzy. Koło subwencjonuje „Gwiazdkę“ i sta a

się o potrzeby ochrony, na które to cele wydało łączną kwotę Kcz 1.680'10. Dochody wynosiły Kcz 6.286'85, rozchody 5.910 Kcz 20 h.

18. **Gródek.** Koło założone w roku 1922, liczy 79 członków. Przewodniczący: p. Pilch Adam, sekretarz: p. Heczko Jan, skarbnik: p. Paweł Samiec. Koło odbyło 1 Walne Zgromadzenie, Zarząd Koła 14 posiedzeń. Koło posiada własną bibliotekę, złożoną z 646 tomów, z której 24 czytelników wypożyczyło w roku sprawozdawczym 330 książek. Koło prowadzi Kółko amatorskie, które odegrało 4 przedstawienia (Zemsta cyganów, Dwóch głuchych, Ten sam, Ondraszek) i Kółko śpiewackie, liczące 40 członków, które odbywa próby regularnie raz w tygodniu. Oprócz tego urządziło Koło 1 Odczyt pt. Z dziejów narodu polskiego, 4 zabawy, 1 fe tyn, Dożynki. Również troszczy się o potrzeby dziatwy szkolnej, dla której urządziło festyn szkolny, na „Gwiazdkę“ ofiarowało Kcz 3.123. Komitet budowy „Domu Macierzy“ zebrał kwotę Kcz 57.458 na cele budowy. W roku sprawozdawczym odbyło się już uroczyste poświęcenie kamienia węgielnego pod „Dom Macierzy“. Dochody Koła wynosiły Kcz 11.839'20, rozchody Kcz 9.055'95.

19. **Gruśzów.** Koło założone w roku 1903, liczy 193 członków (o 9 więcej niż w roku poprzednim). Przewodniczący: p. Karol Sroka, sekretarz: p. Teofil Wojtyła, kier. szk., skarbnik: p. Jerzy Mikołajek, naucz. Koło odbyło 1 Walne Zgromadzenie, Zarząd 12 posiedzeń. Utrzymuje czytelnię gazet, abonującą 3 czasopisma. Biblioteka Koła jest złączona z biblioteką gminną. Kółko amatorskie odegrało 5 przedstawień a mianowicie: Chata za wsią, Zagłębia swatem, Kakusia podlotkiem, Matka żyje i Wiosną na Podhalu. Chór Koła złożony z 40 członków, ćwiczy pieśni raz w tygodniu. Dalej urządzono 2 odczyty, 1 zabawę, 1 wycieczkę, Dzień Macierzy, obchód powstania listopadowego. Koło stara się pilnie o potrzeby dziatwy szkolnej (na chore dzieci 550 Kcz, na Gwiazdkę Kcz 878 80, na wycieczkę szkolną do gór Kcz 478'50). Dochody Koła wynosiły Kcz 14.431'55, zaś wydatki Kcz 12.941'70.

20. **Guty.** Koło założone w roku 1923, liczy 48 członków. Przewodniczący: p. Jan Szczuka, kier. szk., sekretarz: p. Paweł Kalęta, skarbnik: p. Jerzy Sikora. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 3. Biblioteka liczy 16 tomów, jest połączona z gminną. Czytelników 83 wypożyczyło 386 dzieł w 492 tomach. Kółko amatorskie urządziło 2 przedstawienia. Chór Koła liczy 31 członków i odbywa próby co tydzień. Koło pomaga przy urządzeniu „Gwiazdki“. Posiada własną scenę z urządzeniem, w wartości 17.400 Kcz. Dochody Koła wynosiły Kz 1.129 50 i tyle samo rozchody.

21. **Jabłonków.** Koło założone w roku 1922, liczy 98 członków (o 8 więcej niż w roku ubiegłym). Przewodniczący: p. Rudolf Paszek, dyr. szk. wyd., sekretarz: p. Edward Bubik, nauczyciel, skarbnik: p. Leon Cichy. Zarząd odbył 4 posiedzenia i zwołał 1 Walne Zgromadzenie. Ruch w Kole przedstawia się następująco: 1 odczyt samodzielnie, 2 w połączeniu z innemi towarzystwami, 1 przedstawienie (Chrapanie z rozkazu i Miecz Damokle'a), 1 zabawa,

1 wycieczka. Koło udzieliło subwencji na ochronkę w kwocie 300 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 6.997'80, rozchody Kcz 5.368'—.

22. **Karwina I. (na Sowińcu).** Koło założone w roku 1908, liczy 163 członków. Przewodniczący: p. Piechaczek Józef, nauczyciel, sekretarz: p. Franciszek Szybka, skarbnik: p. Franciszek Karczmarczyk. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 12. Z własnej biblioteki Koła, liczącej 372 dzieła (w 408 tomach), korzystało 42 czytelników i przeczytało 861 książek w 943 tomach. Działalność Kółka amatorskiego bardzo ruchliwa, bo odegrało 8 przedstawień (5 w miejscu a 3 poza Karwiną). Grano między innymi: Przewodnik tatrzański, Śluby rybackie i Nawrócony. Kółko śpiewackie o 46 członkach odbywa próby raz w tygodniu. Dalej urządzono 3 odczyty, 4 zabawy, 1 festyn, 2 wycieczki, Dzień Macierzy, Akademię z okazji 400-nych urodzin Jana Kochanowskiego. Dla młodzieży szkolnej urządziło „Gwiazdkę“ i festyn, dla ochronki Mikołaja. Równocześnie spłaca długi, ciężące na budynku ochronki (w roku sprawozdawczym Kcz 8.945'80. Dochody wynosiły Kcz 6.654'50, rozchody Kcz 26.059'35.

23. **Karwina II. (Solca).** Koło założone w roku 1908, liczy 88 członków (o 11 więcej niż w roku 1929). Przewodniczący: p. Jerzy Rusnok, naucz., sekretarz: p. Stanisław Suchanek, skarbnik: p. A. Grycz. Koło utrzymuje własną bibliotekę, liczącą 100 dzieł. Korzystało z niej 23 czytelników i przeczytało 98 książek. Koło urządziło 2 odczyty, 2 przedstawienia, 2 wieczorki, 3 zabawy, 1 bal, 2 wycieczki, 1 festyn, Wieczór 3 Majowy, Obchód powstania listopadowego. Kółko śpiewackie liczy 63 członków i odbywa próby raz w tygodniu. Na „Gwiazdkę“ Koło ofiarowało kwotę 400 Kcz. Oprócz tego wydało tytułem subwencji kwotę 500 Kcz na różne inne cele. Dochody wynosiły Kcz 11.446'70, wydatki Kcz 10.774'55.

24. **Karwina III. („Praca“).** Koło założone w roku 1918, liczy 135 członków (o 15 więcej niż w roku ubiegłym). Przewodniczący: p. Czechowicz Franciszek, sekretarz: p. Jan Pindur, skarbnik: p. Jan Cachel. Zarząd odbył 13 posiedzeń, Koło 1 Walne Zgromadzenie. Koło wypożycza z własnej biblioteki, liczącej 323 dzieł w 383 tomach, książki każdą niedzielę. Czytelników było 42 a przeczytali 361 książek. Ruch w Kole: 2 przedstawienia (Ciepła wdówka, Babska rewolucja — odegrane przez Kółko amatorskie Koła Macierzy w Cz. Cieszyńskie), 6-ciotygodniowy kurs tańców, 3 zabawy, festyn i obchód rocznicy powstania listopadowego. Koło subwencjonuje „Gwiazdkę“ i inne cele szkolne. Sprawa kina, o którego otwarcie kołata się już tak długo u władz, zostanie, według wszelkiego prawdopodobieństwa, rozwiązana już w bieżącym roku. Dochody wynosiły Kcz 11.838'75, wydatki Kcz 10.647'95.

25. **Karwina IV. (Granice).** Koło założone w roku 1922, liczy 288 członków. Przewodniczący: p. Robert Szymik, sekretarz: p. Józef Ostafin, skarbnik: p. Wojciech Drezdowicz. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 18. Koło posiada czytelnię gazet, do której abonuje 4 czasopisma i posiada także własną bibliotekę. Kółko amatorskie odegrało 5 przedstawień, Kółko śpiewackie, liczące 40

członków, ćwiczy raz w tygodniu. Oprócz tego urządzono 1 odczyt, 5 zabaw, 2 wycieczki, Dzień Macierzy, obchód konstytucji 3 Maja i powstania listopadowego. Koło urządziło „Gwiazdkę” dla dzieci w ochronce za kwotę Kcz 4.118'80, zaś na cele ochronki wydało kwotę Kcz 9.098'40. Dochody wynosiły Kcz 31.446'80, rozchody Kcz 28 801'20.

26. **Karwina V. (Dom Proletariuszy).** Koło założone w roku 1922, liczy 244 członków (o 21 więcej niż w roku 1929). Przewodniczący: p. Godula Augustyn (od lipca p. Kałuża Jan), sekretarz: p. Curzydło Jan (później p. Kozok Franciszek), skarbnik: p. Molinek Józef. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 17. Koło posiada w klubowni Domu Proletariuszy czytelnię gazet i bibliotekę. Biblioteka liczy 392 dzieł (403 tomów) a wypożycza się 2 razy w tygodniu. Czytelników 104 przeczytało 762 książki, Kółko amatorskie i Kółko śpiewackie współpracują, urządzając rewje teatralne (Uśmiech Karwiny i Humbug), u nas dotąd w żadnym Kole niepraktykowane. Odczytów urządzono razem 69 (z czego 6 z ramienia Koła, 12 pogadanek z referatami, 51 odczytów i referatów z ramienia sekcji Kółka samokształcenia), przedstawień 3, na których odegrano: Karpaccy górale, Ciotka Karola i Kleparskie muchy; zabaw 2, 1 bal, wycieczek 7, festyn 1, Dzień Macierzy, Dziesięciolecie cudu nad Wisłą, Dziesięciolecie dostępu do morza, Obchód powstania listopadowego. Kółko śpiewackie liczy 78 członków, którzy uczęszczają regularnie na próby. Koło udzieliło subwencji na „Gwiazdkę” w kwocie 170 Kcz, na ochronkę w kwocie 100 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 15.857'95, wydatki Kcz 15.188'30.

27. **Karwina VI. (na Kochówce).** Koło założone w roku 1923, liczy 284 członków (o 14 więcej niż w roku poprzednim). Przewodniczący: p. Felician Guzowski, sekretarz: p. Leon Janiurek, nauczyciel, skarbnik: p. Niezgoda Karol. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 15. Koło posiada czytelnię gazet i bibliotekę, złożoną z 608 dzieł w 665 tomach. Czytelników było 36 a przeczytano 555 dzieł w 732 tomach. Kółko amatorskie odegrało 2 przedstawienia, zaś Chór, złożony z 40 członków, odbywa próby regularnie co tydzień. Urządzono również obchód 3 Maja. Na różne cele oświatowe wydano tytułem subwencji 510 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 6.996'80, wydatki zaś Kcz 6.551'55.

28. **Karpętna.** Koło w roku sprawozdawczym nieczynne.

29. **Kocobędz.** Koło założone w roku 1923, liczy 75 członków (o 4 więcej niż w roku 1929). Przewodniczący: p. Józef Poncza, sekretarz: p. Walek Jan (od września p. Zagóra Karol), skarbnik: p. Kaleta Paweł. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 9. Biblioteka Koła jest połączona z biblioteką gminną. Kółko amatorskie odegrało 4 przedstawienia. Urządzono uroczystość w 100 rocznicę powstania listopadowego. Koło troszczy się o potrzeby ochronki i wydało na ten cel kwotę 4.323 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 5.473'95, rozchody Kcz 5.592'20.

30. **Końska.** Koło założone w roku 1908, liczy 130 członków (o 10 więcej niż w roku ubiegłym). Przewodniczący: p. Paweł Sikora,

nauczyciel, sekretarz: p. Anna Hojdyszówna, skarbnik: p. Franciszek Stec. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 7. Biblioteka Koła, złączona z gminną, posiada 256 dzieł (290 tomów) a korzystało z niej 83 czytelników, którzy przeczytali 1.592 książek. Ruch w Kole: 6 odczytów, 4 przedstawienia, na których odegrano sztuki: Teatr amatorski, Pani Wójtowa, Dziesiąty pawilon, Uliżnik warszawski, 4 zabawy, 1 festyn, Dzień Macierzy, obchód narodowy z okazji 400-lecia urodzin Jana Kochanowskiego i 100 rocznicy powstania listopadowego. Koło wybudowało scenę kosztem 7000 Kcz. Istnieje również Chór mieszany, liczący 40 członków. Dochody Koła wynosiły Kcz 12.404'90, wydatki zaś Kcz 12.105'05.

31. **Koszarzyska.** Koło założone w roku 1928, liczy członków 32. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 2. Przewodniczący: p. Jerzy Szmek, sekretarz: p. Jan Kajzar, skarbnik: p. Gustaw Zuczek, kier. szk. Koło posiada skromną bibliotekę i bibliotekę ruchomą Macierzy. Urządziło 1 odczyt samodzielnie, 1 wspólnie z innymi towarzystwami, 1 przedstawienie (Dziesiąty pawilon), Dzień Macierzy, obchód powstania listopadowego. Udzielono subwencji na „Gwiazdkę” w kwocie 100 Kcz. Młodzie członkowie Koła biorą czynny udział w festynach i dożynkach, z czego czysty zysk przeznaczają się na cele szkolne. Dochody wynosiły Kcz 459'80, rozchody Kcz 411'80.

32. **Leszna Dolna.** Koło założone w roku 1922, liczy 91 członków (ubytek 32, spowodowany założeniem nowego Koła w Kojkowicach, do którego z Koła Lesznej Dolnej przestąpiło 36 członków). Przewodniczący: p. Jan Jaś, sekretarz: p. Jerzy Tomozek, kier. szk., skarbnik: p. Adam Martynek. Biblioteka Koła podobnie jak w roku ubiegłym, wypożyczona była gminie Górnej Lesznej. Koło urządziło 2 odczyty, 2 zabawy, Dzień Macierzy połączony z Dniem Kwiatka i z odczytem: Polacy na Śląsku jako mniejszość narodowa. Kółko amatorskie odegrało 2 przedstawienia, Kółko śpiewackie zaś liczy 24 członków i odbywa próby co 2 tygodnie. Tytułem subwencji wypłaciło Koło na ochronkę 600 Kcz. Walne Zgromadzenie odbyło się 1, posiedzeń Zarządu 4. Dochody Koła wynosiły Kcz 3.307'25, rozchody Kcz 2.083'60.

33. **Ligotka Kameralna.** Koło założone w roku 1926, liczy 45 członków (o 4 więcej niż ub. roku). Przewodniczący: ks. Jan Unucka, sekretarz: p. Jan Lanc, nauczyciel, skarbnik: p. Paweł Sabela. Odbyły się 2 posiedzenia Zarządu i 1 Walne Zgromadzenie. Urządzono 2 odczyty, 2 przedstawienia i Dzień Macierzy. Na cele ochronki wydało Koło kwotę Kcz 674'10. Dochody Koła wynosiły Kcz 2.059'15, wydatki Kcz 1.737'10.

34. **Lutynia Niemiecka.** Koło założone w roku 1911, liczy członków 113. Przewodniczący: p. Rudolf Pastuszek, kolejarz, sekretarz: p. Bajger Rafał, naucz., skarbnik: p. Szczepan Woska. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 8. Koło utrzymuje w lokalu szkoły wydziałowej własną czytelnię, do której abonuje 4 czasopisma. Biblioteka Koła połączona jest z gminną i liczy razem 387 dzieł w 398 tomach. Z bibliotek tych korzystało 64 czytelników.

ków i przeczytało 2.568 książek. Urządzono: 1 odczyt samodzielnie, 3 wspólnie, 8 przedstawień (Maż z grzeczności, Polowanie na męża, Lilje i róże, Stryj przyjechał, Przy wigilii), 7 zabaw, 2 festyny, 3 obchody narodowe. Istnieje Kółko amatorskie i Kółko śpiewackie, liczące 35 członków a odbywające próby 2 razy w tygodniu. Komitet budowy szkoły wydziałowej chlubnie ukończył swoje dzieło i z początkiem roku szkolnego 1930-31 oddał do użytku gmach, którym mogą się zawsze i wszędzie pochlubić obywatele Niem. Lutyni. Oprócz tego Koło stara się o potrzeby dziatwy szkolnej, zakupując dla niej książki i zeszyty. Na ten cel wydano kwotę 2.418 Kcz. Na cele „Gwiazdki“ ofiarowano 500 Kcz, na ochronkę 260 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 20.782'55, rozchody zaś Kcz 18.620'05.

35. **Lutynia Polska.** Koło założone w roku 1913, liczy 168 członków (o 11 więcej niż w roku 1929). Wydział: Przewodniczący: p. Franciszek Woska, sekretarz: p. Marja Urazówna, nauczycielka, skarbnik: p. Emil Kudziełka. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 19. Koło ma własną bibliotekę, połączoną z gminną. Kółko amatorskie odegrało 7 przedstawień, na których wystawiono sztuki: Jasieńka, Bohaterska chrześcijanka, Zemsta cygana, Miłość ułańska, Tadeusz Czacki, Radcy pana radcy, Za nic żydowskie swaty, Adam i Ewa. Chrapanie z rozkazu, Święć się, święć się wieku młody. Kółko śpiewackie liczy 35 członków i zbiera się na próby raz w tygodniu. Ponadto urządzono 2 odczyty, 8 zabaw, 1 festyn, Dzień Macierzy i 2 obchody narodowe. Koło przyczyniło się do urządzania „Gwiazdki“ kwotą Kcz 1.529'65, zaś na cele ochronki ofiarowało Kcz 647'30. Prócz tego zakupuje książki i zeszyty dla młodzieży szkolnej. Dochody wynosiły Kcz 30.837'40, wydatki zaś Kcz 30.368'55.

36. **Łazy I.** Koło założone w roku 1909, liczy 158 członków. Skład Zarządu: przewodniczący: p. Pasz Józef, sekretarz: p. Rzyman Józef, skarbnik: p. Kubeczka Karol. Posiedzeń Zarządu 12, Walne Zgromadzenie 1. Koło prowadzi: czytelnię, bibliotekę i Kółko amatorskie. Biblioteka, pomieszczona w gospodzie p. Krainy, liczy 385 książek. Kółko amatorskie odegrało 5 przedstawień, a mianowicie: Krowoderskie Zuchy, Damy i Huzary, Klub kawalerów, Katastrofa przed ożenkiem, Słowiczek. Ponadto urządzono 3 odczyty samodzielnie, 4 wspólnie z innemi towarzystwami, 2 zabawy, 1 wycieczkę, 1 festyn, 4 obchody narodowe (Konstytucja 3 Maja, Fowstanie listopadowe, Jan Kochanowski i 12-lecie ČSR.) Dalej udzieliło subwencji: na chore dziecko 300 Kcz, na „Gwiazdkę“ 500 Kcz i różne inne cele. Dochody wynosiły Kcz 14.005'85, rozchody Kcz 12.276'90.

37. **Łazy II.** Koło założone w roku 1911, liczy 94 członków (o 2 więcej niż w roku 1929). Wydział: Przewodniczący: p. Jan Letocha, sekretarz: p. Karol Piegza, nauczyciel, skarbnik: p. Jan Mołdrzyk. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 20. Koło prowadzi: Czytelnię, bibliotekę, Kółko amatorskie i Kółko śpiewackie. Czytelnia, pomieszczona w ochronce Macierzy Szkolnej, jest wy-

posażona w 7 czasopism. Biblioteka o 221 książkach, jest otwarta każdą niedzielę, 25 członków przeczytało 192 książek. Kółko amatorskie dało 2 przedstawienia (Dobrze skrojony frak, Słowiczek) i powtórzyło „Wiesława“ na firmę 1 Koła w Orłowej. Kółko śpiewackie ma 40 członków, którzy odbywają próby raz w tygodniu. Dalej urządziło Koło 1 bal, 1 zabawę, wycieczkę w góry, Wianki i Dzień Macierzy. Koło troszczy się o miejscową ochronkę Macierzy Szkolnej, udziela subwencji szkole przemysłowej i Miejscowej Rodzinie Opiekuńczej. Na te cele wydało kwotę Kcz 855'50. Dochody wynosiły Kcz 14.641'90, rozchody Kcz 13.448'35.

38. **Łąki.** Koło założone w roku 1912, liczy 160 członków (6 więcej niż w roku ubiegłym). Przewodniczący: p. Gattnar Alojzy, rolnik, sekretarz: p. Robert Chlebek, nauczyciel, skarbnik: p. Józef Kokotek, naucz. Posiedzeń Zarządu 11, Walne Zgromadzenie 1. Biblioteka Koła wykazuje 415 książek, a korzystało z niej 35 czytelników, którzy wypożyczyli 480 tomów. Koło posiada czytelnię gazet, do której abonuje 10 czasopism. Koło urządziło 3 zabawy, dożynki, bal, obchód Konstytucji 3 Maja, Dzień Macierzy i 5 odczytów w połączeniu z innymi towarzystwami. Kółko amatorskie dało 2 przedstawienia, na których odegrano sztuki: Renegat i Stryjaszek Fasio. Kółko śpiewackie składa się z chóru męskiego o 28 członkach i z chóru mieszanego o 36 członkach. Odbywają próby raz w tygodniu a w razie potrzeby i więcej razy. Koło opiekuje się miejscową ochronką Macierzy Szkolnej, pokrywając jej potrzeby rzeczowe (Kcz 2.976'90) i udziela subwencji na inne cele kulturalno-oświatowe. Dochody wynosiły Kcz 12.214'35, rozchody Kcz 11.601'50.

39. **Łomna Górna.** Koło założone w roku 1929, liczy członków 22. Wydział: Przewodniczący: p. Józef Sikora, sekretarz: p. Jan Korzennoy, skarbnik: p. Jonszta Emil. Posiedzeń Zarządu 4, Walne Zgromadzenie 1. Koło nie posiada jeszcze własnej biblioteki. Urządziło: 3 odczyty, 2 przedstawienia (W gospodzie pod sroka, Pan miśsterek, Fantominy i monologi), 1 zabawę, obchód 400-letnich urodzin Jana Kochanowskiego i Dnia Macierzy. Istnieje w łonie Koła Kółko amatorskie i Kółko śpiewackie, to ostatnie liczące 20 członków. Koło wspiera „Gwiazdkę“ (Kcz 240'10) i urządza „Mikołaja“ dla dziatwy szkolnej. Dochody wynosiły Kcz 760'50, rozchody zaś Kcz 513'40.

40. **Łyżbice.** Koło założone w roku 1922, liczy 65 członków (o 10 więcej niż w roku ubiegłym). Przewodniczący: p. Jan Sikora, sekretarz i skarbnik: p. Gojniczek Paweł, kier. szkoły. Posiedzeń Zarządu 4, Walne Zgromadzenie 1. Urządzono 1 odczyt, 3 przedstawienia (Walkowe kochanie, Trójka hultajska, Wieczorek ochronki) i Dzień Macierzy. Koło troszczy się o miejscową ochronkę, na którą wydało kwotę Kcz 1.349'90, zaś na „Gwiazdkę“ sfinansowało 400 Kcz. Dochody wynosiły 3.208 Kcz, rozchody Kcz 3.162'50.

41. **Markłowice Dolne.** Koło założone w roku 1908, liczy 45 członków (o 5 więcej niż w roku 1929). Wydział: Przewodniczący: p. Wolarek Wiktor, dozorca, sekretarz: p. Adamek Alojzy, skarbnik:

p. Węglarzy Emil. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 14. Samodzielna biblioteka Koła posiada 209 książek. Korzysta z niej 45 czytelników, którzy przeczytali 1139 tomów. Kółko amatorskie urządziło 1 przedstawienie, na którym odegrano sztukę: Chata za wsią. Prócz tego odbył się 1 odczyt, 1 zabawa, 1 festyn, Dzień Kwiatka. Chór Koła liczy 20 członków, którzy odbywają próby co tydzień. Koło troszczy się o utrzymanie ochronki, którą pomieszczono w nowo zakupionym budynku za kwotę 40.000 Kcz. Na cele powyższej ochronki wydało kwotę Kcz 6.554'80. Dochody wynosiły Kcz 47.058'90, wydatki Kcz 46.686'85.

42. **Milików.** Koło założone w roku 1928, liczy 24 członków. Przewodniczący: p. Szkandera Jan, sekretarz: p. Stefania Malczykówna, naucz., skarbnik: p. Jan Morcinek, kier. szkoły. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 4. Koło nie posiada własnej biblioteki, lecz ma wypożyczoną bibliotekę ruchomą z Zarządu Głównego. Urządziło: 1 odczyt, 5 przedstawień (zysk na cele Gminnej Rodziny Opiekuńczej), 1 zabawę, Dzień Macierzy, Obchód Konstytucji 3 Maja i Powstania listopadowego. Kółko śpiewackie liczy 24 członków. Dochody wynosiły Kcz 292'60, rozchody Kcz 112'50.

43. **Mosty przy Cieszyźnie.** Koło założone w roku 1926, liczy 44 członków. Wydział: Przewodniczący: p. Alojzy Kokotek, sekretarz: p. Hubert Tesarczyk, kier. szkoły, skarbnik: p. Alojzy Marek. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 4. Koło urządziło: 3 odczyty, 2 przedstawienia, 1 zabawę, 1 wycieczkę w góry, Obchód Konstytucji 3 Maja, Obchód 400-letnich urodzin Jana Kochanowskiego i Dzień Macierzy. Biblioteka Koła liczy 56 książek a wypożycza się z niej co drugą niedzielę. Czytelników było 23 a przeczytali 86 dzieł w 102 tomach. W łonie Koła istnieje Kółko amatorskie i Kółko śpiewackie o 28 członkach. Koło stara się o potrzeby miejscowej ochronki i wydało na jej cele kwotę Kcz 2.270'50. Dochody wynosiły Kcz 4.975'45, zaś wydatki Kcz 4.439'15.

44. **Mosty przy Jabłonkowie.** Koło założone w roku 1928, liczy członków 114 (o 8 więcej niż w roku ubiegłym). Przewodniczący: p. Franc. Szotkowski, sekretarz: p. Karol Malik., naucz. skarbnik: p. Ludwik Kocur, naucz., później p. Jerzy Trombik, naucz. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 10. W łonie Koła istnieje Kółko amatorskie, które odegrało 3 przedstawienia: Fatalna szafa, Na błędnej drodze, Iste roki. Kółko śpiewackie o 48 członkach odbywa próby podczas świąt. Koło urządziło 2 odczyty, 1 zabawę, 1 wycieczkę i Obchód powstania listopadowego. Koło troszczy się o ekspozyturę szkoły ludowej na Niżnym Końcu i subwencjonuje „Gwiazdkę” (607 Kcz). Dochody wynosiły Kcz 10.181'-- , rozchody Kcz 4.612'10.

45. **Nawsie.** Koło założone w roku 1908, liczy 100 członków. Przewodniczący: p. Edwin Sikora, sekretarz: p. Kufa Władysław, skarbnik: p. Józef Prymus. Posiedzeń Zarządu 6, Walne Zgromadzenie 1. Kółko amatorskie odegrało 4 przedstawienia, na których wystawiono sztuki: Pańszczorze, Zemsta cygana, Aby handel szedł, Jego kaprałska mość. Urządzono 1 zabawę. Kółko śpiewackie

o 36 członkach zbiera się na próby każdy wtorek. Koło ofiarowało na „Gwiazdkę“ 548 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 12.667'50, rozchody Kcz 7.633'60.

46. **Niebory.** Koło założone w roku 1924, liczy członków 50. Przewodniczący: p. Franciszek Swoboda, nauczyciel, sekretarz: p. Jerzy Morcinek, nauczyciel, skarbnik: p. Jan Molin. Posiedzeⁿie Zarządu Koła 4, Walne Zgromadzenie 1. Biblioteka Koła umieszczona w szkole ludowej, posiada 78 dzieł w 90 tomach. Czytelników było 47, którzy przeczytali 185 książek. Urządzono 1 odczyt, 2 zabawy i 2 przedstawienia, na których Kółko amatorskie odegrało: Ulicznik warszawski, To polityka i Iste roki. Kółko śpiewackie liczy 25 członków i odbywa próby według potrzeby. Koło troszczy się o miejscową ochronkę. Dochody wynosiły Kcz 3.497'90, wydatki Kcz 2.697'80.

47. **Nydek.** Koło założone w roku 1922, liczy 50 członków. Przewodniczący i skarbnik: p. Jan Raszka, sekretarz: p. Jerzy Ku^lki. Walne Zgromadzenie 1, posiedzenie Zarządu 1, Biblioteka Koła, złączona z biblioteką gminną. Urządzono 6 odczytów w połączeniu z Komisją Oświatową. Chór liczy 16 członków odbywa próby co 2 tygodnie. Dochody Koła wynosiły Kcz 1.664'70 wydatki zaś Kcz 1.309'—.

48. **Olbrachcice.** Koło założone w roku 1914, liczy członków 140 (o 14 członków więcej niż w roku 1929). Przewodniczący: p. Franciszek Rojek, kierownik szkoły, sekretarz: p. Jan Farnic, naucz., skarbnik: p. Karol Miczka. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeⁿie Zarządu 13. Biblioteka Koła, złożona z 123 dzieł w 132 tomach, ma 28 czytelników, którzy wypożyczyli 125 książek. Koło urządziło 10 odczytów samodzielnie, 1 odczyt w połączeniu z innymi towarzystwami, 4 przedstawienia (Nawrócony, Królowa przedmieścia, Dworek pod lasem i Jasełka), 2 zabawy, Obchód Konstytucji 3 Maja i powstania listopadowego, radowan^{ie} i wycieczk^ę w góry, „Gwiazdkę“, „Mikołaja“ dla ochronki i dla Chóru i Dożynki w s^ołnie z „Siłą“. Chór liczy 25 członków, odbył 43 próby, wyw^{ie}czywszy 18 pieśni i występował 7 razy. Koło troszczy się wszechstronnie o potrzeby dziatwy szkolnej przeznaczając np. na „Gwiazdkę“ kwotę 2.333'05, na ochronkę Kcz 3.986'30, wysyłając dzieci na kolonie wakacyjne itp. Dochody Koła wynosiły Kcz 14.656'70, wydatki Kcz 17.232'75.

49. **Oldrzychowice.** Koło założone w roku 1923, liczy 76 członków (o 3 więcej niż w roku ubiegłym). Przewodniczący: p. Jerzy Rusnok, sekretarz: p. Paweł Pustówka, naucz., skarbnik: p. Jan Haltof. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeⁿie Zarządu 4. Biblioteka, umieszczona w mieszkaniu sekretarza, liczy 28 dzieł w 42 tomach a korzystało z niej 10 czytelników, którzy przeczytali 72 dzieła w 84 tomach. Urządzono 1 odczyt samodzielnie, 1 w połączeniu z innym towarzystwem i Dzień Macierzy. Założyło w bieżącym roku Kółko amatorskie. Na ochronkę Koło wypłaciło 100 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 1.027'25, rozchody Kcz 720'—.

50. **Orłowa I.** Koło założone w roku 1908, liczy członków 231

(o 16 więcej niż w roku 1929). Przewodniczący: p. Inż. Józef Machnik, kier. filii T. O. Z., sekretarz: p. prof. Rudolf Folwarczny, skarbnik: p. prof. Jan Folwarczny. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 7. Biblioteka Koła w bieżącym roku połączona była z gminną. Urządzono: 3 odczyty samodzielnie, 2 wspólnie z innymi towarzystwami, 6 przedstawień filmowych, 2 przedstawienia teatralne, 6 zabaw, dożynki, 1 festyn, Obchód Konstytucji 3 Maja, Urodziny prezydenta T. G. Masaryka i święta państwowego 28 października. Chór liczy 46 członków i ćwiczy pieśni regularnie co tydzień. W roku sprawozdawczym utworzono nową sekcję żeńską, która troszczy się o urządzenie „Gwiazdki“, zebrała dla kobiet itp. Na „Gwiazdkę“ dla dzieci w ochronce Koło wydało kwotę Kcz 3.664'60, zaś na cele utrzymania ochronki kwotę Kcz 2.344'90.. Dochody wynosiły Kcz 65.407'70, rozchody Kcz 50.653'65.

51. **Orłowa II.** Koło założone w roku 1925, liczy 64 członków. Przewodniczący: p. Paweł Sarganek, sekretarz: p. Milada Pastuszkówna, skarbnik: p. Franciszek Szarowski. Posiedzeń Zarządu 10 (+ 2 z I Kołem w Orłowej). Urządzono 2 odczyty, 1 przedstawienie Kółka amatorskiego, 1 przedstawienie dzieci z ochronki, 1 bal, dożynki wspólnie z I Kołem, Mikołaja, Gwiazdkę i wycieczkę. Koło pokrywa wszelkie koszty, połączone z utrzymaniem ochronki i wydało na ten cel Kcz 2.718'50; na „Gwiazdkę“ złożyło kwotę Kcz 1.103'70. Dochody wynosiły Kcz 11.703'70, wydatki zaś Kcz 11.554'35.

52. **Ostrawa Śląska.** Koło założone w roku 1908, liczy członków 131 (o 26 mniej). Przewodniczący: p. Józef Wilczyński, sekretarz: p. Marja Ochotkówna, naucz. szk. wydz., skarbnik: p. Ludwik Kolas. Posiedzeń Zarządu 6, Walne Zgromadzenie 1. Z biblioteki Koła, liczącej 247 książek, korzystało 35 czytelników i przeczytało 120 tomów. Urządzono 4 odczyty treści patriotycznej i ogólnokształcącej, 4 zabawy, 1 festyn, 2 przedstawienia, na których odegrano sztuki: Wiesław, Flisacy i Dwaj nieśmiali; 3 obchody narodowe. Na cele miejscowej szkoły wydano Kcz 1.645'80 na cele gwiazdkowe Kcz 734'45. Dochody wynosiły Kcz 18.543'90, wydatki Kcz 16.540'95.

53. **Pietwałd.** Koło założone w roku sprawozdawczym 1930 a zatwierdzone z początkiem roku 1931, liczy członków 40. Posiedzeń Zarządu 10. Przewodniczący: p. Jan Pałosz, sekretarz: p. Karol Michalik, naucz. skarbnik: p. Gabriel Kotarba. Koło ma przydzieloną bibliotekę ruchomą Zarządu Głównego. Korzystało z niej 15 czytelników, którzy przeczytali 50 dzieł w 60 tomach. Urządzono 2 odczyty samodzielnie, 5 wspólnie z Kołem w Porębie, 3 przedstawienia, 1 zabawę, Obchód Konstytucji 3 Maja i Powstanie listopadowe. Chór ćwiczy wspólnie z Kółkiem śpiewackim Koła w Porębie. Na „Gwiazdkę“ dla szkoły w Porębie ofiarowało Koło kwotę 200 Kcz. Koło zbiera fundusze pod budowę mającej powstać w tamtejszej gminie ochronki. Koło jest bardzo młode, ale rokuje wszelkie nadzieje, że będzie się bardzo dobrze rozwijało. Dochody wynosiły Kcz 4.143'30, wydatki Kcz 2.952'10.

54. **Piosek.** Koło założone w roku 1923, liczy członków 69 (o 3 więcej niż w roku 1929). Przewodniczący: p. Adam Sikora, sekretarz: p. Krzystek Franciszek, naucz., skarbnik: p. Adam Pysko. Posiedzeń Zarządu 3, Walne Zgromadzenie 1. Urządzono 6 odczytów wspólnie z Komisją oświatową, 1 przedstawienie, dożynki, obchód Konstytucji 3 Maja. Kółko amatorskie odegrało sztuki pt. Podejrzana osoba i Zaślubiny z przeszkodami. Kółko śpiewackie liczy 35 członków i odbywa próby dorywczo. Kołu przydzielono bibliotekę ruchomą Zarządu Głównego o 50 dziełach w 72 tomach, z której 45 czytelników przeczytało 1.350 książek. Dochody wynoszą Kcz 2.094'10, rozchody Kcz 51.—.

55. **Piotrowice.** Koło założone w roku 1925, liczy członków 91 (o 2 więcej niż w roku ubiegłym). Przewodniczący: p. Józef Fajcik, sekretarz: p. Ela Budnikówna, skarbnik: p. Jan Urbańczyk, kier. szkoły. Urządzono: 1 Walne Zgromadzenie, 9 posiedzeń Zarządu, 4 przedstawienia, 3 zabawy i 1 festyn. Kółko śpiewackie liczy 30 członków i zbiera się na próby według potrzeby. Koło przyczynia się do urządzenia „Gwiazdki“ dla młodzieży szkolnej (5.9 Kcz). Dochody wynosiły Kcz 10.150'35, wydatki Kcz 9.047'30.

56. **Poruba.** Koło założone w roku 1908, liczy 108 członków (o 17 mniej, którzy przestąpili do Koła w Pietwałdzie). Przewodniczący: p. Paweł Greń, sekretarz: p. Maksymilian Szuścik, skarbnik: p. Henryk Urbańczyk. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 9. Koło utrzymuje własną czytelnię o 9 czasopismach w lokalu szkoły ludowej. Z biblioteki, liczącej 385 książek, korzystało 33 czytelników, którzy wypożyczyli 183 dzieł. Staraniem Koła odbyło się 7 odczytów samodzielnie, 8 w połączeniu z innymi towarzystwami, 3 przedstawienia (Klub kawalerów, Katastrofa przed ożenkiem, Słowiczek, Chata za wsią), 2 zabawy, Dzień Macierzy, obchód 400-letnich urodzin Jana Kochanowskiego. Kółko śpiewackie o 40 członkach odbywa próby każdy czwartek. Koło stara się o szkołę (2.000 Kcz na pokrycie dachu szkolnego), i subwencjonuje „Gwiazdkę“ (200 Kcz). Dochody wynosiły Kcz 10 405'20, wydatki Kcz 8.737'75.

57. **Pudłów.** Koło założone w roku 1908, liczy członków 74 (o 2 więcej niż w roku 1929). Przewodniczący: p. Antoni Podeszwa, sekretarz: p. Józef Ondrzejek, skarbnik: p. Szymeczek Franciszek. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 10. Czytelnia Koła i biblioteka są połączone z czytelnią i biblioteką gminną. Kółko amatorskie odegrało 2 przedstawienia. Prócz tego urządzono 1 odczyt i 2 zabawy. Na bibliotekę publiczną ofiarowało koło 300 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 2.450'80, zaś rozchody Kcz 1.311'75.

58. **Raj.** Koło założone w roku 1924, liczy członków 45. Przewodniczący: p. Józef Gałuszka, sekretarz: p. Ludwik Blacha, skarbnik: p. Alfons Powieśnik. Posiedzeń Zarządu 7, Walne Zgromadzenie 1. Urządzono 4 przedstawienia, 4 zabawy, 1 wycieczkę wspólnie ze szkołą i Dzień Macierzy. Kółko śpiewackie liczy 27 członków, rozwiązano je jednak w czerwcu, ponieważ niema dyrygenta. Biblioteka pomieszczona jest w szkole ludowej. Koło urządziło festyn szkolny, a czysty zysk, w kwocie Kcz 1.279'40, przeznaczy-

ło na „Gwiazdkę“. Dochody wynosiły Kcz 11.732'65, rozchody Kcz 10.738'60.

59. **Ropica.** Koło założone w roku 1909, liczy członków 81. Przewodniczący: p. Jan Michalik, sekretarz: p. Leonard Guńka, skarbnik: p. Franciszek Franek. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 13. Biblioteka Koła, licząca 295 dzieł w 326 tomach, posiada 10 czytelników, którzy wypożyczyli 56 książek. Urządzono 1 odczyt o powstaniu listopadowem, 2 przedstawienia, na których odegrano sztuki: Damy i huzary i Na zawsze; ponadto 1 festyn, 2 Obchody narodowe z okazji 80-letnich urodzin prezydenta T. G. Masaryka i powstania listopadowego. Na cele miejscowej ochrony Koło ofiarowało kwotę 1.500 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 8.838'70, rozchody Kcz 6.178'55.

60. **Rychwałd.** Koło założone w roku 1908, liczy członków 167 (o 11 więcej niż w roku ubiegłym). Przewodniczący: p. Gabriel Janeczko, sekretarz: p. Leon Szmeja, kier. szkoły, skarbnik: p. Walenty Dostal. Posiedzeń Zarządu 18, Walne Zgromadzenie 1. Koło urządziło następujące przedstawienia: Jasenka śląskie, Gęsi i gąski (powtórzone w Zabłociu), Krowoderskie Zuchy, Za siedmioma górami, Na wymiarze (również powtórzone), Pajac i lalki, Sen Zosi, Jak ja prędko czytam i Zaczarowana fujarka. Wspólnie z Komisją Oświatową urządzono 6 akademii, koncert Chóru T. N. P. i 28 odczytów na różne tematy. Ponadto urządzono bal maskowy, festyn szkolny, dożynki i 4 zabawy taneczne. Koło udzieliło subwencji: szkole na środki naukowe, Rodzinie Opiekuńczej na „Gwiazdkę“, ubogim dzieciom pokrywało kosztą dojazdu do szkoły. Zakupiło książek do biblioteki za 500 Kcz. Obecnie liczy biblioteka 136 dzieł w 150 tomach. Czytelników 97, przeczytało 615 dzieł w 745 tomach. Kółko śpiewackie składa się z Chóru męskiego i mieszanego razem 86 członków. Chór mieszany odśpiewał 100 pieśni, Chór męski 30 pieśni. Wogóle chóry te występują przy każdej okazji. Prócz tego Koło prowadzi czytelnię gazet, do której pobiera 4 czasopisma. Obchodów narodowych odbyło się 8. Koło wspiera szkołę miejscową i ochronkę, pomaga przy urządzeniu „Gwiazdki“. Na środki naukowe dla szkoły wydało Kcz 4.851'28, na ochronkę 500 Kcz, a tytułem różnych innych subwencji Kcz 2.667'25. Dochody wynosiły Kcz 28.202'60, rozchody Kcz 28.114'30.

61. **Rzeka.** Koło założone w roku 1926, liczy członków 35. Zarząd: przewodniczący: p. Jerzy Kiszka, sekretarz: p. Jerzy Samiec, skarbnik: p. Jan Fójcik. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 2. Biblioteka połączona z gminną. Urządzono 1 odczyt i 1 przedstawienie. Dochody wynosiły Kcz 1.308'10, wydatki Kcz 369'—.

62. **Skrzeczów.** Koło założone w roku 1909, liczy członków 127 (o 6 więcej niż w roku ubiegłym). Przewodniczący: p. Leon Szewczyk, sekretarz: p. Jan Zyder, skarbnik: p. Józef Górny. Posiedzeń Zarządu 15, Walne Zgromadzenie 1. Z biblioteki Koła, liczącej 304 dzieł w 316 tomach, korzystało 52 czytelników, a prze-

czytało 472 dzieł w 502 tomach. Staraniem Koła urządzono 2 odczyty 3 przedstawienia (poza tem 1 odegrało w N. Boguminie i 1 w Orłowej), 3 zabawy, 1 bal, 1 festyn, dożynki, obchód Konstytucji 3 Maja i Dzień Macierzy. Chór Koła liczy 40 członków, odbywa próby raz w tygodniu i według potrzeby nawet więcej razy. Koło troszczy się o ochronkę na której cele wydało łączną kwotę Kcz 2.652'10. Dochody wynosiły Kcz 22.050'30, rozchody Kcz 21.620'10.

63. **Stanisławice.** Koło założone w roku 1928, liczy członków 28. Przewodniczący: p. Józef Putnierz, sekretarz: p. Józef Stebel, kierownik szkoły, skarbnik: p. Adolf Ku'a. Posiedzeń Zarządu 6, Walne Zgromadzenie 1. Biblioteka liczy 22 dzieł w 31 tomach, a korzysta z niej 18 czytelników, którzy wypożyczyli 72 dzieł w 84 tomach. Urządzono: 2 odczyty, 4 przedstawienia, 2 festyny i obchód powstania listopadowego. Kółko śpiewackie odbywa próby raz w tygodniu, a liczy 20 śpiewaków. Na cele gwiazdkowe Koło ofiarowało 300 Kcz. Dochody Koła wynosiły 1.196 Kcz, rozchody 405 Kcz.

64. **Stare Miasto.** Koło wznowiło czynność w roku 1929. Liczy członków 35. Przewodniczący: p. Ludwik Salomon, sekretarz: p. Eugenjusz Masłowski, kierownik szkoły, skarbnik: p. Unerek Józef. Posiedzeń Zarządu 7, Walne Zgromadzenie 1. Bibliotekę Koła połączono z biblioteką gminną. Urządzono: 2 p. przedstawienia, 4 zabawy, 1 wycieczkę, 1 odczyt, „Mikołaja” i „Gwiazdkę” dla dzieci z ochronki. Na utrzymanie nowozałożonej ochronki Koło wydało Kcz 1.242'0. Dochody wynosiły Kcz 1.497'25, rozchody Kcz 1.447'89.

65. **Stonawa.** Koło założone w roku 1910, liczy członków 131 (o 12 więcej niż w roku ubiegłym). Przewodniczący: p. Karol Fuzek, sekretarz: p. Karol Tomiczek, skarbnik: p. Antoni Ryba. Posiedzeń Zarządu 9, Walne Zgromadzenie 1. Koło prowadzi: Czytelnię, pomieszczoną w I szkole ludowej, bibliotekę o 748 dziełach w 865 tomach, z której korzystało 120 czytelników a przeczytało 905 dzieł w 1.050 tomach. Kółko amatorskie odegrało 2 przedstawienia: Święta Barbara i Jego kaprańska mość. Kółko śpiewackie liczy 35 członków i odbywa próby raz w tygodniu. Ponadto urządzono Dzień Macierzy, 2 zabawy taneczne, 1 wycieczkę, dożynki wspólnie z innymi towarzystwami oraz bal wspólnie z Miejsową Rodziną Opiekuńczą. Koło urządziło „Gwiazdkę”. Koło płaci za lokal ochronki 1.500 Kcz. Poza tem urządziło „Mikołaja” dla 2 ochronek. Dochody wynosiły Kcz 5.559'40, wydatki Kcz 4.231'95.

66. **Strzycież.** Koło założone w roku 1926, liczy 50 członków. Przewodniczący: p. Jan Szkuta, urzędnik bankowy, sekretarz: p. Paweł Zawadzki, skarbnik: p. Karol Wojnar. Zarząd odbył 8 posiedzeń; Walne Zgromadzenie było 1. Biblioteka Koła połączona z gminną. Oprócz tego ma Koło przydzieloną bibliotekę ruchomą, z której korzystało sporo członków. Staraniem Koła urządzono: 4 odczyty, 2 przedstawienia amatorskie (Macocho, S. O. S., czyli wyprawa ślubna, Jeden z nas musi się ożenić), 1 zabawę, festyn, Dzień Macierzy, Obchód 100-nej rocznicy powstania listopadowego. Kółko śpiewackie o 39 członkach odbywa próby co 2 tygodnie.

Na „Gwiazdkę“ dla dziatwy szkolnej ofiarowało Koło kwotę 200 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 4.074'50, rozchody Kcz 3.293'15.

67. **Sucha Dolna.** Koło założone w roku 1911, liczy członków 66 (o 6 więcej niż w roku ubiegłym). Przewodniczący: p. Franciszek Czyż, sekretarz: p. Karol Poncza, skarbnik: p. Jan Kubiczka. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 11. Część książek ze swej biblioteki odstąpiło Koło bibliotece gminnej. Biblioteka Koła liczy 379 książek. Urządzono: 2 przedstawienia (Krowoderskie Zuchy, Gęsi i gąski), 2 odczyty, 5 wycieczek i festynów, 4 zabawy. Dzień Macierzy, wianki, obchód Konstytucji 3 Maja i 400-letniej rocznicy urodzin Jana Kochanowskiego. Do czasu przejęcia ochronki na etat gminy Koło troszczyło się o jej potrzeby i wydało na ten cel Kcz 521'40. Pozatem subwencjonowało Gminną Rodzinę Opiekuńczą na „Gwiazdkę“ kwotą 300 Kcz. Dochody Koła wynosiły Kcz 9.077'40, rozchody Kcz 6.894'20.

68. **Sucha Górna I.** Koło założone w roku 1913, liczy 101 członków. Przewodniczący: p. Alojzy Sznappa, sekretarz: p. Henryk Trzaskalik, skarbnik: p. Franciszek Olszak. Posiedzeń Zarządu 9, Walne Zgromadzenie 1. Koło prowadzi: Bibliotekę o 380 dziełach w 433 tomach; czytelnie, do której abonuje 5 czasopism. Urządziło: 1 odczyt, 1 przedstawienie i 6 zabaw. Główną troską Koła jest miejscowa ochronka, na którą Koło wydało Kcz 2.355'30. Dochody wynosiły Kcz 8.846'65, wydatki Kcz 7.308'95.

69. **Sucha Górna II.** Koło założone w roku 1913, liczy członków 53 (o 12 więcej niż w roku ubiegłym). Skład Wydziału: Przewodniczący: p. Karol Cienciała, naucz., sekretarz: p. Elżbieta Zydrówna, skarbnik: p. Rudolf Toboła. Posiedzeń Zarządu 11, Walne Zgromadzenie 1. Z biblioteki, liczącej 227 tomów, korzystało 17 czytelników, którzy przeczytali 99 książek. Urządzono 2 odczyty, 4 zabawy, obchód powstania listopadowego i Dzień Macierzy. Kółko śpiewackie liczy 28 członków i ćwiczy pieśni raz w tygodniu. Na cele gwiazdkowe złożyło Koło kwotę 100 Kcz. Dochody Koła wynosiły Kcz 2.158'50, rozchody Kcz 1.711'30.

70. **Sucha Górna III.** Koło założone w roku 1912, liczy członków 136 (o 4 więcej niż w roku 1929). Przewodniczący: p. Karol Macura, sekretarz: p. Jan Szczepański, skarbnik: p. Józef Wałoszek. Walne Zgromadzenie 1, Posiedzeń Zarządu 12. Urządzono 1 odczyt, 2 zabawy, 1 festyn, 1 przedstawienie, na którym odegrano sztukę pod tyt.: Mąż z grzeczności. Wspólnie z I i II Kółem i z Kółkiem Rolniczem urządzono dożynki śląskie. Koło czyniło zabiegi około otwarcia ochronki na Pasiekach i wynajęło lokal na jej umieszczenie. Na „Gwiazdkę“ ofiarowało Kcz 100'—, zaś na ochronkę Kcz 300'—. Dochody wynosiły Kcz 5.822'85, rozchody Kcz 4.551'10.

71. **Sucha Średnia I.** Koło założone w roku 1910. Po rocznej nieczynności Koło znowu podjęło swą działalność pod koniec roku sprawozdawczego. Członków liczy 84. Odbyło 6 posiedzeń. Tymczasowy Zarząd aż do Walnego zgromadzenia w roku 1931 był: Przewodniczący: p. Alfred Herman, sekretarz: p. Agnieszka Santariusówna, skarbnik: p. Paweł Józef. Urządzono 1 przedstawienie

(„Gołe panny“), Mikołaja w ochronce. Udzielono subwencji na Gwiazdkę w kwocie Kcz 50'—, a na ochronkę Kcz 351'50. Dochody wynosiły Kcz 3,404'35, rozchody Kcz 2.604'60.

72. **Sucha Średnia II.** Koło założone w roku 1913, liczy 63 członków (o 4 więcej, niż w roku ubiegłym). Przewodniczący: p. Paweł Kożusznik, sekretarz: p. Augustyn Fukała, nauczyciel, skarbnik: p. Józef Michalik. Posiedzeń Zarządu 12, Walne Zgromadzenie 1. Staraniem Koła urządzono 2 odczyty samodzielnie, 1 wspólnie z II Kołem w Suchej Górnej, 2 przedstawienia, 5 zabaw, Obchód powstania listopadowego. Kółko śpiewackie liczy 26 członków i odbywa próby co niedzielę. Koło troszczy się o potrzeby ochronki i wydało na ten cel kwotę Kcz 1.191'20. Prócz tego na cele Gwiazdki złożyło kwotę Kcz 100. Dochody wynosiły Kcz 6.340'15, rozchody Kcz 5.585'90.

73. **Świbica.** Koło założone w roku 1924, liczy członków 77. Przewodniczący: p. Jerzy Teper, sekretarz: p. Branny Leopold (później p. Marja Wadowska, mistrzyni ochronki), skarbnik: p. Zuzanna Macurowa. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 3. Staraniem Koła urządzono 1 odczyt, 1 bal, 1 festyn, wycieczkę w góry, 1 przedstawienie, na którym Kółko amat. odegrało sztuki: *Miecz Damoklesa* i *Chrapanie z rozkazu*. Kółko śpiewackie jest złączone z Kółkiem cieszyńskim a liczy 20 członków. Ruch w bibliotece przedstawia się następująco: Biblioteka liczy 501 dzieł w 593 tomach. Czytelników 33 przeczytało 380 dzieł w 476 tomach. Prócz tego istnieje biblioteka młodzieży o 90 książkach. Z obu bibliotek korzystało razem 80 czytelników, którzy wypożyczyli 1.411 książek. Koło utrzymuje miejscową ochronkę i pomaga w zaopieństwie książek szkolnych dla miejscowej dziatwy szkolnej i w urzadzeniu Gwiazdki. Na ochronkę wydało Koło kwotę Kcz 1.302'—. Dochody wynosiły Kcz 10.234'90, rozchody Kcz 6.913'—.

74. **Śmiłowice.** Koło założone w roku 1924, liczy członków 41. Przewodniczący: p. Paweł Wałach, sekretarz: p. Jan Szylbrot, kierownik szkoły, skarbnik: p. Karol Wałach. Posiedzeń Zarządu 3. Biblioteka Koła połączona jest z gminną a liczy 222 książek. Korzystało z niej 32 czytelników, którzy przeczytali 113 dzieł w 152 tomach. Kółko amatorskie odegrało 3 przedstawienia. Kółko śpiewackie, liczące 28 śpiewaków, odbywało próby w miarę potrzeby. Również urządzono 3 zabawy. Koło udzieliło subwencji na chore dziecko w kwocie Kcz 200. Dochody wynosiły Kcz 3.701'55, rozchody zaś Kcz 2.295'30.

75. **Szonychel.** Koło założone w roku 1922, liczy 69 członków. Przewodniczący: p. Paweł Pszczółka, sekretarz: p. Leontyna Florówna, skarbnik: p. K. Mikołajkowska. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 8. Biblioteka Koła połączona jest z gminną. 34 członków korzystało z niej i przeczytało 235 dzieł. Koło urządziło 8 odczytów (2 samodzielnie, 6 wspólnie z Komisją Oświatową), przy czem świetne usługi oddaje zakupiony przez Koło filmostanowisko. Kółko śpiewacko-amatorskie wystąpiło 4 razy w miejscu a 2 razy w Polsce (Wodzisław i Pszów). Dalej urządzono 5 zabaw. 3 wy-

cieczki, festyn szkolny, Dzień Macierzy i Obchód 400-nej rocznicy urodzin Jana Kochanowskiego. Koło przyczynia się do utrzymania miejscowej ochronki, na którą wydało Kcz 3.696'40. Dochody wynosiły Kcz 23 342,75, rozchody tyle samo.

76. **Szumbark.** Koło założone w roku 1911, liczy członków 73. Przewodniczący: p. Jan Kocur, sekretarz: p. Anna Jadwiszczokówna, skarbnik: p. Jan Buchwałdek. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 10. Urządzono 2 odczyty, 2 zabawy, bal, dożynki, 1 przedstawienie (wspólnie z „Siłą“), na którym odegrano „Śluby rybackie“; Dzień Macierzy, Obchód Konstytucji 3 Maja. Kółko śpiewackie o 25 członkach zbiera się na próby według potrzeby. Czytelnia posiada 4 czasopisma a jest pomieszczona w ochronie Macierzy Szkolnej. Biblioteka liczy 87 tomów. W ciągu roku wypożyczono 274 książek 35 czytelnikom. Koło zakupuje przybory szkolne dla miejscowej dziatwy szkolnej i troszczy się o ochronkę, na którą wydało Kcz 2.915'10. Dochody wynosiły Kcz 12.418'90, rozchody Kcz 12 414'70.

77. **Trzanowice.** Koło założone w roku 1924, liczy członków 54. Przewodniczący: p. Jan Lasota, kier. szkoły, sekretarz i skarbnik: p. Henryk Bonczek, nauczyciel. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 4. Kółko amatorskie odegrało 1 przedstawienie pod tyt.: Los sieroty, czyli niewinność zwycięża. Urządzono 4 zabawy, 1 festyn i dożynki. Koło prowadzi własną bibliotekę, która posiada 220 dzieł w 271 tomach. Czytelników było 36, którzy przeczytali 182 książek. Koło udzieliło subwencji na zakupno maszyny do szycia w kwocie Kcz 600. Dochody wynosiły Kcz 5.680'50, wydatki Kcz 4.257'80.

78. **Trzyniec.** Koło założone w roku 1922, liczy członków 119. Przewodniczący: p. Jan Pszczółka, sekretarz: p. Karol Stritzki, nauczyciel, skarbnik: p. Edward Nemecek. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 8. Urządzono 1 zabawę, 1 wycieczkę. Udzielono wsparć pieniężnych ubogim studentom. Kurs kroju i szycia urządzono jak w latach ubiegłych przy frekwencji 40 uczennic. Zabiegi około budowy szkoły wydziałowej odniosły pomyślny skutek i w roku 1931 przystąpi miasto do budowy gmachu szkolnego. Dochody wynosiły Kcz 16.624'60 Kcz, rozchody Kcz 1.561'40. Koło rozporządza więc gotówką kasową Kcz 15.063'20.

79. **Wędrynia.** Koło założone w roku 1907, liczy członków 107 (o 10 więcej, niż w roku ubiegłym). Przewodniczący: p. Rygiel Teofil, nauczyciel, sekretarz: p. Karol Dziadek, nauczyciel, skarbnik: p. Paweł Wojnar. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 4. Staraniem Koła urządzono 3 odczyty, 1 zabawę, Dzień Macierzy i Akademię ku uczczeniu 80-letnich urodzin Prezydenta Masaryka. Wspólnie z Miejsową Rodziną Opiekunczą przyczyniło się Koło do urządzenia Gwiazdki i festynu szkolnego. Również troszczy się o ochronkę, na którą złożyło kwotę 2.000 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 6.163'10, rozchody Kcz 4.642'15.

80. **Wierzniowice.** Koło założone w roku 1911, liczy 106 członków. Przewodniczący: p. Tomasz Skupnik, sekretarz: p. Emil Wa-

łowy, kierownik szkoły, skarbnik: p. Stefan Duda. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 15. Z biblioteki Koła o 182 książkach korzystało 49 czytelników, którzy wypożyczyli 121 tomów. Kółko amatorskie odegrało 6 przedstawień (2 na Śląsku Górnym). Wystawiono sztuki: Brylantowy krzyżyk Najświętszej Panny Marii (powtórzone na Śląsku Górnym), Zemsta cygana, Pan Chciwski, Pani wójtowa, Klub kawalerów. Kółko śpiewackie o 30 członkach odbywa próby dorywczo. Odczytów było 6, bale 2, festyn, dożynki, Dzień kwiatka, zabawa taneczna oraz wycieczka w góry. W łonie Koła zawiązał się „Komitet budowy polskiej szkoły“, który czyni przygotowania około powstania nowego budynku szkolnego w Wierzniewiczach. Na cele Gwiazdkowe Koło złożyło Kcz 390. Dochody wynosiły Kcz 15.433'35, rozchody Kcz 9.532'60.

81. **Zabłocie.** Koło założone w roku 1924, liczy 70 członków (o 12 więcej, niż w roku ubiegłym). Przewodniczący: p. Franciszek Relli, sekretarz: p. Józef Wolf, skarbnik: p. Franciszek Szymurda. Posiedzeń Zarządu 8, Walne Zgromadzenie 1. Biblioteka liczy 198 dzieł w 230 tomach. Korzystało z niej 32 czytelników, którzy przeczytali 223 książek. Kółko amatorskie odegrało 2 sztuki pod tyt.: Zagroda Sobkowa i Marcin Łuba. Kółko śpiewackie założone w roku sprawozdawczym liczy członków 35. Próby odbywa regularnie każdą środę. Urządzono 1 odczyt na temat: Pierwsza pomoc, higiena mieszkania i Dzień Macierzy. Dochody wynosiły Kcz 2.731'85, wydatki Kcz 1.292'80.

82. **Zawada.** Koło założone w roku 1923, liczy członków 81 (o 34 członków więcej, niż w roku 1929). Przewodniczący: p. Rudolf Ślądceczek, sekretarz: p. Jan Janas, skarbnik: p. Józef Wojaczek, kierownik szkoły. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 11. Ruch w bibliotece: Liczy 156 dzieł w 183 tomach. Czytelników 19; przeczytano 109 książek. Odczyty 3, zabawy 3, wycieczki 2, Dzień Macierzy i Obchód 80 urodzin T. G. Masaryka. Kółko amatorskie dało 6 przedstawień, na których odegrało następujące sztuki: Jasieńka, Macocha, Królowa przedmieścia, Generalna próba. Wyprawa ślubna, I wierz tu kobietom. Kółko śpiewackie o 30 członkach odbywa próby raz w tygodniu. Koło urządza wycieczki krajoznawcze i subwencjonuje Gwiazdkę (Kcz 1.900'—). Dochody wynosiły Kcz 14.372'60, rozchody Kcz 14.276'50.

83. **Żuków Dolny.** Koło założone w roku 1920, liczy członków 53 (o 23 więcej, niż w roku ubiegłym) Przewodniczący: p. Karol Śliż, sekretarz p. Józef Wachtarczyk, nauczyciel, skarbnik: p. Ludwik Szynder. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 4. Biblioteka połączona jest z gminną i wykazuje 200 dzieł w 220 tomach. Czytelników 67, przeczytano zaś 536 dzieł w 561 tomach. Nowozałożone Kółko amatorskie odegrało 2 przedstawienia. Prócz tego urządzono 2 odczyty samodzielnie, 2 wspólnie z innymi towarzyszami, 3 zabawy, 1 wycieczkę i Dzień Macierzy. Kółko śpiewackie również nowozałożone a liczące 30 członków odbywa próby co tydzień. Koło opiekuje się miejscową ochronką, na której cele

wydało Kcz 476'90. Dochody wynosiły Kcz 2.830'65, rozchody Kcz 2.343'50.

84. **Żywocice.** Koło założone w roku 1914, liczy członków 38. Przewodniczący: p. Jan Rozbrój, sekretarz: p. Nohel Augustyn, nauczyciel, skarbnik: p. Jan Kiedroń. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 5. Założono Kółko amatorskie, które odegrało sztukę pod tyt.: „Katarzyna, księżna cieszyńska“ i Kółko śpiewackie, liczące już 42 członków, a odbywające próby każdą niedzielę. Pozatem urządzono 1 odczyt o Macierzy. Koło przygotowuje się do otwarcia ochronki w tamtejszej gminie. Również udziela subwencji na Gwiazdkę i opiekuje się młodzieżą szkolną. Dochody wynosiły Kcz 1.211'—, rozchody Kcz 686'80.

Lustracja Kół.

Celem ściślejszego kontaktu Zarządu Głównego Macierzy Szkolnej ze Zarządami poszczególnych Kół, Zarząd Główny przydzielił każdemu Kołu lustratora.

Obowiązki lustratorów Kół pełnili w roku sprawozdawczym następujący WPanowie:

1. Badura Józef, prof. gimn. realn. w Orłowej (Dąbrowa, Karwina III i VI Koło).
2. Badura Jan, naucz. szkoły wydz. w Jabłonkowie (Bukowiec, Piosek).
3. Bajger Rafał, naucz. szkoły wydział. w Niemieckiej Lutyni (Wierzniowice).
4. Berger Karol, dyrektor szkoły wydział. w Czeskim Cieszynie (Końska).
5. Buchwałdek Jan, sztygar w Szumbarku (Datynie Dolne, Sucha Dolna).
6. Budnik Rudolf, dyr. szkoły wydz. w Bystrzycy (Karpętna, Oldrzychowice).
7. Burjan Wiktor, prof. gimn. realnego w Orłowej (Gruszów).
8. Ciemała Jan, burmistrz w Wędryni (Łyżbice).
9. Czyż Franciszek, kontr. kons. w Suchej Dolnej (Błędowice Dolne I i II Koło).
10. Drózd Alojzy, prof. gimn. realnego w Orłowej (Karwina V. Niem. Lutynia).
11. Dziadura Karol, nadsztygar w Suchej Górnej (Sucha Górna II i III, Sucha Średnia I Koło).
12. Folwarczny Józef, prof. gimn. real. w Orłowej (Karwina I).
13. Folwarczny Rudolf, prof. gimn. realn. w Orłowej (Polska Lutynia).
14. Franek Franciszek, kier. szkoły w Cierlicku Górnem (Grodziszcz, Stanisławice).
15. Franek Józef, kier. szkoły w Bukowcu (Jabłonków).
16. Gojniczek Paweł, kier. szkoły w Łyżbicach (Wędrynia).

17. Guziur Teodor, kier. szkoły w Karwinie (Karwina II i IV).
18. Jeżowicz Franciszek, kier. szkoły w Stonawie (Olbrachcice).
19. Kantor Jan, kier. szkoły w Oldrzychowicach (Guty).
20. Kornuta Piotr, dyr. kons. w Trzyńcu (Leszna Dolna, Trzyniec).
21. Krygiel Henryk, naucz. w Błędowicach Dolnych (Żywocice).
22. Lipka Paweł, kier. szkoły w Piosku (Łomna Górna, Mosty przy Jabłonkowie).
23. Malejka Leon, naucz. zawodowy w Nowym Boguminie (Pułków, Szonychel).
24. Marosz Karol, naucz. szkoły wydz. we Frysztacie (Markłowie Dolne, Piotrowice, Stare Miasto).
25. Maryniok Józef, dyr. szkoły wydz. w Niem. Lutyni (Zabłocie).
26. Molenda Leon, dyr. szkoły wydz. w Suchej Górnej (Sucha Średnia II).
27. Morcinek Jan, kier. szkoły w Milikowie (Koszarzyska).
28. Ks. Moroń Franciszek, proboszcz w Ropicy (Czeski Cieszyn, Ropica).
29. Motyka Stanisław, prof. gimn. real. w Orłowej (Łazy I i II).
30. Ogrocki Gabriel, sekr. Wz. Pom. we Frysztacie (Frysztat II, Raj).
31. Ostafin Józef, naucz. w Karwinie (Frysztat I).
32. Osuchowski Bronisław, ref. ośw. M. Szk. w Czeskim Cieszyń (Świbica, Śmiłowice, Trzecie).
33. Paszek Rudolf, dyr. szkoły wydział. w Jabłonkowie (Bocownice, Gródek, Nawsie).
34. Piegza Karol, naucz. szkoły wydział. w Łazach (Poruba, Rychwałd, Szumbark).
35. Piprek Rudolf, sztygar w Łazach (Sucha Górna I).
36. Polak Karol, kier. szkoły w Porubie (Pietwałd).
37. Rojek Franciszek, kier. szkoły w Olbrachcicach (Stonawa).
38. Rusnok Jerzy, naucz. szkoły wydział. w Karwinie (Darków, Łaki).
39. Ks. Santarius Gustaw, wikary w Ligotce Kameralnej (Gnojnik, Trzanowice).
40. Słowik Karol, naucz. szkoły wydział. w Czeskim Cieszyń (Niebory).
41. Szczepański Jan, kier. szkoły w Oldrzychowicach (Bystrzyca).
42. Szalbot Franciszek, kier. szkoły w Śmiłowicach (Ligotka Kameralna, Rzeka).
43. Szymonik Franciszek, naucz. szkoły wydz. w Mor. Ostrawie (Nowy Bogumin).
44. Toman Franciszek, dyr. szkoły wydz. w Błędowicach Dolnych (Cierlicko Górne).
45. Ks. Trombik Karol, prof. gimn. realn. w Orłowej (Orłowa I i II Koło).
46. Urbańczyk Jan, kier. szkoły w Piotrowicach (Zawada).
47. Waleczko Jarosław, redaktor w Czeskim Cieszyń (Kocobędz, Mosty przy Cieszyń, Żuków Dolny).

48. Wojtek Jan, kier. szkoły w Polskiej Lutyni (Dzieńmorowice, Skrzeczofi).
49. Wojtyła Teofil, kier. szkoły w Gruszowie (Śląska Ostrawa).
50. Zientek Jan, emer. nauczyciel w Nawsiu (Milików, Nydek).

Wszystkim wyżej wymienionym Panom, którzy podjęli się opieki nad poszczególnymi Kołami Macierzy i opiekę tę wykonywali przez odbywanie lustracji, wyjazdy na Walne Zgromadzenia, na Posiedzenia Zarządów, jednym słowem organizowali pracę w Kołach, wyraża Zarząd Główny na tem miejscu serdeczne podziękowanie za ich bezinteresowne poświęcanie się dla spraw Towarzystwa.

Księgarnia Macierzy Szkolnej w Czes. Cieszynie.

Z dniem 1 lipca roku sprawozdawczego przejęła Macierz Szkolna w Czechosłowacji z rąk prywatnych księgarnię T. Firuta w Czes. Cieszynie pod wyłączny zarząd i od tegoż czasu prowadzona jest księgarnia przez kierownika księgarni p. Pawła Cymorka z Wędryni. W skład personelu wchodzi: pomocnica p. Helena Macurówna z Dol. Lesznej oraz praktykant Adam Josiek z Końskiej. Dla ułatwienia pracy kierownictwu księgarni i dla stałego kontaktu i nadzoru księgarni, powołał Zarząd Główny Macierzy Szkolnej do pomocy ścisły komitet księgarni, składający się z pp. Przew. Ks. Proboszcza Fr. Moronia, sekretarza Gł. Zarządu Mac. Szk., Dyrektora Fryderyka Kretschmana, kierownika biura Mac. Szk., kierownika Józefa Michejdy, rewizora księgarni, Bronisława Osuchowskiego, ref. ośw. M. Szk., oraz kierownika księgarni Pawła Cymorka.

Zadaniem tegoż komitetu jest zbieranie się raz w tygodniu na posiedzenia, na których przyjmuje sprawozdanie z czynności księgarni za poszczególne tygodnie, przyjmuje do wiadomości wnioski dotyczące księgarni, które później przechodzą do zatwierdzenia Prezydium Zarządu Głównego.

W ciągu tego krótkiego czasu wydała księgarnia Macierzy Szk. swoim własnym nakładem książkę Adolfa Fierli pod tyt.: „Hałdy“, obrazki z zagłębia Następnie nauczyciela Przybyły: mapki gospodarcze Czechosłowacji, składające się z 5 części. W przygotowaniu zaś do druku jest śpiewnik, zawierający 150 pieśni świeckich jednogłosowych, do użytku chórów i młodzieży pozaszkolnej.

Z chwilą przejęcia księgarni pierwszym zadaniem było powiększenie skromno wyposażonej księgarni przez wprowadzenie odpowiednich książek naukowych i beletrystycznych a zwłaszcza nowości, by społeczeństwo nasze nie było zmuszone szukać polskiej książki po obcych księgarniach. W pierwszym rzędzie rozszerzono skład księgarni o jakie 300—400% więcej, co znacznie wpłynęło na obrót księgarni i obecnie robi się starania o wprowadzenie wszystkich działów naukowych, jakoteż o powiększenie działu

przyborów szkolnych, by każdy mógł znaleźć to, czego potrzebuje. Powoli skład przyborów szkolnych przyjmuje charakter większej hurtowni, gdzie i sklepikarz polski ze wsi będzie mógł swoje zapotrzebowanie pokrywać.

Przez znaczne już rozszerzenie księgarni okazał się lokal za ciasny i jest nadzieja powiększenia go z chwilą przeniesienia biura Głównego Zarządu do Polskiego Domu Reprezentacyjnego Tow. O. i Z. w Cieszynie Czeskim.

W początkach rozwoju znalazła się nasza placówka księgarska w dosyć ciężkich warunkach, jako że nie miała nawiązanych żadnych stosunków handlowych z firmami czy księgarniami, tak w Czechosłowacji, jak i w Polsce. Wiele pracy musiało kierownictwo włożyć, zanim zdobyło zaufanie u wszystkich dostawców. Obecnie już księgarnia stoi na pewnych i zdrowych podstawach, mając zdobyte zaufanie nie tylko u dostawców, lecz i u odbiorców, jak np. kierownictw szkół, bibliotek gminnych, i wogóle całego społeczeństwa.

Dowodem żywotności i należytego rozwoju księgarni jest chociażby tylko obrót, który z końcem roku sprawozdawczego powiększył się o całych 50%.

Skreślając to krótkie sprawozdanie, byłoby życzeniem Zarządu Głównego Macierzy Szk., aby społeczeństwo całe na Śląsku popierało nadal naszą księgarnię, zaś wszyscy ci, którzy dotąd nie mieli sposobności odwiedzenia księgarni, w najbliższym czasie starali się nawiązać z nią stosunek, pokrywając tamże w przyszłości wszystkie swoje zapotrzebowania.

Park im. A. Sikory.

W roku sprawozdawczym 1930 „Sekcja Parku A. Sikory“ ograniczyła się do przeprowadzenia tych najpotrzebniejszych napraw i urządzeń, licząc się z brakiem gotówki, który w bieżącym roku wśędzie dał się odczuć.

Przedewszystkiem więc za najkonieczniejsze uważano odnowienie ławek i stołów, co też przeprowadzono kosztem przeszło Kcz 3.000. Ponadto naprawiano uszkodzone przewody elektryczne i zakupiono nowe kwiaty, celem uzupełnienia przeszłorocznych a zarazem dodania uroku jednemu naszemu zakątkowi, gdzie można przynajmniej kilka razy w roku, między innymi na festynie Macierzy, spędzić kilka przyjemnych chwil w gronie bliższych i dalszych znajomych.

Na rok następny przewidziane są inwestycje na większą skalę, między innymi opłocenie parku, wybudowanie szatni przy boisku i t. p., co naturalnie pociągnie za sobą poważniejsze wydatki.

Przewodniczącym „Sekcji Parku A. Sikory“ był p. Jerzy Teper z Sibicy.

Rodacy!

Macierz Szkolna przez przeciąg 45 lat pracuje nad rozwojem szkolnictwa polskiego i nad podniesieniem oświaty narodowej wśród ludu polskiego na Śląsku.

Toteż może się dziś wykazać dużym stosunkowo dorobkiem swej długoletniej, ciężkiej pracy. Dorobek ten przedstawiony jest właśnie w niniejszem sprawozdaniu. Okazuje się z niego, że Macierz Szkolna, po podziale Śląska w r. 1920 zorganizowana w Czeskim Cieszynie, utrzymuje obecnie prawie że wyłącznie sama tak wyżej zorganizowane szkolnictwo polskie na Śląsku czeskim, jak i niemal wszystkie ochronki (49), co z jednej strony nakłada na Macierz bardzo wielkie ciężary finansowe, jak to wykazuje sprawozdanie kasowe, a z drugiej strony świadczy o dodatnich wynikach, jakie Macierz osiągnęła na polu rozwoju szkolnictwa polskiego w Czechosłowacji.

Koszta utrzymania wszystkich zakładów szkolnych, koszta budowy nowych szkół i koszta pracy kulturalno-oświatowej wśród ludu śląskiego pokrywa Macierz tylko z ofiarności publicznej.

Dlatego Macierz Szkolna zwraca się do wszystkich Obywateli Polaków z gorącą odezwą. Komu sprawa polskośći w Czechosłowacji nie jest rzeczą obojętną, kto chce przyczynić się do tego, aby dziecko polskie miało polską szkołę i nie musiało wynaradawiać się w szkole obcej — ten niech przystąpi zaraz na członka Macierzy Szkolnej w Czeskim Cieszynie sam i niech zachęci swoich krewnych i znajomych, by również wstępowali w szeregi naszego towarzystwa. Członkiem zwyczajnym może być każdy Polak, kto zapłaci tytułem wkładki Kč 10.— względnie Zł. 2.50, wspierającym kto zapłaci rocznie Kč 100 czyli Zł. 25.—, wieczystym kto zapłaci jednorazowo Kč 200 — czyli Zł. 50.—, i założycielem, kto zapłaci jednorazowo Kč 500.— czyli Zł. 125.—.

